

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის

კანონი

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შესახებ
თავი I

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის მაჩვენებლები
მუხლი 1. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ბალანსი
განისაზღვროს აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ბალანსი
თანდართული რედაქციით:

ლარებში

დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის გეგმა	2020 წლის გეგმა
შემოსავლები	15472518	15800000	17977460
გადასახადები	6959905	7500000	8677460
გრანტები	8040303	8000000	9000000
სხვა შემოსავლები	472310	300000	300000
ხარჯები	14812306	17948183	18968879
შრომის ანაზღაურება	7310186	8293320	8159390
საქონელი და მომსახურება	2956948	3552103	3235379
სუბსიდიები	2775040	3524520	4543910
გრანტები	43079	8800	0
სოციალური უზრუნველყოფა	1324420	1652630	1868645
სხვა ხარჯები	402633	916810	1161555
საოპერაციო სალდო	660212	-2148183	-991419
არაფინანსური აქტივების ცვლილება	332698	693940	479090
ზრდა	348565	693940	479090
კლება	15867	0	0
მთლიანი სალდო	327514	-2842123	-1470509
ფინანსური აქტივების ცვლილება	327514	-2842123	-1470509

ზრდა	327514	0	0
ვალუტა და დეპოზიტები	327514	0	0
კლება	0	2842123	1470509
ვალუტა და დეპოზიტები	0	2842123	1470509
ვალდებულებების ცვლილება	0	0	0
კლება	0	0	0
ბალანსი	0	0	0

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 2 აპრილის კანონი №05 - ვებგვერდი, 03.04.2020 წ.
 აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 28 ივლისის კანონი №12 - ვებგვერდი, 31.07.2020 წ.

თავი II

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შემოსავლები მუხლი 2. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შემოსავლები

განისაზღვროს აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შემოსავლები **17 977 460** ლარის ოდენობით.

რესპუბლიკური ბიუჯეტის შემოსავლები

ლარებში

დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის გეგმა	2020 წლის გეგმა
შემოსავლები	15472518	15800000	17977460
გადასახადები	6959905	7500000	8677460
გრანტები	8040303	8000000	9000000
სხვა შემოსავლები	472310	300000	300000

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 2 აპრილის კანონი №05 - ვებგვერდი, 03.04.2020 წ.
 აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 28 ივლისის კანონი №12 - ვებგვერდი, 31.07.2020 წ.

მუხლი 3. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის გადასახადები

განისაზღვროს აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის გადასახადები **8 677 460** ლარის ოდენობით.

ლარებში

შემოსულობების კოდები	დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის გეგმა	2020 წლის გეგმა
	გადასახადები	6959905	7500000	8677460
11111	საშემოსავლო გადასახადი	6959905	7500000	8677460
113	ქონების გადასახადი	0	0	0

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 2 აპრილის კანონი №05 - ვებგვერდი, 03.04.2020 წ.
 აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 28 ივლისის კანონი №12 - ვებგვერდი, 31.07.2020 წ.

მუხლი 4. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის გრანტები
 ფინანსური დახმარება საქართველოს სახელმწიფო ბიუჯეტიდან აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკურ ბიუჯეტს **9 000 000** ლარი.
 გრანტი

ლარებში

შემოსულობების კოდები	დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის გეგმა	2020 წლის გეგმა
13	გრანტი	8040303	8000000	9000000
132	უცხო სახელმწიფოთა მთავრობებიდან მიღებული გრანტები	0	0	0
1321	მიმდინარე დანიშნულების გრანტები	0	0	0
133	სხვა დონის სახელმწიფო ერთეულებიდან მიღებული გრანტები	8040303	8000000	9000000
1331	მიმდინარე დანიშნულების გრანტები	8040303	8000000	9000000
1332	მიზნობრივი ტრანსფერი დელეგირებული უფლებამოსილების განსახორციელებლად	0	0	0

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 2 აპრილის კანონი №05 - ვებგვერდი, 03.04.2020 წ.
 აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 28 ივლისის კანონი №12 - ვებგვერდი, 31.07.2020 წ.

მუხლი 5. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის სხვა შემოსავლები
 განისაზღვროს აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის სხვა შემოსავლები **300 000** ლარის ოდენობით.

სხვა შემოსავლები

ლარებში

შემოსულობების კოდები	დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის გეგმა	2020 წლის გეგმა
14	სხვა შემოსავალი	472310	300000	300000
141	შემოსავლები საკუთრებიდან	462089	300000	300000
142	საქონლისა და მომსახურების რეალიზაცია	4370	0	0
143	სანქციები (ჯარიმები და საურავები)	0	0	0
144	ნებაყოფილებითი ტრანსფერები	0	0	0
145	სხვა არაკლასიფიცირებული შემოსავლები	5851	0	0

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 2 აპრილის კანონი №05 - ვებგვერდი, 03.04.2020 წ.
 აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 28 ივლისის კანონი №12 - ვებგვერდი, 31.07.2020 წ.

თავი III

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯები, არაფინანსური აქტივები და მათი ფუნქციონალური კლასიფიკაცია

მუხლი 6. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯები
 განისაზღვროს აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯები **18 968 879** ლარის ოდენობით, თანდართული რედაქციით:

დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის გეგმა	2020 წლის გეგმა	მ.შ. კრედიტები და გრანტები
ხარჯები	14812306	17948183	18968879	0
შრომის ანაზღაურება	7310186	8293320	8159390	0
საქონელი და მომსახურება	2956948	3552103	3235379	0
სუბსიდიები	2775040	3524520	4543910	0
გრანტები	43079	8800	0	0
სოციალური უზრუნველყოფა	1324420	1652630	1868645	0
სხვა ხარჯები	402633	916810	1161555	0

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯები ორგანიზაციულ ქრილში

პროგრამული კოდი	დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის გეგმა	2020 წლის გეგმა	მ.შ. კრედიტები და გრანტები
01 00	უმაღლესი საბჭო	1972311	2105990	2454420	0
02 00	მთავრობა და მასთან არსებული ორგანიზაციები	1752691	2066170	2320058	0
03 00	ფინანსთა სამინისტრო	0	0	0	0
05 00	ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	996648	1528100	1800725	0
06 00	განათლებისა და კულტურის სამინისტრო და მასთან არსებული ორგანიზაციები	3752957	4393230	3717320	0
08 00	ზემო აფხაზეთში - აფხაზეთის მთავრობის წარმომადგენლობა	191875	211840	246290	0
10 00	იუსტიციის დეპარტამენტი და მასთან არსებული ორგანიზაციები	439387	432633	0	0
11 00	აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის იძულებით გადაადგილებულ პირთა - დევნილთა სამინისტრო	688163	902100	2556920	0
12 00	სოფლის მეურნეობის, გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების დეპარტამენტი	857308	761260	0	0
13 00	მთავრობის წარმომადგენლობა სამეგრელოსა და ზემო სვანეთის რეგიონში	737760	868810	117100	0
	მთავრობის წარმომადგენლობა იმერეთის, გურიის, რაჭა-				

14 00	ლექსუმისა და ქვემო სვანეთის რეგიონებსა და აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში	457178	507680	79699	0
15 00	მთავრობის წარმომადგენლობა აღმოსავლეთ საქართველოში	933836	1097700	158745	0
16 00	საერთო-რესპუბლიკური მნიშვნელობის გადასახდელები (ფონდები)	0	100000	100000	0
18 00	აფხაზეთის ფინანსთა და დარგობრივი ეკონომიკის სამინისტრო და მასთან არსებული ორგანიზაციები	1516572	2456320	4414502	0
19 00	იუსტიციისა და სამოქალაქო ინტეგრაციის საკითხებში აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მინისტრის აპარატი	515620	516350	1003100	0
	სულ:	14812306	17948183	18968879	0

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 2 მარტი კანონი №2 - ვებგვერდი, 06.03.2020 წ.
 აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 2 აპრილის კანონი №05 - ვებგვერდი, 03.04.2020 წ.
 აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 28 ივლისის კანონი №12 - ვებგვერდი, 31.07.2020 წ.

მუხლი 7. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების ცვლილება

განისაზღვროს აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების ცვლილება **479 090** ლარის ოდენობით, მათ შორის:

ა) განისაზღვროს აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების ზრდა **479 090** ლარის ოდენობით, თანდართული რედაქციით:

ლარებში

პროგრამულიკოდი	დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის გეგმა	2020 წლის გეგმა	მ.შ. კრედიტები და გრანტები
01 00	უმადლესი საბჭო	6894	160050	68500	0
02 00	მთავრობა და მასთან არსებული ორგანიზაციები	22532	100800	140720	0
03 00	ფინანსთა სამინისტრო	0	0	0	0
05 00	ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	5607	57000	15300	0
06 00	განათლებისა და კულტურის სამინისტრო და მასთან არსებული ორგანიზაციები	118359	208700	4150	0
08 00	ზემო აფხაზეთში - აფხაზეთის მთავრობის წარმომადგენლობა	0	2000	1300	0
10 00	იუსტიციის დეპარტამენტი და მასთან არსებული ორგანიზაციები	9170	0	0	0
11 00	აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის იძულებით გადაადგილებულ პირთა - დევნილთა სამინისტრო	43096	6600	9600	0
12 00	სოფლის მეურნეობის, გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების	46562	8640	0	0

	დეპარტამენტი				
13 00	მთავრობის წარმომადგენლობა სამეგრელოსა და ზემო სვანეთის რეგიონში	2479	4000	0	0
14 00	მთავრობის წარმომადგენლობა იმერეთის, გურიის, რაჭა-ლეჩხუმისა და ქვემო სვანეთის რეგიონებსა და აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში	3070	5700	0	0
15 00	მთავრობის წარმომადგენლობა აღმოსავლეთ საქართველოში	9282	6300	0	0
18 00	აფხაზეთის ფინანსთა და დარგობრივი ეკონომიკის სამინისტრო და მასთან არსებული ორგანიზაციები	33364	131150	117420	0
19 00	იუსტიციისა და სამოქალაქო ინტეგრაციის საკითხებში აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მინისტრის აპარატი	48150	3000	122100	0
	სულ	348565	693940	479090	0

ბ) განისაზღვროს აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის არაფინანსური აქტივების კლება თანდართული რედაქციით:

ლარებში

შემოსულობების კოდები	დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის გეგმა	2020 წლის გეგმა	მ.შ. კრედიტები და გრანტები
31	არაფინანსური აქტივები	15867	0	0	0
311	ძირითადი აქტივები	15867	0	0	0

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 2 მარტი კანონი №2 - ვებგვერდი, 06.03.2020 წ.

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 2 აპრილის კანონი №05 - ვებგვერდი, 03.04.2020 წ.

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 28 ივლისის კანონი №12 - ვებგვერდი, 31.07.2020 წ.

მუხლი 8. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯები და არაფინანსური აქტივები

განისაზღვროს აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯები და არაფინანსური აქტივები 19 447 969 ლარის ოდენობით.

ლარებში

პროგრამული კოდი	დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის გეგმა	2020 წლის გეგმა	მ.შ. კრედიტები და გრანტები
01 00	უმაღლესი საბჭო	1979205	2266040	2522920	0
02 00	მთავრობა და მასთან არსებული ორგანიზაციები	1775223	2166970	2460778	0
03 00	ფინანსთა სამინისტრო	0	0	0	0
05 00	ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო	1002255	1585100	1816025	0

06 00	განათლებისა და კულტურის სამინისტრო და მასთან არსებული ორგანიზაციები	3871316	4601930	3721470	0
08 00	ზემო აფხაზეთში - აფხაზეთის მთავრობის წარმომადგენლობა	191875	213840	247590	0
10 00	იუსტიციის დეპარტამენტი და მასთან არსებული ორგანიზაციები	448557	432633	0	0
11 00	აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის იძულებით გადაადგილებულ პირთა - დევნილთა სამინისტრო	731259	908700	2566520	0
12 00	სოფლის მეურნეობის, გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების დეპარტამენტი	903870	769900	0	0
13 00	მთავრობის წარმომადგენლობა სამეგრელოსა და ზემო სვანეთის რეგიონში	740239	872810	117100	0
14 00	მთავრობის წარმომადგენლობა იმერეთის, გურუის, რაჭა-ლეჩხუმისა და ქვემო სვანეთის რეგიონებსა და აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში	460248	513380	79699	0
15 00	მთავრობის წარმომადგენლობა აღმოსავლეთ საქართველოში	943118	1104000	158745	0
16 00	საერთო-რესპუბლიკური მნიშვნელობის გადასახდელები(ფონდები)	0	100000	100000	0
18 00	აფხაზეთის ფინანსთა და დარგობრივი ეკონომიკის სამინისტრო და მასთან არსებული ორგანიზაციები	1549936	2587470	4531922	0
19 00	იუსტიციისა და სამოქალაქო ინტეგრაციის საკითხებში აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მინისტრის აპარატი	563770	519350	1125200	0
	სულ:	15160871	18642123	19447969	0

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 2 მარტი კანონი №2 - ვებგვერდი, 06.03.2020 წ.

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 2 აპრილის კანონი №05 - ვებგვერდი, 03.04.2020 წ.

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 28 ივლისის კანონი №12 - ვებგვერდი, 31.07.2020 წ.

მუხლი 9. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ხარჯებისა და არაფინანსური აქტივების ფუნქციონალური კლასიფიკაცია

ლარებში

ფუნქციონალური კოდი	დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის გეგმა	2020 წლის გეგმა	მ.შ. კრედიტები და გრანტები
701	საერთო დანიშნულების სახელმწიფო მომსახურება	11236772	13024983	12438930	0
	აღმასრულებელი და				

7011	წარმომადგენლობითი ორგანოების საქმიანობის უზრუნველყოფა, ფინანსური და ფისკალური საქმიანობა, საგარეო ურთიერთობები	11236772	13024983	12438930	0
70111	აღმასრულებელი და წარმომადგენლობითი ორგანოების საქმიანობის უზრუნველყოფა	11236772	12924983	12338930	0
70112	ფინანსური და ფისკალური საქმიანობა	0	100000	100000	0
7018	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობასაერთო დანიშნულების სახელმწიფო მომსახურებაში	0	0	0	0
704	ეკონომიკური საქმიანობა	20000	486650	1738589	0
7042	სოფლის მეურნეობა, სატყეო მეურნეობა, მეთევზეობა და მონადირეობა	20000	168900	913539	0
70421	სოფლის მეურნეობის სექტორის მართვასთან, ვეტერინარული, მცენარეთა დაავ. საწინააღმდეგო და სხვა მომსახურება	20000	168900	913539	0
7049	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა ეკონომიკის სფეროში	0	317750	825050	
707	ჯანმრთელობის დაცვა	429415	925000	1135000	0
7071	სამედიცინო პროდუქცია, მოწყობ. და აპარატები	0	0	0	0
7072	ამბულატორიული მომსახურება	249952	490000	422600	0
7073	საავადმყოფოების მომსახურება	39683	110000	110000	0
7074	საზოგადოებრივი ჯანდაცვა	59780	70000	24630	0
7076	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში	80000	255000	577770	0
708	დასვენება, კულტურა და რელიგია	2341805	2829420	2639300	0
7081	მომსახურება დასვენებისა და სპორტის სფეროში	262941	243370	22000	0
7082	მომსახურება კულტურის სფეროში	1653667	2149650	2108400	0
7083	ტელე-რადიო მაუწყებლობა და საგამომცემლო საქმიანობა	250000	250000	330500	0
7084	რელიგიური და სხვა სახის საზოგადოებრივი მომსახურება	175197	186400	178400	0
7086	სხვა სახის არაკლასიფიცირებული საქმიანობა დასვენების, კულტურისა და რელიგიის სფეროში	0	0	0	0
709	განათლება	553134	575570	683150	0
7093	პროფესიული განათლება	0	0	0	0
7098	სხვა არაკლასიფიცირებული საქმიანობა	553134	575570	683150	0

	განათლების სფეროში				
710	სოციალური დაცვა	579745	800500	813000	0
7101	ავადმყოფთა და შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა სოციალური დაცვა	0	0	0	0
71012	შეზღუდული შესაძლებ. მქონე პირთა სოციალური დაცვა	0	0	0	0
7107	სოციალური გაუცხოების საკითხები, რომლებიც არ ექვემდებარება კლასიფიკაციას	579745	800500	813000	0
	სულ:	15160871	18642123	19447969	0

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 2 მარტი კანონი №2 - ვებგვერდი, 06.03.2020 წ.

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 2 აპრილის კანონი №05 - ვებგვერდი, 03.04.2020 წ.

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 28 ივლისის კანონი №12 - ვებგვერდი, 31.07.2020 წ.

თავი IV

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის მთლიანი სალდო, ფინანსური აქტივებისა და ვალდებულებების ცვლილება

მუხლი 10. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის მთლიანი სალდო

განისაზღვროს აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის მთლიანი სალდო – 1470509 ლარი.

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 2 აპრილის კანონი №05 - ვებგვერდი, 03.04.2020 წ.

მუხლი 11. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ფინანსური აქტივები

1. განისაზღვროს აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ფინანსური აქტივების კლება 1470509 ლარის ოდენობით.

ლარებში

ფინანსური აქტივების ცვლილება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის გეგმა	2020 წლის გეგმა
ზრდა	327514	0	0
ვალუტა და დეპოზიტები	327514	0	0
კლება	0	2842123	1470509
ვალუტა და დეპოზიტები	0	2842123	1470509

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 2 აპრილის კანონი №05 - ვებგვერდი, 03.04.2020 წ.

მუხლი 12. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ვალდებულებების ცვლილება

ლარებში

ვალდებულებების ცვლილება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის გეგმა	2020 წლის გეგმა
ვალდებულებების კლება	0	0	0
საშინაო	0	0	0
სხვა კრედიტორული დავალიანებები	0	0	0

თავი V

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის პრიორიტეტები და პროგრამები
მუხლი 13. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის პრიორიტეტები და პროგრამები

განისაზღვროს აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის პრიორიტეტები (პირველი დონე), მათ ფარგლებში განსაზღვრული პროგრამები (მეორე დონე) და ქვეპროგრამები (მესამე და მესამის შემდგომი დონეები) შემდეგი რედაქციით:

1. ხელმისაწვდომი, ხარისხიანი ჯანდაცვა

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის პრიორიტეტია აფხაზეთის მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობაზე ზედამხედველობა, მის გაუმჯობესებაზე ზრუნვა.

1.1 აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა, სოციალურად დაუცველ პირთა (მზრუნველობამოკლებულ ბავშვთა და ხანდაზმულთა) სათემო ცენტრი – პროგრამა (პროგრამული კოდი 05 02)

მზრუნველობამოკლებული ბავშვებისა და მარტოხელა ხანდაზმულთა მოვლის საკითხი ერთ-ერთი ყველაზე აქტუალური სოციალური პრობლემაა. ქართული ტრადიციების მიუხედავად, გაზრდილია მოთხოვნა ხანდაზმულთა სათემო ორგანიზაციებზე. მზრუნველობამოკლებული ბავშვებისა და მარტოხელა ხანდაზმულთათვის სათემო ორგანიზაციებში განთავსებას ხშირად სასიცოცხლო მნიშვნელობა ენიჭება: დიდია ადამიანური ფაქტორიც, რაც გამოიხატება მარტოობასთან გამკლავებასა და თბილი მზრუნველი ურთიერთობების ჩამოყალიბებაში, რომლის დროსაც ხანდაზმულიც და ბავშვიც გრძნობენ მათ საჭიროებას საზოგადოებაში და ამ უკანასკნელის მათდამი მზრუნველ, კეთილ დამოკიდებულებას, მსუბუქ შრომასთან (ხელსაქმე, მცირე სამეურნეო საქმიანობა და სხვ.) ინტეგრირება კი, თერაპიულ ეფექტს იძენს და საზოგადოების ფუნქციურად აქტიურ წევრებად ხდის მათ. პროგრამის მიზანია სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონში სოფელ რუხში მულტიფუნქციური სოციალური სერვისის ცენტრის ორგანიზებაში წილობრივი მონაწილეობა, სადაც ხარისხიან თანამედროვე სტანდარტების შესაბამის მომსახურებას მიიღებენ დევნილი, მათ შორის, აფხაზეთის ოკუპირებულ ტერიტორიაზე მცხოვრები, სოციალურად დაუცველი მზრუნველობამოკლებული მოზარდები და მარტოხელა ხანდაზმულები.

უზრუნველყოფილ იქნება ბავშვების, ახალგაზრდებისა და ხანდაზმულთა 24-საათიანი ზრუნვის/მომსახურების სერვისი, ფიზიკური, სულიერი, სოციალური და პროფესიული უნარ-ჩვევების განვითარება, მათი სოციალური რეინტეგრაციის ხელშეწყობა; მოეწყობა საგანმანათლებლო და ცნობიერების ასამაღლებელი შეხვედრები, სახელოვნებო საღამოები.

პროგრამის რეალიზაციის შედეგად შესაძლებელი გახდება სახელმწიფოს მხრიდან დევნილ და ოკუპირებულ ტერიტორიაზე მცხოვრებ სოციალურად დაუცველ ბავშვებზე და ხანდაზმულებზე გრძელვადიანი ზრუნვა, მათი სოციალური და ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუმჯობესება, რაც ხელს შეუწყობს საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ამსახველი პარამეტრების გაუმჯობესებასა და მოსახლეობაში სახელმწიფოს მხრიდან მათზე ზრუნვის შეგნების განმტკიცებას.

1.2 აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა და ოკუპირებული აფხაზეთის ტერიტორიაზე ლეგიტიმურად მცხოვრებ მოქალაქეთა ამბულატორიული დახმარების პროგრამა (პროგრამული კოდი 05 03)

სამინისტროს მიერ აფხაზეთის მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობის მრავალწლიანი შესწავლისა და დასაბუთებული ანალიზის შედეგების საფუძველზე განსაზღვრულია ის ძირითადი აუცილებლობები, რაც ამბულატორიულ-საკონსულტაციო და სადიაგნოსტიკო სფეროში მოქალაქეთათვის სერიოზულ პრობლემას წარმოადგენს.

ის გარემოება, რომ დევნილი და ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მცხოვრები მოსახლეობა, რიგი ობიექტური მიზეზების გამო, პროგნოზულად ჯანმრთელობის შემდგომი გაუარესების მაღალი რისკის კატეგორიას განეკუთვნება, განსაზღვრავს გაცილებით მეტ მოთხოვნას სამედიცინო სერვისის იმ ცალკეულ სახეებზე, რაც სახელმწიფოს მიერ დღესდღეობით ჯერ კიდევ არ ფინანსდება.

დადგენილია, რომ აფხაზეთის მოსახლეობის სამედიცინო აქტივობა ქვეყნის საშუალო მაჩვენებელთან შედარებით მნიშვნელოვნად დაბალია (არაუმეტეს 45-50%). ე.წ. „დევნილთა სოციალური თვითიზოლაციის ფენომენთან“ ერთად ამ შემთხვევაში მნიშვნელოვან როლს ასრულებს სამედიცინო სერვისის ცალკეულ სახეებზე (მათ შორის, ამბულატორიულ-პოლიკლინიკურ დონეზე) მოქალაქეთა ფინანსური ხელმიუწვდომლობა. ეს გარემოება გარკვეული რისკების შემცველია, რადგან მასზე დამოკიდებული დაავადებათა გამოვლინების ვადები, დიაგნოზის ვერიფიცირება და მკურნალობის სწორი ტაქტიკა, ვინაიდან, დაგვიანებულ შემთხვევებში კონკრეტული პაციენტის ჯანმრთელობისა და სიცოცხლის პროგნოზი, ხშირ შემთხვევებში არაკეთილსაიმედო ხდება.

ასეთ ვითარებაში და აფხაზეთის მოსახლეობის დაბალი სამედიცინო აქტივობის გათვალისწინებით, არსებით მნიშვნელობას იძენს მოსახლეობის სასიცოცხლოდ აუცილებელი სამედიცინო დახმარებით ეფექტური უზრუნველყოფა, რასაც მნიშვნელოვანწილად განსაზღვრავს შესაბამის, დასაბუთებულ პროგრამულ ჯანდაცვით ღონისძიებათა შემუშავება და სწორი მენეჯმენტის პირობებში რეალიზაცია და რაც, საბოლოო ჯამში, მთავარ შედეგზე – ჩვენი დევნილი თანამემამულეების და ოკუპირებულ აფხაზეთში მცხოვრებთა ჯანმრთელობის გაუმჯობესებაზე იქნება ორიენტირებული.

აფხაზეთის მოსახლეობის ამბულატორიულ - საკონსულტაციო და სადიაგნოსტიკო, ასევე, სამკურნალო დახმარების ცალკეული სახეებით უზრუნველყოფა გულისხმობს საპროგნოზო პერიოდში ამბულატორიული დახმარების მრავალკომპონენტური პროგრამის რეალიზებას კვალიფიციური, სპეციალიზებული და მაღალტექნოლოგიური გამოკვლევების და მკურნალობის იმ სახეებით, რაც ჯერ კიდევ დარჩენილია ცენტრალური (სახელმწიფო) ჯანდაცვითი პროგრამების მიღმა.

პროგრამის კომპონენტების განსაზღვრისას მნიშვნელობა ენიჭება მათ ეფექტურობას, ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუმჯობესებაზე/სიცოცხლის გახანგრძლივებაზე მათი რეალური პოზიტიური ზემოქმედების ხარისხს და სხვა იმ დადებით მომენტებს, რაც ვითარების კონტროლირებად სივრცეში მოქცევისთვის და დინამიკაში გაუმჯობესებისთვისაა აუცილებელი.

პროგრამის კომპონენტებად რეალიზებული იქნება:

- * ბირთვული მაგნიტურ-რეზონანსული და კომპიუტერული ტომოგრაფია (სხვადასხვა სახეები);
- * ენდოსკოპიური გამოკვლევების ცალკეული სახეები;
- * დოპლეროგრაფია;
- * მხედველობის ორგანოს და სისხლის მიმოქცევის სისტემის ორგანოთა სკრინინგული გამოკვლევები;
- * სტომატოლოგიური ორთოპედიული პროთეზირება;
- * სამკურნალო რეაბილიტაცია და აბილიტაცია;
- * მაღალტექნოლოგიური ლაბორატორიულ-სადიაგნოსტიკო კომპონენტი; რეპროდუქციული ჯანმრთელობის ხელშეწყობა;
- * ამბულატორიული პროფილის სხვა მიმართულებები /კომპონენტები.

პროგრამის სიახლეა ის, რომ მასში განსაზღვრული სერვისები გავრცელდება ოკუპირებულ აფხაზეთში ლეგიტიმურად მცხოვრებ მოქალაქეებზე, მიუხედავად ეთნიკური კუთვნილებისა.

პროგრამის რეალიზაციის ფარგლებში, სამინისტროს მრავალმხრივ ანალიზზე დაფუძნებული პროგნოზით, დადებითი შედეგები იქნება გამოხატული აფხაზეთის მოსახლეობის ამბულატორიულ-პოლიკლინიკური პროფილის მაღალტექნოლოგიური გამოკვლევების სფეროში, ასევე, მკურნალობის ცალკეულ სახეებში.

შესაძლებელი გახდება აფხაზეთის მოსახლეობისთვის ეფექტური, მაღალშედეგიანი და, მნიშვნელოვანწილად, საბოლოო შედეგზე ორიენტირებული სადიაგნოსტიკო გამოკვლევების

ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფის გზით დაავადებათა ადრეული გამოვლენა და ადეკვატური, დროული მკურნალობისთვის მყარი საფუძვლების შექმნა, რაც, საბოლოო ჯამში, მოსახლეობის საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის გაუმჯობესების წანამძღვარი იქნება.

კერძოდ, პროგრამით მოცულ ბენეფიციარებს პროფილური გამოკვლევების საფუძველზე დაესმებათ და დაუზუსტდებათ დიაგნოზი. სწორი, ვერიფიცირებული დიაგნოზის პირობებში გაადვილდება მკურნალობის ტაქტიკის შერჩევა და გაცილებით ეფექტური იქნება მისი შედეგები.

მკურნალობის დროულობა კეთილსასურველ შედეგს მოახდენს დაავადების გამოსავალზე. შესაძლებელი გახდება გართულებების, მათ შორის, ხშირად, სიცოცხლისათვის საშიშის, დროული პრევენცია.

გაუმჯობესდება საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის ამსახველი ინდიკატორები.

მოსახლეობაში კიდევ უფრო განმტკიცდება სახელმწიფოს მხრიდან მათზე ზრუნვის შეგნება.

გარდა ამისა, დევნილ და ოკუპირებულ აფხაზეთში მცხოვრებ საზოგადოებაში დადებითისკენ შეიცვლება საკუთარი ჯანმრთელობისადმი დამოკიდებულების და პასუხისმგებლობის ვექტორი.

1.3 აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა და ოკუპირებული აფხაზეთის ტერიტორიაზე ლეგიტიმურად მცხოვრებ მოქალაქეთა ჰოსპიტალური დახმარების პროგრამა (პროგრამული კოდი 05 04)

სამინისტროს მიერ აფხაზეთის მოსახლეობის ჯანმრთელობის მდგომარეობის ამსახველი პარამეტრების მრავალწლიანი შესწავლის შედეგები და მისი დინამიკური ანალიზი აჩვენებს ქვეყნის მოსახლეობის ამ ნაწილის ზოგადი და კერძო ავადობის, ასევე, დემოგრაფიული მაჩვენებლების არცთუ სახარბიელო მდგომარეობას. საკმარისია აღინიშნოს, რომ დაავადებათა საერთაშორისო კლასიფიკაციის (დსკ) მე-10 გადახედვის კლასიფიკატორის ჯგუფების ნაწილში დევნილთა ავადობა 1.3-1.5-ჯერ და მეტადაც აღემატება ქვეყნის საშუალო პარამეტრებს.

დამაფიქრებელია, რომ ადგილი აქვს მოსახლეობის დაბერების, დაავადებათა (მათ შორის, სიმსივნური და სისხლის მიმოქცევის სისტემის პათოლოგიების) და მოკვდაობის „გაახალგაზრდავების“ შემამფოთებელ ტენდენციებს, რაც, საბოლოო ჯამში, უარყოფითად აისახება როგორც აფხაზეთის მოსახლეობის, ისე, ზოგადად, ქვეყნის საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის მაჩვენებლებზეც.

ვითარების დეტალური ანალიზი ადასტურებს, რომ სამინისტროს მიზნობრივი ჯანდაცვითი პროგრამების სახით აფხაზეთის მოსახლეობისთვის პროფილური სამედიცინო საქმიანობის სწორი დაგეგმვა-რეალიზაციის პირობებში შესაძლებელი ხდება მდგომარეობის მეტ-ნაკლები სტაბილიზაცია და, რიგ შემთხვევებში, დადებითი ტენდენციების მიღწევა.

ამ პირობებში სამინისტრო არსებით მნიშვნელობას ანიჭებს მოსახლეობის ჰოსპიტალური სამედიცინო დახმარების იმ ცალკეული სახეებით უზრუნველყოფას, რაც ჯერ კიდევ არ ფინანსდება ფართო სპექტრის ცენტრალური (სახელმწიფო) ჯანდაცვითი პროგრამებით და რაც ორიენტირებულია მოქალაქეთათვის ამ სახის მკურნალობის ხელმისაწვდომობაზე, მათი სამედიცინო აქტივობის ამაღლებაზე.

შესაბამისად, ამ პროგრამის განხორციელება, დამატებითი ღონისძიების სახით, ემსახურება დიაგნოზების ვერიფიცირებას კორონაროგრაფიული გამოკვლევების სახით, რაც აუცილებლად მოითხოვს სტაციონარულ პირობებში განხორციელებას და, ასევე, ჰოსპიტალური დახმარების სხვა ცალკეულ სახეებს, მათ შორის, მეტად ეფექტურ, პაციენტის ცხოვრების ხარისხისთვის დიდი მნიშვნელობის მქონე ოპერაციულ მკურნალობას - მენჯ-ბარძაყის სახსრის ტოტალურ ენდოპროთეზირებას.

პროგრამის სიახლეა ის, რომ მასში განსაზღვრული სერვისები გავრცელდება ოკუპირებულ აფხაზეთში ლეგიტიმურად მცხოვრებ მოქალაქეებზე, მიუხედავად ეთნიკური კუთვნილებისა.

პროგრამის რეალიზაციის ფარგლებში განსაზღვრულია საპროგნოზო პერიოდში დადებითი შედეგების

მიღწევა აფხაზეთის მოსახლეობის სტაციონარული სამედიცინო დახმარების სფეროში, კერძოდ, გავრცელების მაღალი სიხშირით წარმოდგენილი გულის იშემიური დაავადებების მიზანმიმართული, მაღალკვალიფიციური გამოკვლევების გზით შესაძლო სერიოზულ გართულებათა პრევენცია და კონკრეტული პაციენტების ჯანმრთელობის რეალური გაუმჯობესების მიღწევა დროული მკურნალობით; საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის პარამეტრების დადებითი დინამიკის ტენდენციის ფორმირების ხელშეწყობა და შემდგომი განვითარება. სამედიცინო სერვისის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფის პირობებში საკუთარი ჯანმრთელობისადმი მოსახლეობაში ჯერ კიდევ მყარად დამკვიდრებული ინდიფერენტული მიდგომის შეცვლა ობიექტური შეფასების ასპექტში და, ამ მხრივ, სამედიცინო აქტივობის ამალღების პრიორიტეტულობის შეგნების მიღწევა.

1.4 აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა გასვლითი პროფილაქტიკური სამედიცინო გასინჯვების პროგრამა (პროგრამული კოდი 05 05)

დევენილთათვის ამბულატორიულ-საკონსულტაციო პროფილის დახმარების მიახლოების მიზნით, აფხაზეთის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს მიერ ფორმირებული სამედიცინო ჯგუფების მიერ რეალიზებული მრავალპროფილიანი პროფილაქტიკური სამედიცინო გასინჯვების სისტემა წლების მანძილზე დადებითადაა აპრობირებული და მას პოზიტიური შედეგები მოაქვს როგორც იგპ-თა სამედიცინო მომსახურების გაუმჯობესების, ისე, ახლო პერიოდსა და პერსპექტივაზე გათვლილ ოპტიმალურ ღონისძიებათა კომპლექსის განსაზღვრისა და ფორმირების თვალსაზრისით.

პროფილაქტიკური სამედიცინო გასინჯვების ძირითადი მიზანია ავადობის აქტიური გამოვლინება, ჯანმრთელობის ფორმირებისა და განმტკიცებისათვის მიმართული დროული სამედიცინო გამოკვლევები, დაავადებათა პრევენცია და გაუვრცელებლობის ხელშეწყობა.

ამ სახის ღონისძიებები საკმაოდ მნიშვნელოვანი ფაქტორია დევენილი თანამემამულეების სამედიცინო აქტივობის ამალღების კუთხითაც და, ამასთან, იგი საფუძველს ქმნის იმისათვის, რომ შემდგომში დევენილთა და ადგილობრივი სამედიცინო დაწესებულებების მიერ განხორციელდეს დინამიკური მეთვალყურეობა პაციენტებზე.

პროფსამედიცინო ღონისძიების ეფექტურობას ბევრი ფაქტორი განსაზღვრავს, მათ შორის ერთ-ერთი მთავარია ის გარემოება, რომ იგი მოიცავს (მართალია, ერთჯერადად) ბევრ ისეთ მოქალაქეს, რომლებიც, გარკვეული მიზეზების გამო, არ ან ვერ მიმართავენ სამედიცინო დაწესებულებას. იგპ-თა შორის ამ აქციის მსვლელობისას საკმაოდ მაღალია მწვავე დაავადებათა გამოვლენის ხვედრითი წილიც, რაც კიდევ ერთი დადასტურებაა ამ პროფილის ღონისძიებათა აუცილებლობისა.

დევენილებში მასობრივი პროფილაქტიკური სამედიცინო გასინჯვების კამპანიისას არცთუ იშვიათად ვლინდება ისეთი სერიოზული პათოლოგიებიც კი, როგორცაა გადატანილი მიოკარდიუმის ინფარქტი, ავთვისებიანი წარმონაქმნები და სხვ. ხშირია ქრონიკული და კომბინირებული დაავადებებიც, რომლებიც ხშირ შემთხვევებში ადრე პაციენტისთვის ცნობილი არ იყო, ან იცოდა მათ შესახებ, მაგრამ აქტიურად არ მიმართავდა სამედიცინო დაწესებულებას (ე.წ. „აისბერგი“).

სამინისტრო მნიშვნელოვან აქცენტს აკეთებს მობილური ბრიგადების აღჭურვაზეც. ამ მხრივ საყურადღებოა, რომ აქციების პროცესში ფართოდ გამოიყენება თანამედროვე სადიაგნოსტიკო აპარატურა (პორტატული ულტრასონოგრაფები, ელექტროკარდიოგრაფები, გლუკომეტრები, ასევე, კოლპოსკოპი და სხვ.). ამასთანავე, სათანადო მედიკამენტური ბაზის ქონის პირობებში პროფილაქტიკური სამედიცინო გასინჯვები არამარტო უფრო ეფექტური, არამედ გაცილებით აქტიურიც ხდება. ამის გათვალისწინებით და რეალურ მონაცემთა ანალიზის საფუძველზე, სამინისტრო არსებით ყურადღებას უთმობს პროგრამის ბიუჯეტში აუცილებელი მედიკამენტების ფართო სპექტრით წარმოდგენის თემას.

სამინისტროს მიერ მოსახლეობის მრავალპროფილიანი პროფსამედიცინო გასინჯვების სერვისით უზრუნველყოფა, განსაკუთრებით, რეგიონებში, პირველადი, ხარისხიანი ჯანდაცვის რეალური ხელმისაწვდომობის ფაქტორია და ორიენტირებულია პაციენტთა დაავადებათა ადრეულ გამოვლენაზე, სწორ დიაგნოსტიკაზე, რაც ეფექტური მკურნალობის ტაქტიკის შერჩევის აუცილებელი პირობაა, აგრეთვე, მოქალაქეთა სამედიცინო აქტივობის ამალღებაზეც. არანაკლებ მნიშვნელოვანია დაავადებათა და მათი გართულებების პრევენციის სერიოზული შესაძლებლობაც.

პროგრამის რეალიზაციის ფარგლებში, დადებით შედეგებს მივიღებთ აფხაზეთის მოსახლეობის პირველადი ჯანდაცვის პროფილის ღონისძიებების მიახლოების სფეროში. შესაძლებელი გახდება აფხაზეთის მოსახლეობისთვის საკმაოდ ეფექტური, მოქნილი, მასობრივი და შედარებით რესურსდამზოგველი სერვისის ადგილზე მიწოდების გზით დაავადებათა ადრეული გამოვლენა და ადეკვატური, დროული მკურნალობისთვის საფუძვლების შექმნა, რაც, საბოლოო ჯამში, მოსახლეობის საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის გაუმჯობესების წანამდვარი იქნება.

1.5 აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა სოციალური მხარდაჭერის პროგრამა - (პროგრამული კოდი 05 06)

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროში დევნილ მოქალაქეთა მიმართულების/განცხადებების ანალიზი აჩვენებს, რომ, ხშირ შემთხვევებში:

1. დევნილი პაციენტების დიდი ნაწილისთვის გადაუჭრელი პრობლემაა სტაციონარული/ჰოსპიტალური მკურნალობის ღირებულების თანადაფინანსების თანხების მოძიება;
2. მედიკამენტების შესაძენი თანხების უქონლობის გამო მკურნალობა დაგვიანებით ან არასრულფასოვნად ტარდება;
3. პრობლემურია ტუბერკულოზით დაავადებულ ბავშვთა სანატორიულ-კურორტული რეაბილიტაციის საკითხი.

პროგრამა ორიენტირებულ იქნება ზემოაღნიშნული და სხვა, შესაძლო მიმართულებებით მუშაობის გააქტიურებაზე.

პროგრამის კომპონენტები მოიცავს:

* სტაციონარული/ჰოსპიტალური მკურნალობის ღირებულების თანაგადახდის თანხების ნაწილობრივ ანაზღაურებას, სავარაუდოდ, არაუმეტეს 1000 ლარისა ერთ ბენეფიციარზე 1 კალენდარული წლის განმავლობაში (ბენეფიციართა კატეგორიების მიხედვით).

* მედიკამენტების ღირებულების ანაზღაურებას (ბენეფიციართა კატეგორიების მიხედვით).

* აფხაზეთიდან დევნილ, აგრეთვე, ოკუპირებული აფხაზეთის ტერიტორიაზე ლეგიტიმურად მცხოვრებ ტუბერკულოზით დაავადებულ ბავშვთა დამატებით სამედიცინო-სარეაბილიტაციო დახმარებას, რაც სრული გაჯანსაღებისთვის მნიშვნელოვანი წინაპირობაა. ამასთან, ბავშვის მკურნალობის სრულფასოვან, დასრულებულ მკურნალობაზეა დამოკიდებული საბოლოო განკურნება და ოჯახის დანარჩენი წევრების უსაფრთხოება.

* დევნილთა სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესების ხელშემწყობ სხვა შესაძლო ღონისძიებებს.

პროგრამის რეალიზაცია ხელს შეუწყობს დევნილი მოსახლეობის სტაციონარული/ჰოსპიტალური მკურნალობის მეტ ოპერატიულობას და ხარისხს; ავადმყოფთა მედიკამენტურ დახმარებას, რაც დროულ, ადეკვატურ მკურნალობაზე და, შესაბამისად, პოზიტიურ შედეგზე იქნება ორიენტირებული; სახელმწიფო პროგრამებს მიღმა დარჩენილი ტუბსაწინააღმდეგო ღონისძიებების (ბავშვთა ასაკის ტუბერკულოზით დაავადებულთა სანატორიულ-კურორტული რეაბილიტაცია) დამატებით ჩართვას ამ მიმართულებით არსებულ მკურნალობის არსებულ ფართო სპექტრში, რაც დააჩქარებს ბენეფიციართა გაჯანსაღებას და სამედიცინო რეაბილიტაციას, ასევე, სოციალურ-ფსიქოლოგიური სტატუსის აღდგენას.

პროგრამა მნიშვნელოვანი შედეგით იქნება, პირველ რიგში, სოციალურად დაუცველი, ასევე, მცირე ფინანსური შესაძლებლობების მქონე დევნილთა ოჯახებისთვის.

2. სოციალური უზრუნველყოფა

სოციალური დახმარების ზრდა ერთ-ერთი ძირითადი პრიორიტეტია აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობისათვის, სოციალური დახმარება დაეფუძნება ბენეფიციართა მიზნობრივ დახმარებას და პრიორიტეტის ფარგლებში დაგეგმილი ღონისძიებები უზრუნველყოფს მის შემდგომ დახვეწას, რათა გაიზარდოს როგორც მიზნობრიობის სიზუსტე, ისე დახმარების ეფექტიანობა.

2.1. დევნილთა სოციალური უზრუნველყოფის პროგრამა (პროგრამული კოდი 08 02, პროგრამული კოდი 13 02, 14 02, 15 02 აუთვისებელი თანხები გადავიდა პროგრამული კოდი 11 05)

პროგრამა ითვალისწინებს დევნილთა სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესებას, ერთჯერადი დახმარებების გაცემას აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის მიერ გამოცემული წესის შესაბამისად შემდეგი კატეგორიებისათვის:

- მკვეთრად გამოხატული შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე პირებზე – 150 ლარი;
- მეორე მსოფლიო ომის მონაწილეებზე – 150 ლარი;
- მარჩენალდაკარგულებზე – 150 ლარი;
- დედ-მამით ობოლ არასრულწლოვანებზე (თითოეულზე) – 150 ლარი;
- ოთხ და მეტ არასრულწლოვან შვილიან ოჯახებზე – 150 ლარი;
- 100 წელს გადაცილებულებზე – 150 ლარი;
- შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე ბავშვებზე და ბავშვობიდან შეზღუდული შესაძლებლობის სტატუსის მქონე პირებზე – 150 ლარი;
- სხვა მძიმე სოციალურ მდგომარეობაში მყოფ ოჯახებზე – კომისიური გადაწყვეტილებით არაუმეტეს 200 ლარისა.

2.2. გალის რაიონის (კონფლიქტის ზონა) სკოლამდელი აღზრდისა და სახელოვნებო სკოლების პედაგოგთა და ადმინისტრაციულ-ტექნიკური პერსონალის ფინანსური დახმარების პროგრამა (პროგრამული კოდი 06 09)

პროგრამის მიზანია საქართველოს ოკუპირებულ ტერიტორიაზე, კერძოდ, გალის რაიონში მცხოვრები და მოღვაწე სკოლამდელი აღზრდისა და სახელოვნებო სკოლების პედაგოგებისა და ადმინისტრაციულ-ტექნიკური პერსონალის ფინანსური მხარდაჭერა, რაც თავის მხრივ გააუმჯობესებს მათ სოციალურ - ეკონომიკურ მდგომარეობას.

2.3. დევნილთა საცხოვრებლებში მცირე ფასიანი სარემონტო სამუშაოების უზრუნველყოფის პროგრამა (პროგრამული კოდი 13 03, 14 03, 15 03 აუთვისებელი თანხები გადავიდა პროგრამული კოდი 11 06)

ავტონომიური რესპუბლიკის ოკუპირებული ტერიტორიიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა დევნილთა საკუთრებაში/სარგებლობაში გადაცემულ საცხოვრებელ ობიექტებში მცირე და გადაუდებელი სარემონტო-აღდგენითი სამუშაოების ჩატარება.

2.4. დევნილთა ჩასახლების ობიექტებში სარემონტო-აღდგენითი სამუშაოების ჩატარების უზრუნველყოფის პროგრამა (პროგრამული კოდი 11 02)

ავტონომიური რესპუბლიკის ოკუპირებული ტერიტორიიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა – დევნილთა საკუთრებაში/სარგებლობაში გადაცემულ საცხოვრებელ ობიექტებში სარემონტო აღდგენითი სამუშაოების ჩატარება.

2.5. საბავშვო ბაღის მშენებლობა (პროგრამული კოდი 13 05) (ამოღებულია)

2.6 აფხაზეთიდან დევნილთათვის მართლზომიერ მფლობელობაში გადაცემულ ობიექტებზე ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის შექმნის ხელშეწყობის პროგრამა (პროგრამული კოდი 11 03)

დევნილთა მართლზომიერ მფლობელობაში გადაცემულ ობიექტებში, რომლებიც საქართველოს მთავრობის მიერ დამტკიცებული პროგრამის შესაბამისად, გრძელვადიან საცხოვრებელ ფართებად გადაეცათ აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებულ პირებს – დევნილებს, შეიქმნას ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობები, არჩეულ იქნენ თავმჯდომარეები, რითაც ხელს შეუწყობენ კორპუსებში შემდგომი განვითარებისა და კეთილმოწყობის მიზნით შესაბამისი მექანიზმების შემუშავებას.

მათი საკუთრების უფლების რეგისტრაციის აუცილებლობა გამოიწვევს ურბანული პოლიტიკის, განსახლების პრობლემების გაუმჯობესებისა და ადგილობრივ თვითმართველობებთან ადაპტირებას.

2020 წლის რესპუბლიკური ბიუჯეტის პროექტით ინიცირებულია/დაგეგმილია კონკრეტული თანხის მიმართვა, რის საფუძველზე აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა – დევნილთა სამინისტრო, საქართველოს კანონის მოთხოვნათა შესაბამისად განახორციელებს ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობების ჩამოსაყალიბებლად საჭირო თანხების დაფინანსებას.

3. განათლება, მეცნიერება და პროფესიული მომზადება

წარმატებული სახელმწიფოს უმნიშვნელოვანეს საყრდენს განათლებული საზოგადოება წარმოადგენს. სახელმწიფო პოლიტიკის მთავარი პრიორიტეტი სწორედ მომავალი თაობის ხარისხიანი განათლების უზრუნველყოფა და ქვეყნის მომავალში რესურსების ინვესტირებაა. შესაბამისად, აფხაზეთის განათლებისა და კულტურის სამინისტრო ატარებს ერთიან სახელმწიფო პოლიტიკას და ხელს უწყობს განათლების სისტემაში მიმდინარე რეფორმების დანერგვას აფხაზეთის 13 საჯარო და ოკუპირებულ ტერიტორიაზე – გალის რაიონში განთავსებულ 31 საშუალო სკოლაში. სამინისტრო მოწოდებულია აფხაზეთიდან ახალგაზრდებს შეუქმნას ხარისხიანი განათლების მიღებისათვის სათანადო სასწავლო პრობლემები და გარემო, ხელი შეუწყოს მათ წარმოჩენას, მათი საზოგადოებრივი ინტეგრაციის პროცესს და სხვა.

3.1 განათლების ხელშეწყობის პროგრამა (პროგრამული კოდი 06 04)

განათლების ხელშეწყობის პროგრამის ძირითად მიმართულებასა და მიზანს წარმოადგენს სამშვიდობო კულტურის დანერგვისა და ახალგაზრდული ინიციატივების მხარდამჭერი ღონისძიებების გატარება, აფხაზეთის საჯარო სკოლებში სკოლების ინფრასტრუქტურისა და მატერიალურ-ტექნიკური ბაზის გაუმჯობესება, გალის რაიონში მცხოვრები სკოლამდელი აღზრდისა და სახელოვნებო სკოლების პედაგოგებისა და ადმინისტრაციულ-ტექნიკური პერსონალის ფინანსური მხარდაჭერა. მოსწავლეებისა და პედაგოგების პრობლემების იდენტიფიცირება, განათლების პოლიტიკის შემუშავებისა და გატარების პროცესებში მონაწილეობა მოსწავლე-ახალგაზრდობის სამოქალაქო აქტივობისა და ცნობიერების ამაღლების მიზნით, პროგრამების შემუშავება და სათანადო ღონისძიებების გატარება და სხვ.

3.1.1 „სასკოლო ინფრასტრუქტურისა და სასწავლო გარემოს გაუმჯობესება“ (ქვეპროგრამის კოდი 06 04 01)

პროექტის ფარგლებში გათვალისწინებული იქნება სკოლების სასწავლო პროცესისათვის აუცილებელი ტექნიკური აღჭურვილობისა და ასევე, ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესების მიზნით ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებისათვის საჭირო მასალების შექმნა.

3.1.2 „წარმატებული ახალგაზრდების მხარდაჭერა“ (ქვეპროგრამის კოდი 06 04 02)

ქვეპროგრამის მიზანია აფხაზეთიდან დევნილი ნიჭიერი ახალგაზრდების ფინანსური მხარდაჭერა, რათა მათ შეძლონ საკუთარი ნიჭისა და შესაძლებლობების სრულად გამოვლენა, რეალიზება და ღირსეული ადგილის დამკვიდრება ქვეყნის მშენებლობისა და განვითარების საქმეში თანამედროვე გამოწვევების შესაბამისად.

3.1.3 „კარიერის დაგეგმვა, პროფესიული ორიენტაცია და სახელობო სწავლება სკოლებში“ (ქვეპროგრამის კოდი 06 04 03)(ამოღებულია)

3.1.4 „საზაფხულო ბანაკი“ (ქვეპროგრამის კოდი 06 04 07)

პროექტი ითვალისწინებს სამოქალაქო განათლების, ფიზიკური, ინტელექტუალური და შემეცნებითი ხასიათის სხვადასხვა აქტივობებს, რაც ავითარებს მოზარდების გონებრივ და ფიზიკურ უნარ-ჩვევებს, აძლევს სათანადო ცოდნას ჯანსაღი ცხოვრების წესის თაობაზე, მოსწავლეებს აზიარებს დემოკრატიულ ღირებულებებზე დამყარებულ სამოქალაქო ცნობიერებას.

3.1.5 „მწიგნობართა კლუბი“ (ქვეპროგრამის კოდი 06 04 08) (ამოღებულია)

3.1.6 „კონფერენციები, შეხვედრები“ (ქვეპროგრამი კოდი 06 04 10) (ამოღებულია)

3.1.7 „დიმიტრი (არზაყან) ემუხვარისა და ჟიული შარტავას სახელობის სტიპენდიები“ (ქვეპროგრამის კოდი 06 04 11)

აფხაზეთის საკითხის პოპულარიზაციის თვალსაზრისით მნიშვნელოვანია აფხაზეთის თემატიკაზე მომუშავე ახალგაზრდების მხარდაჭერა .ამ კუთხით ერთ-ერთი ქმედითი ნაბიჯია დიმიტრი (არზაყან) ემუხვარის (პოლიტიკის მეცნიერების დარგში) და ჟიული შარტავას სახელობის სტიპენდიების დანიშვნა. სტიპენდიები მიენიჭებათ აფხაზეთის თემატიკაზე მომუშავე განსაკუთრებული მიღწევებითა და წარმატებებით წარმოჩენილი მაგისტრატურისა და ბაკალავრიატის სტუდენტებს.

დიმიტრი (არზაყან) ემუხვარისა (პოლიტიკის მეცნიერების დარგში) და ჟიული შარტავას სახელობის სტიპენდიების მოსაპოვებლად ბაკალავრიატისა და მაგისტრატურის სტუდენტებს მოეთხოვებათ მაღალი აკადემიური მოსწრება, სამეცნიერო პუბლიკაციის ავტორობა ან თანაავტორობა, სამეცნიერო კონფერენციებში მონაწილეობა, მაღალი საზოგადოებრივი აქტიურობა.

3.1.8 „აკადემიკოს ილია ვეკუას სახელობის სტიპენდია“ (ქვეპროგრამის კოდი 06 04 12)

განათლებული ახალგაზრდობა ქვეყნის წარმატებისა და განვითარების საწინდარია. პროგრამა ხელს შეუწყობს ახალგაზრდებში ზუსტი, საბუნებისმეტყველო და ჰუმანიტარული მიმართულების საგნების შესწავლის მოტივაციის ამაღლებას, მათი ინტელექტუალური პოტენციალის განვითარებას და პროფესიონალებად ჩამოყალიბებას. პროექტის განხორციელება წარმოადგენს ახალგაზრდების მხარდაჭერის მიმართულებით გადადგმულ ქმედით ღონისძიებას.

3.1.9 შეხვედრები (1. ღვაწლმოსილ პედაგოგებთან; 2. მედალოსან კურსდამთავრებულებთან; წარმატებულ სტუდენტ - ახალგაზრდობასთან) (ქვეპროგრამის კოდი 06 04 14)(ამოღებულია)

3.1.10 „თანაბარი შესაძლებლობები – თანაბარი მზრუნველობა“ (ქვეპროგრამის კოდი 06 04 15) (ამოღებულია)

3.1.11 საინფორმაციო ბანკი საზღვარგარეთ მცხოვრებ აფხაზეთიდან ლტოლვილ წარმატებულ ახალგაზრდებზე“ (ქვეპროგრამის კოდი 06 04 16)(ამოღებულია)

3.1.12 აფხაზური ენის პედაგოგთა ფინანსური მხარდაჭერა (ქვეპროგრამის კოდი 06 04 17)

საქართველოს კონსტიტუციით, აფხაზურ ენას, ქართულ ენასთან ერთად, აფხაზეთის ავტონომიურ რესპუბლიკაში, აქვს სახელმწიფო ენის სტატუსი. აღნიშნული ავალდებულებს საქართველოს სახელმწიფოს ხელი შეუწყოს აფხაზური ენის შესწავლას, დაცვასა და განვითარებას.

აფხაზეთის ექვს საჯარო სკოლაში სწავლების საშუალო საფეხურზე არჩევითი საგნის სახით ისწავლება აფხაზური ენა. აფხაზური ენის სწავლება სკოლებში დაკავშირებულია რიგ სირთულეებთან: დაბალი ფინანსური ანაზღაურება, აფხაზური ენის სპეცილისტთა ნაკლებობა და სხვა.

3.1.13 „სამოქალაქო განათლება- აქტიურ მოქალაქეთა პროგრამა“ (06 04 18) (ამოღებულია)

3.1.14 „ვიცნობდეთ ქვეყნის გმირებს“ (06 04 19) (ამოღებულია)

3.2 აფხაზეთის მიწნიერთა მხარდაჭერის პროგრამა (პროგრამული კოდი 06 05)

პროგრამამ ხელი უნდა შეუწყოს აფხაზეთიდან დევნილ და აფხაზეთის საკითხზე მომუშავე მეცნიერებს თავიანთი შესაძლებლობების სრულად წარმოჩენაში, სრულფასოვანი სამეცნიერო კვლევების ჩატარებაში, ნაშრომების გამოცემაში, საზღვარგარეთის საგანმანათლებლო დაწესებულებებსა და ლაბორატორიებში გამოცდილების მიღებაში, ამ მუშაობის შედეგების გამოქვეყნებაში.

3.3 სამშვიდობო და სამოქალაქო განათლების მხარდაჭერის პროგრამა (პროგრამული კოდი 06 06) (ამოღებულია)

3.4 სამშვიდობო ინიციატივები, სამოქალაქო ინტეგრაცია, ნდობის აღდგენის მხარდაჭერა და დიალოგისაკენ მიმართული შესაძლებლობების გაძლიერება (პროგრამული კოდი 19 02)

იუსტიციისა და სამოქალაქო ინტეგრაციის საკითხებში აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მინისტრის აპარატის სტრატეგიის ნაწილია სამშვიდობო ინიციატივათა პროგრამა, რომელიც ითვალისწინებს ქართულ და აფხაზურ საზოგადოებას შორის ნდობის აღდგენის ხელშეწყობას, ტოლერანტობის უნარ-ჩვევების განვითარებას, ადამიანის უფლებათა პატივისცემას, წიგნიერების დონის ამაღლების სტრატეგიების დაუფლებასა და დანერგვას პრაქტიკაში, ქართველი და აფხაზი მოსწავლე-ახალგაზრდების საგანმანათლებლო შესაძლებლობების განვითარების ხელშეწყობას ნდობის აღდგენისა და შერიგებისათვის.

3.4.1 სამშვიდობო რესურსები ქართულ-აფხაზური ურთიერთობები და საქართველოს ევროპული მომავალი (ქვეპროგრამის კოდი 19 02 01)

იუსტიციისა და სამოქალაქო ინტეგრაციის საკითხებში აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მინისტრის აპარატი აგრძელებს იმ პროექტების მხარდაჭერას, რომელიც დაშორიშორებულ საზოგადოებებს შორის სახალხო დიპლომატიის, სოციალურ-ეკონომიკურ და კულტურულ-საგანმანათლებლო სფეროებში თანამშრომლობას წაახალისებს.

გამომდინარე იქიდან, რომ აფხაზეთის საკითხის გადაწყვეტა კვლავ ერთ-ერთ აქტუალურ გამოწვევად რჩება, მინისტრის აპარატს მნიშვნელოვნად მიაჩნია აღნიშნულ თემაზე ინფორმაციის მიწოდება მოხდეს იმ სამთავრობო და არასამთავრობო ჯგუფებისაგან და ექსპერტებისაგან, რომლებიც კონფლიქტების თემატიკაზე მუშაობენ, ვინც უშუალოდ მონაწილეობს აფხაზეთის პრობლემების კვლევისა და მოგვარების სამუშაო პროცესში, ამ პროცესების ხელშეწყობის ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორია სახელმწიფო ინსტიტუტების, სამოქალაქო საზოგადოების, საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და ახალგაზრდა ლიდერების ძალისხმევით შესწავლილ და გაანალიზებულ იქნეს კონფლიქტი და შესაბამისი მექანიზმებით დაძლეულ იქნეს კონფლიქტის უარყოფითი შედეგები. სხვა სამშვიდობო რესურსებთან ერთად განსაკუთრებით მნიშვნელოვნად არის მიჩნეული სახალხო დიპლომატია, რომელიც ხელს შეუწყობს ომით დაზარალებულ მოსახლეობას შორის ნდობის აღდგენასა და შერიგების პროცესს.

3.4.2 ქართველი და აფხაზი ახალგაზრდების ჩართულობა ნდობის აღდგენისა და შერიგებისათვის (საერთაშორისო პროგრამა) აფხაზეთის დღისადმი მიძღვნილი კვირეული (ქვეპროგრამის კოდი 19 02 02)

ბოლო წლებში აფხაზეთის ტერიტორიაზე არსებულ კულტურულ მემკვიდრეობას განსაკუთრებით შეექმნა საფრთხე, რომელიც იწვევს არა მარტო ქართული მხარის, არამედ საერთაშორისო თანამეგობრობის აღშფოთებას. მნიშვნელოვანია არსებული რეალობა გაცნობიერებული იქნეს ქართულ-აფხაზური საზოგადოების მიერ, რათა მათ ერთად შეძლონ არსებული გამოწვევის დაძლევა და საერთაშორისო მხარდაჭერის მოპოვება, რადგან ევროინტეგრაციის საერთო კონტექსტში მნიშვნელოვანი ადგილი უკავია კულტურის სფეროში თანამშრომლობასა და დიალოგს, რაც დადებით გავლენას ახდენს პოლიტიკური პროცესების მართვაზე.

სამშვიდობო პროცესების ხელშეწყობისათვის, სტრატეგიულად პრიორიტეტულია პროგრამებში ქართველი და აფხაზი ახალგაზრდების ჩართულობა, ვინაიდან საერთო კულტურული მემკვიდრეობის საკითხებზე მსჯელობა, ანალიტიკური აზროვნებისა და აქტიური მოქალაქეობის განვითარება, მნიშვნელოვანია ნდობის მშენებლობისათვის, კონფლიქტით დაზარალებული საზოგადოების წინაშე

არსებული გამოწვევების დასაძლევად.

3.4.3 მშვიდობის ლაბორატორია ნდობის აღდგენისა და შერიგების რესურსები(ქვეპროგრამის კოდი 19 02 03)

პროგრამაში ჩართული იქნება ქართული და აფხაზური საზოგადოებების წევრები. პროექტის განხორციელება ხელს შეუწყობს ქართულ-აფხაზური პარტნიორობის შემდგომ გაღრმავებას და ნდობის აღდგენის მოტივაციის ზრდას.

აფხაზეთის ტერიტორიაზე განსაკუთრებით გაძლიერდა ქართული კვალის წაშლისაკენ მიმართული საქმიანობა, რომელიც იწვევს არა მარტო ქართული მხარის, არამედ საერთაშორისო თანამეგობრობის აღშფოთებას. მნიშვნელოვანია არსებული რეალობა გაცნობიერებულ იქნეს ქართულ-აფხაზური საზოგადოების მიერ, რათა მათ ერთად შეძლონ არსებული გამოწვევის დაძლევა და ამ კუთხით განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ახალგაზრდების ჩართულობა.

3.4.4 აფხაზეთის თემატიკაზე მომუშავე პროფესორების, დოქტორანტების და მაგისტრანტების ჩართულობა ნდობის აღდგენისა და შერიგების პროცესებში (ქვეპროგრამის კოდი 19 02 04)(ამოღებულია)

3.4.5 კვლევა – აფხაზეთიდან დევნილი საზოგადოების პოსტრავმული ადაპტაცია და მათი ჩართულობა საქართველოს სამოქალაქო საზოგადოების მშენებლობის პროცესში (ქვეპროგრამის კოდი 19 02 05) (ამოღებულია).

3.4.6 დიასპორების ჩართულობა ნდობის აღდგენისა და შერიგების პროცესებში (ქვეპროგრამის კოდი 19 02 06)

თურქეთში მცხოვრები ქართული და აფხაზური დიასპორა იმ ადამიანურ რესურსთაგანია, რომელმაც შეიძლება დიდი როლი ითამაშოს ქვეყნის საშინაო და საგარეო პოლიტიკაში, ამიტომ საჭიროა გააქტიურდეს მათი ჩართულობა სამშობლოში მიმდინარე საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ პროცესებში, განსაკუთრებით კი ნდობის აღდგენისა და შერიგების პროცესებში.

აღნიშნულ პროცესში დიასპორების მონაწილეობისათვის მნიშვნელოვანია მათი სწორად შერჩევა და მათი პოტენციალის მიზანმიმართულად რეალიზება, რადგან ისინი წარმოადგენენ კატალიზატორებსა და ფასილიტატორებს სოციალური და პროფესიული პროდუქტიული კავშირების, ინფორმაციის გაცვლის, მხარდამჭერი აქტივობების კუთხით.

3.4.7 ახალგაზრდა ლიდერები ერთიანი საქართველოსთვის – ჩართულობა ნდობის აღდგენის საკითხებში (ქვეპროგრამის კოდი 19 02 07)

დღეს, მსოფლიო ცივილიზებული საზოგადოება თანხმდება იმაზე, რომ ხელოვნება არის დამორიშორებულ საზოგადოებებს შორის ნდობის აღდგენის და შერიგების ერთ-ერთი სერიოზული ბერკეტი, რომელსაც გააჩნია ბევრი ინსტრუმენტი იმისათვის, რომ მსოფლიო მასშტაბით ხელი შეუწყოს სამშვიდობო პროცესებს. ამასთანავე აღსანიშნავია, რომ საქართველოს თანამემამულენი საზღვარგარეთ განსაკუთრებით აქტიურად არიან ჩართული იმ ღონისძიებებში, რომელიც ემსახურება ეროვნული კულტურის პოპულარიზაციას. ხელოვანი ადამიანების ჩართულობა ზემოთ აღნიშნულ პროცესებში ხელს უწყობს სხვადასხვა კულტურისა და იდენტობის მქონე საზოგადოებების დაახლოებას, ურთიერთგაგებას და არსებული პრობლემების კონსესუსის გზით გადაწყვეტას.

3.4.8 თემატური გზავნილები სამშვიდობო, ევროპულ და ევროაპლანტიკურ საკითხებზე (ქვეპროგრამის კოდი 19 02 08)

კონფლიქტის შედეგად გახლეჩილ ქართულ და აფხაზურ საზოგადოებებს შორის კომუნიკაციისა და ურთიერთობების გაძლიერება, თანამშრომლობის გააქტიურება ერთობლივი, პრაგმატული მნიშვნელობის საკითხებზე (განათლება, სოციალური მეწარმეობა, უსაფრთხო კეთილმეზობლური ურთიერთობები, ინტერკულტურული დიალოგი, ევროინტეგრაცია), საერთო კულტურული მემკვიდრეობის საკითხებზე მსჯელობა, ანალიტიკური აზროვნებისა და აქტიური მოქალაქეობის განვითარება, რაც მნიშვნელოვანია ნდობის მშენებლობისთვის და კონფლიქტით დაზარალებული

საზოგადოების წინაშე არსებული გამოწვევების გასამკლავებლად.

3.5 შევისწავლოთ აფხაზური ენა (პროგრამული კოდი 19 03) (ამოღებულია)

3.6 აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებული და ოკუპირებულ აფხაზეთის ტერიტორიაზე მომუშავე ექიმების და საშუალო სამედიცინო პერსონალის გადამზადების პროგრამა (პროგრამული კოდი 05 07)

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროში, სამედიცინო პერსონალის კვალიფიკაციის ამაღლებაზე განუხრელი ზრუნვის პირობებში, არსებით როლს იძენს სპეციალური სასწავლო-პრაქტიკული ღონისძიებების დაგეგმვა და განხორციელება როგორც ოკუპირებული აფხაზეთის, ისე, დევნილთა სამედიცინო დაწესებულებების საკადრო პოტენციალისთვის, დევნილი ახალგაზრდა სპეციალისტებისთვის.

სპეციალისტებთან ურთიერთობებისას გამოიკვეთა, რომ ბევრი მათგანისთვის პრობლემურია ფასიანი სასწავლო პროგრამების გავლა, რადგან ის დაკავშირებულია მნიშვნელოვან ფინანსურ ხარჯებთან.

შესაბამისად, გადამზადების/კვალიფიკაციის ამაღლების მიზნობრივი პროგრამის რეალიზების პირობებში სპეციალისტების დაინტერესების ხარისხი და ჩართულობა გაცილებით მაღალი იქნება.

აღსანიშნავია, რომ აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს გააჩნია ხანგრძლივი გამოცდილება სპეციალისტების გადამზადებისთვის ეფექტური პროგრამის რეალიზებაში.

პროგრამა ორიენტირებულ იქნება ზემოაღნიშნული მიმართულებებით მუშაობის გააქტიურებაზე, რაც მოიცავს: ა) აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებულ, აგრეთვე, ოკუპირებული აფხაზეთის ტერიტორიაზე მომუშავე სამედიცინო სფეროს სპეციალისტთა და ახალგაზრდა სპეციალისტთა მომზადება/გადამზადებას სხვადასხვა სასწავლო ციკლების საშუალებით კვალიფიკაციის ამაღლების, დახელოვნების სახით, რაც ხელს შეუწყობს მათი თეორიული ცოდნის ამაღლებას და პრაქტიკული უნარ-ჩვევების გაღრმავებას; ბ) ბენეფიციარებისთვის საჭირო ლიტერატურაზე (ნაბეჭდი მასალები, ელექტრონული ვერსიები) წვდომის ხელშეწყობას.

პროგრამის რეალიზაცია ხელს შეუწყობს: ა) თანამედროვე მედიცინის აქტუალურ, პრაქტიკული მნიშვნელობის მქონე საკითხებში სამედიცინო კადრების თეორიული მომზადების დონის ამაღლებას, რაც აუცილებელია სამედიცინო დახმარების მოცულობის და ოპერატიულობის გაზრდის, მომსახურების დონის და ხარისხის გაუმჯობესების თვალსაზრისით; ბ) პრაქტიკული უნარ-ჩვევების ათვისება-გაღრმავებას.

ზემოაღნიშნული 2 ძირითადი მიმართულება განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია ოკუპირებული აფხაზეთის სამედიცინო დაწესებულებების საკადრო რესურსებთან მიმართებაში, რადგან რეგიონში კვალიფიკაციის ამაღლების განხორციელების შესაძლებლობა პრაქტიკულად არ არსებობს.

4. კულტურა, რელიგია, ახალგაზრდობის ხელშეწყობა და სპორტი

აფხაზეთიდან დევნილი მოსახლეობის სოციალური ჩართულობისა და ინტეგრაციის მიზნით კულტურულ-გასართობი და შემეცნებითი პროექტების განხორციელება. ოკუპირებულ ტერიტორიაზე არსებული ბავშვთა და მოზარდთა შემოქმედებითი ჯგუფების მხარდაჭერა. დევნილ ახალგაზრდებში პატრიოტული სულისკვეთების ამაღლების მხარდაჭერა, მასობრივი სპორტის ხელშეწყობა და ახალგაზრდებში ჯანსაღი ცხოვრების წესის დანერგვა.

ლიტერატურული და საგამომცემლო საქმიანობის ხელშეწყობისა და ამ მიზნით პროგრამების, წინადადებების, გეგმების შემუშავება. ხალხური ხელოვნების დარგების (ქორეოგრაფია, მუსიკა, თეატრი, სახვითი, ზეპირსიტყვიერება, ხალხური რეწვა, ფოლკლორი) დაცვა-განვითარების ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია.

აფხაზეთის ძირძველი მემკვიდრეობის საინფორმაციო ბაზის შექმნა და მისი პოპულარიზაცია, ამ მიზნით სპეციალური გამოცემების, ვებგვერდების, ფილმების მომზადება.

შესაძლებლობების ფარგლებში აფხაზეთში არსებული მატერიალური და არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის გამოვლენის, შენარჩუნებისა და პოპულარიზაციის ღონისძიებათა განხორციელება და მათი ხელშეწყობა.

კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ღონისძიებათა განხორციელების უზრუნველყოფა, მისი შესწავლისა და მოვლა-პატრონობის მეთოდოლოგიის შემუშავება.

4.1 კულტურული ღონისძიებების მხარდაჭერის პროგრამა (პროგრამული კოდი 06 07)

პროგრამა ემსახურება ქვეყანაში არსებული აფხაზეთის შემოქმედებითი რესურსებისა და ხელოვნების სხვადასხვა დარგის დაცვას, განვითარებას, პოპულარიზაციას, მათი სამშვიდობო როლის წარმოჩენას, აფხაზეთისა და საქართველოს შემოქმედებით ორგანიზაციებს შორის ტრადიციული კულტურული კავშირების აღდგენას, აფხაზეთის მოსახლეობისათვის სახელოვნებო ცხოვრების ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფას, ხელოვნების სფეროში თავისუფალი, დაცული და კონკურენტული გარემოს ჩამოყალიბებას, სახელოვნებო დაწესებულებების შედეგზე ორიენტირებული სამოქმედო პროგრამების ადეკვატურ დაფინანსებას, მათ მხარდაჭერაში არასახელმწიფო სექტორის როლის ზრდის ხელშეწყობას.

პროგრამის მიზანია აგრეთვე მსოფლიოში აფხაზეთის კულტურის, როგორც ერთიანი ქართული კულტურის ორგანული ნაწილის წარმოჩენის ხელშეწყობა.

4.1.1 „საახალწლო ზეიმი დევნილი ბავშვებისათვის“ (ქვეპროგრამის კოდი 06 07 03) (ამოღებულია)

4.1.2 „სადამოები“ (ქვეპროგრამის კოდი 06 07 05)

ყველა საიუბილეო თარიღს გამოკვეთილი სახე და შესაბამისი შინაარსობრივი დატვირთვა გააჩნია. ქვეპროგრამის ფარგლებში ეწყობა აფხაზეთის დამსახურებული ხელოვნების საიუბილეო, შემოქმედებითი და ხსოვნის სადამოები, რითაც საზოგადოება უფრო ახლოს ეცნობა მათ შემოქმედებას. პროექტის განხორციელება ხელს უწყობს ღვაწლმოსილი აფხაზეთის ხელოვნების შემოქმედების წარმოჩენას და მათ პოპულარიზაციას.

4.1.3 „გ. შარვაშიძის სახელობის პრემია“ (ქვეპროგრამის კოდი 06 07 07)

კონკურსი გ. შარვაშიძის პრემიის შესახებ ორ წელიწადში ერთხელ ცხადდება და საშუალება ეძლევათ ხელოვნების, პუბლიცისტიკის, მეცნიერებისა და ლიტერატურის დარგში მოღვაწე პირებს წარმოადგინონ აფხაზეთის თემისადმი მიძღვნილი ნამუშევრები. პირებს, რომლებმაც პრემია მოიპოვეს, ენიჭებათ წოდება - „გიორგი შარვაშიძის სახელობის პრემიის ლაურეატი“ და გადაეცემათ პრემიის ლაურეატის დიპლომი, პრემიის ლაურეატის მოწმობა და ფულადი ჯილდო.

გიორგი შარვაშიძის სახელობის პრემია მნიშვნელოვან ფაქტორს წარმოადგენს ლიტერატურის, მეცნიერების, პუბლიცისტიკისა და ხელოვნების დარგების შემდგომი განვითარებისა და სტიმულირებისათვის.

4.1.4 „აფხაზეთის დღე“ (ქვეპროგრამის კოდი 06 07 09) (ამოღებულია)

4.1.5 „ქართულ-აფხაზური კულტურის პოპულარიზაცია“ (ქვეპროგრამის კოდი 06 07 10)

ქართულ-აფხაზური კულტურის პოპულარიზაცია ხელს უწყობს ქართულ-აფხაზური კულტურისა და კულტურული მემკვიდრეობის წარმოჩენასა და პოპულარიზაციას. კულტურის სფეროში მოღვაწე ფიზიკურ პირებს და შემოქმედებით კოლექტივებს საშუალება ეძლევათ განახორციელონ საკონცერტო-საგასტროლო საქმიანობა საქართველოსა და მის ფარგლებს გარეთ და მონაწილეობა მიიღონ კონკურსებში, ფესტივალებში, კულტურის დღეებში.

4.1.6 გამოყენებითი ხელოვნების სასწავლო პროგრამა (ქვეპროგრამის კოდი 06 07 11) (ამოღებულია)

4.1.7 ქართულ-აფხაზური სამუსიკო დიალოგი (ქვეპროგრამის კოდი 06 07 12) (ამოღებულია)

4.1.8 მნიშვნელოვანი თარიღებისადმი მიძღვნილი შეხვედრების ორგანიზება (ქვეპროგრამის კოდი 06 07 13) (ამოღებულია)

4.1.9 „ქართულ-აფხაზური ფოლკლორის საბავშვო ფესტივალი“ (ქვეპროგრამის კოდი 06 07 14) (ამოღებულია)

4.1.10 „ეპოქა ქალი“ (ქვეპროგრამის კოდი 06 07 15)

საქართველოში ბოლო ათეული წლების განმავლობაში განვითარებულმა მოვლენებმა არაერთი ქალბატონი გადახვეწა უცხოეთში, რომელთა უმრავლესობა სწორედ აფხაზეთიდანაა დევნილი. დიდი ფიზიკური შრომის და არაერთი პრობლემის მიუხედავად სამშობლოს მონატრებამ მრავალი მათგანი ხელოვნების მსახურად აქცია: მწერლად, მუსიკოსად, მხატვრად... ასე გაჩნდა უცხოეთში ახალი ქართული ჟურნალები, გაზეთები, ანთოლოგიები... მათდამი ყურადღება და მათი პრობლემების გაზიარება, მომავლის გზების დასახვა სახელმწიფოს უპირველესი მოვალეობაა. სწორედ ამ ქალბატონებს მიემდგვნება ღონისძიება „ეპოქა ქალი“, რომელიც გაიმართება ათენში 2020 წლის 3 მარტს. ღონისძიებაში მონაწილეობას მიიღებენ, როგორც საბერძნეთში მცხოვრები ლტოლვილი ქალბატონები, ასევე საქართველოში მცხოვრები აფხაზეთიდან დევნილი ხელოვანი ქალბატონები.

4.1.11 „ახალგაზრდა მწერალთა კონკურსი“ (ქვეპროგრამის კოდი 06 07 16)(ამოღებულია)

4.2 სპორტული ღონისძიებების ხელშეწყობის პროგრამა (პროგრამული კოდი 06 08)

პროგრამის მიზანს წარმოადგენს აფხაზეთში პოპულარული და ტრადიციული სპორტის სახეობების (ფეხბურთის, კალათბურთის, ძალოსნობის, თავისუფალი და ბერძნულ-რომაული ჭიდაობის, ფარიკაობის, აღმოსავლური ორთაბრძოლების და ჭადრაკის) ხელშეწყობა და სხვა სახეობების წარმატებული სპორტსმენების ინდივიდუალური მხარდაჭერა.

მთავრობის მიზანია ხელი შეუწყოს აფხაზეთის სპორტსმენების მონაწილეობას ეროვნულ თუ საერთაშორისო ტურნირებზე, სპორტული გუნდების (მათ შორის ოკუპირებული ტერიტორიიდან) უზრუნველყოფას შესაბამისი ინვენტარითა და ეკიპირებით.

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობა მნიშვნელოვან ამოცანად მიიჩნევს საქართველოს სპორტისა და ახალგაზრდულ საქმეთა სამინისტროსთან და ახალგაზრდულ ორგანიზაციებთან მჭიდრო თანამშრომლობით გრძელვადიანი ხედვის ჩამოყალიბებას. მთავრობის მიზანია აფხაზეთის ახალგაზრდებს გაცნობიერებული ჰქონდეთ პასუხისმგებლობა ქვეყნისა და მისი მომავლის წინაშე, საკუთარი როლი საზოგადოებაში, განვითარებული ჰქონდეთ სწრაფვა, იყვნენ სასარგებლო ქვეყნისთვის და საზოგადოებისთვის, პატივი სცენ სხვა ადამიანის პიროვნულ ღირებულებებს და ჰქონდეთ სურვილი იზრუნონ საზოგადოების სხვა წევრებზე, ჰქონდეთ მოტივაცია თავად გადაწყვიტონ მათ წინაშე არსებული ამოცანები, თავად შექმნან კონკრეტული ინიციატივები.

4.2.1 სპორტულ ინიციატივათა მხარდაჭერა (ქვეპროგრამის კოდი 06 08 01)

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლებისა და კულტურის სამინისტროს სპორტისა და ახალგაზრდულ საქმეთა სამმართველო ეხმარება სპორტსმენებს ქვეყნისფარგლებს შიგნით და ასევე საზღვარგარეთ შეჯიბრებებში მონაწილეობის მიღებაში, სპორტული ინვენტარისა და ფორმების შეძენაში, სპორტსმენების რეგიონალურ და საერთაშორისო შეჯიბრებებში მონაწილეობისათვის და საწვრთნო შეკრებების დროს მგზავრობის დაფინანსებაში. საქართველოში უახლოეს მომავალში დაგეგმილია საერთაშორისო მასშტაბის მნიშვნელოვანი საერთაშორისო ღონისძიებების ჩატარება ამ ქვეპროგრამის დახმარებით მოხდება აფხაზეთიდან დევნილი სპორტსმენების შეჯიბრებებში მონაწილეობა (მგზავრობა), მათთვის სპორტული ინვენტარის შესყიდვა, სპორტული პრიზების - თასების შესყიდვა, შეჯიბრებებში მონაწილეობისათვის საწვრთნო შენატანის გადახდა. ყველაფერი ეს ხელს შეუწყობს სპორტსმენებს სასწავლო-საწვრთნო პროცესის წარმართვაში, სხვადასხვა სახის რეგიონალურ და საერთაშორისო სპორტულ ასპარეზობებში მონაწილეობის მიღებაში, რაც იქნება მოსამზადებელი ეტაპი, რათა აფხაზეთიდან დევნილი სპორტსმენები მოხვდნენ საქართველოს ნაკრებ გუნდებში და ღირსეულად წარმოაჩინონ ქვეყნის სახელი.

4.2.2. ტურნირები და აფხაზეთის ღია პირველობა სპორტის სხვადასხვა სახეობაში (ქვეპროგრამის კოდი 06 08 02)(ამოღებულია)

4.2.3 ვეტერან სპორტსმენთა და სპორტის მუშაკთა დაჯილდოება (ქვეპროგრამის კოდი 06 08 04)

სპორტში მოქალაქეთა ვარჯიშისა და საქმიანობის უფლების სახელმწიფო უზრუნველყოფის შესაბამისი სოციალურ-ეკონომიკური პირობების შექმნის მიზნით მნიშვნელოვანია სათანადო დახმარებისა და შეღავათების გაწევა სპორტში მოღვაწე პენსიონერების, ობლების, ხელმოკლე ოჯახებსა და ინვალიდებისათვის.

პროგრამის მიზანია აფხაზეთის ვეტერანი სპორტსმენების, დამსახურებული მწვრთნელებისა და სპორტის მუშაკების სიგელებითა და ფასიანი საჩუქრებით დაჯილდოების ღონისძიების მოწყობა.

4.2.4 აფხაზეთის სპორტის შესახებ წიგნის ბეჭდვა (ქვეპროგრამის კოდი 06 08 05) (ამოღებულია)

4.3 . კულტურული ფასეულობათა დაცვისა და პოპულარიზაციის პროგრამა (პროგრამული კოდი 06 10)

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლებისა და კულტურის სამინისტრო აცნობიერებს აფხაზეთის მრავალსაუკუნოვანი კულტურული და უნიკალური ბუნებრივი მემკვიდრეობის მრავალფეროვნებას, რომელსაც თავისი წვლილი აქვს შეტანილი ზოგადასაკაცობრიო ფასეულობათა შექმნაში. ვინაიდან, კულტურულ მემკვიდრეობას წვლილი შეაქვს ინდივიდუალურ და საერთო იდენტობის ფორმირებაში, ხელს უწყობს სოციალურ და ტერიტორიულ ერთიანობას და აქვს ეკონომიკური ღირებულება. შესაბამისად აუცილებელია შესაძლებლობების ფარგლებში აფხაზეთის ტერიტორიაზე არსებული მრავალფეროვანი კულტურული მემკვიდრეობის სრულფასოვნად შესწავლა, შენარჩუნება და გადაცემა მომავალი თაობებისათვის. როგორც ვიცით, აფხაზეთის მატერიალურ-კულტურული მემკვიდრეობა მუდმივად კარგავს თავის ავთენტურობასა და უნიკალურობას, მასზე განხორციელებული ვანდალური აქტების შედეგად. საფრთხის წინაშეა საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის მნიშვნელოვანი ნაწილი, რაც განსაკუთრებით აფხაზეთის მკვიდრ მოსახლეობაზე და დევნილ ახალგაზრდებზე ახდენს უარყოფით გავლენას.

აღნიშნული პროგრამის ძირითადი მიზანია ყურადღება მიაპყროს და რეაგირება მოახდინოს აფხაზეთის კულტურის ფასეულობათა დაცვის და პოპულარიზაციის საკითხებზე. გამოიჩინოს სიფხიზლე და არ დაუშვას საქართველოში აფხაზეთის კულტურული ფასეულობების მიმართ ნიჰილიზმის დანერგვა. კიდევ უფრო აქტიურად ჩაერთოს ამ ფასეულობათა დაცვისა და მომავალი თაობებისათვის გადაცემის საქმიანობაში. გააცნობიეროს კულტურის განსაკუთრებული როლი სოციალური თანხმობის, ეკონომიკური ზრდის, განათლებისა და კულტურათაშორისი დიალოგის განვითარებისათვის და ამ მიზნების განსახორციელებლად უზრუნველყოს ფართო საზოგადოებისა და პროფესიული წრეების ჩართულობა.

4.3.1 სამეცნიერო კონფერენცია (ქვეპროგრამის კოდი 06 10 01)

ქვეპროგრამის ფარგლებში მომზადდება კონფერენციის დებულება, მონაწილეობის მსურველთა სარეგისტრაციო ანკეტა დასამტკიცებლად წარედგინება აფხაზეთის ა/რ განათლებისა და კულტურის მინისტრს, რის შემდეგაც განთავსდება სამინისტროს ვებგვერდზე. სამეცნიერო კონფერენციაში მონაწილეობას მიიღებენ მეცნიერები/მომხსენებლები, რომლებიც წარმოადგენენ თავიანთ უახლეს შრომებს აფხაზეთის თემატიკასა და აფხაზეთის კულტურული მემკვიდრეობის მიმართულებით, ამ კუთხით, ამჟამად არსებული მდგომარეობის აღწერითა და შეფასებებით. კონფერენციაზე მოწვეული იქნებიან ამ მიმართულებით მომუშავე სამთავრობო, საერთაშორისო და არასამთავრობო ორგანიზაციები, სამეცნიერო დაწესებულებები და სხვა.

4.3.2 აფხაზეთის კულტურულ ფასეულობათა პოპულარიზაცია საზღვარგარეთ (ქვეპროგრამის კოდი 06 10 04) (ამოღებულია)

4.3.3 „საველე ბანაკი (შემეცნებითი ტურები, ექსკურსიები, არქეოლოგიური ბანაკი)“ (ქვეპროგრამის კოდი 06 10 08)(ამოღებულია)

4.3.4. ფოტოკონკურსი „აფხაზეთის ისტორიულ-არქიტექტურული ძეგლები“ (06 10 09) (ამოღებულია)

4.3.5. „აფხაზეთის ისტორიულ-არქიტექტურული ნაგებობების ონლაინ რუკა“ (06 10 10) (ამოღებულია)

4.3.6 „გავიდრმაგოთ ცოდნა აფხაზეთის ისტორიის შესახებ“ (ქვეპროგრამის კოდი 06 10 11)

ლექციების ციკლი მოიცავს საქართველოს ისტორიას აფხაზეთის ჭრილში ანტიკური პერიოდიდან დღემდე. პროექტის მიზანია ქ. თბილისის საჯარო სკოლების მოსწავლეებისათვის აფხაზეთის ისტორიისა და კულტურული მემკვიდრეობის შესახებ ცოდნის გაღრმავება. საელქციო კურსის ფარგლებში თემები თემატურად და თანმიმდევრულად იქნება წარმოდგენილი. საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრო პროექტის განხორციელების მიზნით ყოველწლიურად უზრუნველყოფს ქ. თბილისის 5 (ხუთი) საჯარო სკოლის შერჩევას. ქვეპროგრამის განხორციელების მხარდამჭერები არიან სოხუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის; საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორები.

4.3.7. საგამომცემლო სერია: აფხაზეთის კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლები (ქვეპროგრამის კოდი 06 10 12) (ამოღებულია)

4.3.8 კულტურული მემკვიდრეობა „ვიკიპედიაში“ (ქვეპროგრამის კოდი 06 10 13)

საქართველოს ისტორიის მასწავლებელთა ასოციაცია ახორციელებს საგანმანათლებლო პროექტს ნორჩ ისტორიკოსებთან ერთად, სადაც ჩართული არიან აფხაზეთის საჯარო სკოლის მოსწავლეები. აღნიშნული პროექტის ფარგლებში მოძიებულ იქნა ინფორმაცია აფხაზეთის ისტორიულ-არქიტექტურულ ნაგებობებზე, რომელიც განთავსდა მსოფლიო ენციკლოპედია „ვიკიპედიაში“.

ქვეპროგრამის მიზანია აფხაზეთის ოკუპირებულ ტერიტორიაზე შემორჩენილი 177 ისტორიულ-არქიტექტურული ნაგებობისა და მათი ნაშთების შესახებ ინფორმაცია განთავსდეს მსოფლიო ენციკლოპედია „ვიკიპედიაში“.

ჩვენ მიერ გამოქვეყნებული მასალა ვიკიპედიაში ითარგმნა სომხურ ენაზე. მსგავსი ტიპის თარგმანი სხვადასხვა ენებზე ხელს შეუწყობს მსოფლიო დონეზე აფხაზეთის ისტორიულ-არქიტექტურულ ნაგებობებზე ზუსტი ინფორმაციის არსებობას.

4.3.9 ექსკურსიები დევნილი ახალგაზრდებისთვის (ქვეპროგრამის კოდი 06 10 14) (ამოღებულია)

4.3.10 ბუკლეტი „კულტურული მემკვიდრეობა აფხაზეთში“ (ქვეპროგრამის კოდი 06 10 15)

ქვეპროგრამა ითვალისწინებს განაახლოს „კულტურული მემკვიდრეობა აფხაზეთში“ ბუკლეტი, რომელიც 2015 წლის ქვეპროგრამის ფარგლებში დაიბეჭდა. აღნიშნული კულტურული მემკვიდრეობა წარმოდგენილი იქნა უახლესი ფოტომასალით და ამჟამინდელი მდგომარეობის აღწერით. მიმდინარე წელს ვგეგმავთ ამ ბუკლეტის შევსებას - დაახლოებით 10 ნაგებობის დამატებას მათი ამჟამინდელი მდგომარეობის აღწერით.

ქვეპროგრამა ითვალისწინებს ხელახლა გამოიცეს „კულტურული მემკვიდრეობა აფხაზეთში“ ალბომი, რომელშიც დამატებით შევა ის მოძრავი და უძრავი კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლები, რომლებიც პირველ ეტაპზე კატალოგში არ იყო მოქცეული. ამასთანავე კატალოგში პირველ გამოცემაში შეტანილი კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლები წარმოდგენილი იქნება ახალი ფოტომასალით.

4.4. „ნიკოლოზ თაბუკაშვილის სახელობის პრემია“ (06 26 02) (ამოღებულია)

5. სოფლის მეურნეობა

5.1 მცენარეთა დაცვითი და ინვაზიურ დაავადებათა საწინააღმდეგო ღონისძიებების პროგრამები (პროგრამის კოდი 12 02) (ამოღებულია)

- 5.1.1 „ინვაზიური და სხვა სახის დაავადებათა საწინააღმდეგო ღონისძიებები“ (12 02 01) (ამოღებულია)
- 5.1.2 „მცენარეთა დაცვის ღონისძიებების ხელშეწყობა“ (12 02 02) (ამოღებულია)
- 5.1.3 აზიური ფაროსანას წინააღმდეგ გასატარებელი ღონისძიებები (პროგრამული კოდი 12 02 03) (ამოღებულია)
- 5.1.4 მდ. ენგურის ე.წ. „გამყოფი ხაზის“ ორივე მხარეზე მცხოვრებ დევნილ ფერმერთა შემოსავლების ზრდის ხელშეწყობა (12 02 04 ამოღებულია)
- 5.1.5 „დევნილთა კოლექტიურ ცენტრში კეთილმოწყობისა და გამწვანების ღონისძიებები“ (პროგრამული კოდი 18 07 02)

დევნილთა საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფის ერთ-ერთი ძირითადი კომპონენტია საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესება გრძელვადიანი განსახლების საფუძველზე, რომლის ფარგლებში სახელმწიფომ და დონორმა ორგანიზაციებმა მნიშვნელოვანი ინვესტიციები განახორციელეს, რის შედეგად არაერთ რეგიონში შეიქმნა ან რეაბილიტირებულ იქნა განსახლების კოლექტიური ცენტრები. ათასობით დევნილმა გაიუმჯობესა საცხოვრებელი პირობები. თუმცა გრძელვადიანი განსახლების პროგრამის მასშტაბურობამ ზოგიერთ კოლექტიურ ცენტრში წარმოშვა ცალკეული პრობლემები, კერძოდ ეს ეხება ტერიტორიის კეთილმოწყობას, მწვანე საფარის შექმნას, დასვენებისა და გართობის საშუალებებს.

პროგრამის მიზანია წალენჯიხის მუნიციპალიტეტის სოფ. ფოცხოეწერში განთავსებულ აფხაზეთიდან დევნილთა კოლექტიურ ცენტრში მცხოვრები ბაშვებისათვის დასვენებისა და გართობის კუთხის მოწყობა და ტერიტორიის გამწვანება, მათ შორის, ამ მიზნით წყლის მიწოდების სისტემაში არსებული ცალკეული ხარვეზების აღმოფხვრა და გარდაბნის რაიონის სოფ. ვაზიანის დევნილთა კოლექტიურ ცენტრში მცხოვრები მოსახლეობის სანიტარიულ-ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესება.

5.1.6 „მაღალეფექტური მრავალწლიანი კენკროვანი კულტურის (ლურჯი მოცვი) წარმოების განვითარების ხელშეწყობა“ (18 07 03)

საქართველოს ბუნებრივ-კლიმატური და ნიადაგობრივი პირობები, განსაკუთრებით დასავლეთ საქართველოში, რომელიც წარმოადგენს ლურჯი მოცვის გაშენებისთვის ძალიან ხელსაყრელ გარემოს და ერთეულ ფართობზე სხვა სასოფლო-სამეურნეო კულტურებთან შედარებით მაღალი შემოსავალი საფუძველად დაედო ამ კულტურის გაშენებით დაინტერესებას, რის შედეგად წლიდან წლამდე იზრდება ლურჯი მოცვის ფართობები. ამავდროულად ქვეყნის საექსპორტო შემოსავლების გაზრდის კუთხითაც ამ მცენარის აქვს უზარმაზარი პოტენციალი, რაც განპირობებულია ლურჯი მოცვის მომხმარებელი დიდი ბაზრების - ევროკავშირის ქვეყნები, რუსეთი, ყაზახეთი, აზიის ქვეყნები - სიახლოვით.

დასავლეთ საქართველოში ათასობით დევნილს აქვს საკუთრებაში სხვადასხვა ფართობის სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ფართობი, ბევრი მათგანი დაინტერესებულია კენკროვანი კულტურების გაშენებით. ნაწილი იღებს მონაწილეობას სახელმწიფო პროგრამებში, თუმცა ყველა ვერ ახერხებს მიიღოს დაფინანსება, ზოგ შემთხვევაში განიცდის პროფესიული უნარ-ჩვევების ნაკლებობას. გარდა ამისა ზოგადად სოფლად მცხოვრებ დევნილებში მწვავედ დგას დასაქმებისა და შემოსავლების მიღების პრობლემა. უმეტესობა სოციალურად დაუცველი სტატუსის მატარებელია. სწორედ ამ პრობლემათა ერთობლიობა გახდა საფუძველი ამ პროგრამის, რაც გულისხმობს დევნილთა დასაქმებას უშუალოდ პლანტაციაში, დევნილი ფერმერების ცოდნის ამაღლებას და მიღებული შემოსავლებით მათი მხარდამჭერი მიზნობრივი პროგრამების განხორციელებას.

მიღწეულ იქნა ურთიერთობა როგორც ადგილობრივ, ისე საერთაშორისო კომპანიებთან, რომლებიც დაინტერესებული არიან ლურჯი მოცვის ნერგების გამოყვანით და პლანტაციების გაშენებით. საბოლოო ჯამში მსოფლიოში წამყვან კომპანიასთან „FALL GREEK FARM&NURSERY“ მოლაპარაკებები ზემოთ აღნიშნული აქტივობების კუთხით თანამშრომლობის შესახებ. პარალელურად მიმდინარეობს ადგილობრივ და სხვა საერთაშორისო კომპანიებთან კომუნიკაცია. თუმცა სააგენტოს არ გააჩნია მნიშვნელოვანი რესურსი სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების ფართობის სახით, რის გამოც

სხვადასხვა კერძო პირებთან და კომპანიებთან გაიმართა მოლაპარაკებები და საბოლოო ჯამში გაფორმდა 30 ჰა მიწის ფართობის (ხობის რაიონი, სოფ. შუა ქვალონი) მრავალწლიანი იჯარის ხელშეკრულება შეღავათიანი ნულავანი განაკვეთის 2 წლიანი პერიოდით, რომლის ფარგლებში შესრულებული სამუშაოების ნაწილი ჩაითვლება იჯარის გადასახადად. ზემოთ აღნიშნული მიწის ფართობის PH 4.0-4.5 ფარგლებშია, რაც სრულად შეესაბამება ლურჯი მოცვის გაშენების მოთხოვნებს.

პროექტის მიზანია ხობის მუნიციპალიტეტის სოფ. ზემო ქვალონში მაღალშემოსავლიანი კულტურის - ლურჯი მოცვის სადემონსტრაციო პლანტაციის გაშენების, მისი მოვლა-პატრონობისა და პროდუქციის რეალიზაციის შედეგად დევნილთა დასაქმება და მათი საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფა.

პროგრამის მიზანია დევნილთა მიერ მრავალწლიანი კენკროვანი კულტურების ბაღების გაშენების ხელშეწყობა ინტენსიური ტექნოლოგიების დანერგვისა, სანერგისა და თანამედროვე საკონსულტაციო სერვის ცენტრის ორგანიზების გზით.

პროგრამა ითვალისწინებს სამუშაოების მეორე ეტაპს, რომლის ფარგლებში მოხდება ტერიტორიის მომზადება პლანტაციისა და სანერგის გასაშენებლად – შემოღობვა, სადრენეჟე სისტემის რეაბილიტაცია, ნიადაგის პირველადი მომზადება და სხვა. პროგრამის სრული განხორციელება ხელს შეუწყობს მინიმუმ 15 აფხაზეთიდან დევნილის მუდმივ დასაქმებას და 300-მდე დასაქმდება სეზონურად, გარდა ამისა 50-მდე დევნილი ფერმერი შეძლებს მნიშვნელოვანი შეღავათებით პლანტაციების გაშენებას და თანამედროვე აგრონომიული მომსახურების სრული პაკეტის მიღებას (ნიადაგის მომზადება, სასუქი, მცენარეთა დაცვის საშუალებები და ა.შ.). რაც მნიშვნელოვანია პროგრამის სრულად რეალიზაციის შემდგომ მოხდება მიღებული შემოსავლების რეინვესტირება აფხაზეთიდან დევნილთა და ოკუპირებულ ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის დასაქმების ხელშეწყობი პროექტებისა და პროგრამების განხორციელების მიზნით.

5.1.7 „კოლხური ბზის გადარჩენის ღონისძიებების ფარგლებში საბაზისო სანერგე მეურნეობის ფუნქციონირება და დევნილი ახალგაზრდებისათვის ეკოსაგამანთლებლო სივრცის მოწყობა“ (18 07 04)

2010 წლიდან ჯერ აჭარის ტერიტორიაზე, ხოლო შემდეგ დასავლეთ საქართველოს სხვა რეგიონებში გავრცელება დაიწყო დაავადებამ – ბზის დამწვრობა, რომლის გამომწვევია სოკო *Cylindrocladium buxicola*. 2014 წლიდან დაიწყო გავრცელება აფხაზეთის ტერიტორიაზე და ფართოდ მოედო დასავლეთ საქართველოს სხვა რეგიონებსაც. შედეგად კოლხური ბზის მასივები მნიშვნელოვნად დაზიანდა ან განადგურდა მთელ საქართველოს ტერიტორიაზე, ხოლო აფხაზეთში მიყენებულმა კატასტროფულ მასშტაბს მიაღწია – 80%-მდე ბზის ფართობი ფაქტიურად განადგურებულია.

შექმნილი მდგომარეობა ერთმნიშვნელოვნად ხელისუფლების, სამოქალაქო სექტორის და ექსპერტების მხრიდან ფასდება როგორც ეკოლოგიური კატასტროფა. ამ პრობლემის მოგვარების მიზნით საქართველოს მთავრობამ, კერძოდ, სოფლის გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრომ საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და ექსპერტების აქტიური ჩართულობით შეიმუშავა „კოლხური ბზის გადარჩენის ეროვნული სამთავრობო სამოქმედო გეგმის“ პროექტი. ზემოთ აღნიშნული პროგრამა ითვალისწინებს სხვადასხვა ღონისძიებებს. კერძოდ ქ.თბილისში, კრწანისის რაიონში ქ. თბილისის მერიის მიერ უზურფრუქტის ფორმით 10 წლის ვადით გადმოცემულ ფართობზე კოლხური ბზის სანერგის მოწყობის პირველი ეტაპი დასრულდა (ზემოთ აღნიშნული სანერგის მოწყობა არის ვალდებულება განსაზღვრული ქ. თბილისის მერიის ბრძანებით №61.01171314 11.05.2017 უსასყიდლო უზურფრუქტის პირობები მუხლი.14), კოლხური ბზის სანერგის შემდგომი ფუნქციონირებისა და ზოგადად ამ პროგრამის განვითარებისათვის მიზანშეწინაა ამ ტერიტორიაზე დაიწყოს დახურულ სივრცეში – სათბურში ნერგების გამოყვანა, მისი შემდგომი რეალიზაცია, ტერიტორიის დამატებითი კეთილმოწყობა.

პროგრამის მიზანია საქართველოს რეგიონში განთავსებულ დევნილთა საჯარო სკოლაში კოლხური ბზის ნერგების მოვლა-პატრონობის მიზნით მცირე სათბურის მოწყობა და მოსწავლე-ახალგაზრდებისთვის პრაქტიკული უნარ-ჩვევების შექმნა.

5.1.8 „დევნილთა მოწყვლადი ჯგუფების დახმარება“ (18 07 05)

დევნილთა მნიშვნელოვან ნაწილს ხელი არ მიუწვდება ელემენტარულ საარსებო წყაროებზე, შედეგად საკმაოდ დიდია სოციალურ სუბსიდიებზე დამოკიდებულ პირთა რაოდენობა. ათასობით დევნილი

მძიმე სოციალურ-ეკონომიკურ მდგომარეობაშია, განსაკუთრებით ე.წ. მოწყვლადი ჯგუფები - შშმ პირები, პენსიონერები, ომის ვეტერანები, სოციალურად დაუცველები. განსაკუთრებით მძაფრად ეს პრობლემა გამოჩნდა კორონავირუსით გამოწვეული პანდემიის ფონზე, როცა ბევრმა ჩვენმა თანამოქალაქემ დაკარგა სამუშაო ადგილები და დარჩა ყოველდღიური შემოსავლის გარეშე. შექმნილ მძიმე მდგომარეობაში აუცილებელია გადაიდგეს კომპლექსური და პერმანენტული ნაბიჯები, რომელმაც უნდა შეამსუბუქოს დევნილთა მდგომარეობა და ორიენტირებული იყოს მათი საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფაზე. ეს გულისხმობს როგორც დასაქმების ხელშემწყობი აქტივობების განხორციელებას, ასევე ერთჯერადი დახმარების მქონე პროგრამების იმპლემენტაციას, პირველ რიგში სურსათის კუთხით. არსებული მონაცემებით მოწყვლადი სხვადასხვა ჯგუფების 9 000-მდე აფხაზეთიდან დევნილი განსაკუთრებით საჭიროებს ამ ტიპის დახმარებას და აუცილებელია დაუყოვნებელ შესაბამისი ღონისძიებების გატარება.

პროგრამის მიზანია მოწყვლადი ჯგუფების 9 000 აფხაზეთიდან დევნილის სურსათით დახმარება.

პროგრამის ფარგლებში აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის შესაბამის უწყებებთან კოორდინაციაში გადაუდებელი დახმარების საჭიროების მქონე 9 000 აფხაზეთიდან დევნილის სია შედგა, რომელთაც გადაეცემათ ერთჯერადი სასურსათო მხარდაჭერის პაკეტი.

5.1.9 „დევნილთა დასაქმების ხელშეწყობა დაფნის პირველადი გადამუშავების საამქროს მოწყობა-ფუნქციონირების შედეგად“ (18 07 06)

ქვეყნის ეკონომიკის მდგრადი განვითარებისათვის უმნიშვნელოვანესია ექსპორტზე ორიენტირებული ბიზნესის მხარდაჭერა, განსაკუთრებით აგრარულ სექტორში, რომელმაც უნდა უზრუნველყოს, როგორც იმპორტის წილის შემცირება, ასევე სოფლად მცხოვრები მოსახლეობის დასაქმება. ამ კუთხით მნიშვნელოვანია მაღალი საექსპორტო პოტენციალის მქონე სასოფლო-სამეურნეო კულტურების პირველადი წარმოებისა და გადამუშავების განვითარება, დასავლეთ საქართველოს შემთხვევაში ეს არის მაგ. კენკროვნები, დაფნა, თხილი და სხვა. საკითხი კიდევ უფრო აქტუალური გახდა ბოლო პერიოდში გავრცელებული ეპიდემიის ფონზე, როცა სასურსათო უსაფრთხოებასა და ექსპორტზე ორიენტირებული პროდუქციის წარმოებას გადამწყვეტი მნიშვნელობა აქვს ჩვენი მოსახლეობის კეთილდღეობისათვის. ამ კუთხით პერსპექტიულია დაფნის ფოთლის წარმოება და პირველადი გადამუშავება.

ამავე დროს დევნილთა საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფა ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პრობლემაა, რომელიც განსაკუთრებით მწვავეა რეგიონებში, მათ შორის, სამეგრელო-ზემო სვანეთში.

ზემოთ აღნიშნული პრობლემებიდან გამომდინარე, მნიშვნელოვანია სახელმწიფოს მიერ აგრობიზნესის მხარდაჭერა და მათთან აქტიური თანამშრომლობა, რაც გულისხმობს მათ შორის სახელმწიფო სარგებლობაში არსებული გამოუყენებელი აქტივების (უძრავი ქონება) მიმართვას ამ მიმართულებით.

პროექტის მიზანია აფხაზეთიდან დევნილთა დასაქმება და მათი საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფა დაფნის ფოთლის პირველადი წარმოება, წარმოება-რეალიზაციის გზით.

ხობის მუნიციპალიტეტის სოფ. ხამისქურში სააგენტოს ბალანსზეა უძრავი ქონება – 4000 კვ.მ მეტრზე მეტი მიწის ფართობი და 146 კვ.მ ამორტიზებული შენობა (ს/კ 49.19.22.025). პროგრამა ითვალისწინებს ზემოთ აღნიშნული შენობა-ნაგებობის რეკონსტრუქციას, სადაც განთავსდება დაფნის ფოთლის პირველადი გადამუშავების საამქრო. პროგრამის ფარგლებში სააგენტო უზრუნველყოფს ზემოთ აღნიშნული სამუშაოების დაფინანსებას, ხოლო პარტნიორი - რკ „ლავრ-ჯორჯია“ აღჭურვას მას შესაბამისი დანადგარებით.

5.1.10 „დევნილთა საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფა და მათი ეკონომიკური შესაძლებლობების ზრდა მრავალწლიანი კულტურის წარმოება-რეალიზაციის შედეგად“ (18 07 07)

დევნილთა საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფა ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი პრობლემაა, რომლის გადაჭრის მიზნით არაერთი მნიშვნელოვანი ღონისძიება გატარდა, თუმცა პრობლემის მასშტაბურობა მოითხოვს ყველა დონეზე – ცენტრალური ხელისუფლება, აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობა, ადგილობრივი თვითმმართველობა, საერთაშორისო თუ ადგილობრივი დონორი

ორგანიზაციები უფრო მეტ ძალისხმევას და კონკრეტულ, ხელშესახებ შედეგებზე ორიენტირებულ აქტივობებს. განსაკუთრებით ეს საკითხი მწვავეა რეგიონებში, მათ შორის ენგურის პირას მდებარე ადმინისტრაციულ ერთეულებში. სწორედ ამ რეგიონში თუნდაც მცირედი შემოსავლებით დევნილთა უზრუნველყოფის ხელშეწყობა გააუმჯობესებს მათ სოციალურ-ეკონომიკურ მდგომარეობას, ამავე დროს არსებული ფინანსური რესურსის სიმწირე კი მოითხოვს, ისეთი აქტივობების განხორციელებას, განსაკუთრებით სოფლის მეურნეობის სფეროში, რომელიც დროის მოკლე პერიოდში მოგვცემს კონკრეტულ შედეგს და იქნება ორიენტირებული თვითდასაქმებაზე.

პროექტის მიზანია აფხაზეთიდან დევნილთა დასაქმება და მათი საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფა დაფნის ნერგებისა და ფოთლის წარმოება-რეალიზაციის გზით.

მიზნიდან გამომდინარე პროექტს აქვს 2 ძირითადი ამოცანა:

- ხობის მუნიციპალიტეტის სოფ. ხამისქურში სააგენტოს ბალანსზე არსებულ მიწის ფართობზე (ს/კ 49.19.22.025) დაფნის სანერგის მოწყობა, ნერგების გამოყვანა და მათი ნაწილის რეალიზაცია.
- ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის სოფ. რიყეში არსებული მიწის ნაკვეთის (ს/კ 43.09.02.399) ერთ კონტურზე – 8 ჰა დაფნის ფოთლის პლანტაციის გაშენება, რისთვისაც გამოყენებულ იქნება ხობში გამოყვანილი 80 000 ათასი ნერგი და დაფნის ფოთლის წარმოება-რეალიზაცია.

5.1.11 „დევნილთა საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფის ხელშეწყობა მარტივი ტიპის სათბურების რეაბილიტაცია-ფუნქციონირების გზით“ (18 07 08)

ქვეყნის აგრარულ სექტორში, რომელიც გამოირჩევა მზარდი დინამიკით, განსაკუთრებით მემცენარეობის კუთხით, დევნილთა დასაქმებისა და თვითდასაქმების ხელშეწყობა უზრუნველყოფს მათ საარსებო წყაროებით და მნიშვნელოვან გავლენას მოახდენს დევნილთა სოციალურ-ეკონომიკურ ინტეგრაციაზე. ამავე დროს ქვეყნის სასურსათო უსაფრთხოება მნიშვნელოვნად დამოკიდებულია ადგილობრივი წარმოების გაზრდაზე და იმპორტის შემცირებაზე, რაც კიდევ უფრო აქტუალურია კორონავირუსით გამოწვეული პანდემიის პირობებში. სამწუხაროდ მსგავსი გამოწვევები მსოფლიოში მხოლოდ მოიმატებს და ამ კუთხით მიზანშეწონილია ადგილობრივი წარმოების, განსაკუთრებით სურსათის კუთხით, სტიმულირება და მხარდაჭერა. სააგენტომ 2017 წელს ამერიკის განვითარების სააგენტოს პროექტ „ზრდა“-სთან თანამშრომლობით ზუგდიდისა და წალენჯიხის მუნიციპალიტეტის სამიზნე სოფლებში შეარჩია 14 ბენეფიციარი, რომელთაც იჯარით გადაეცა მეორადი სასათბურე კონსტრუქციები, სულ – 6000 კვ.მ. განვლილ პერიოდში მხოლოდ ნაწილმა შესძლო წარმოების გამართვა და წარმატებული მაგალითების შექმნა. ნაწილს კი სხვადასხვა სუბიექტური თუ ობიექტური ფაქტორების გამო - ცოდნის ნაკლებობა, მოთხოვნადი პროდუქციის სახეობებისა და მათი წარმოების ვადების სწორად შერჩევა, სტიქიური უბედურების (ძლიერი ქარი) გამო სათბურების დაზიანება და სხვა - გაუჭირდა დახურულ გრუნტში სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოება. შექმნილ მდგომარეობაში მნიშვნელოვანია მათი ეფექტური დახმარების ორგანიზება, რაც გულისხმობს სათბურების რეაბილიტაციას და ტექნიკურ გამართვას, კვალიფიციური აგრონომიური მომსახურების უზრუნველყოფას და რეალიზაციაში მხარდაჭერას. ზემოთ აღნიშნული ხელს შეუწყობს როგორც დევნილთა საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფას, ასევე ქვეყნის სასურსათო უსაფრთხოების გაზრდას.

პროექტის მიზანია ზუგდიდისა და წალენჯიხის მუნიციპალიტეტებში 7 აფხაზეთიდან დევნილის მიერ მოწყობილი მარტივი ტიპის სათბურების რეაბილიტაციის შედეგად მათი შემოსავლების მუდმივი წყაროებით უზრუნველყოფა.

5.1.12 „აფხაზეთიდან დევნილთა საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფის ხელშეწყობა ერთწლიანი კულტურების წარმოების გზით“ (18 07 09)

დევნილთა მნიშვნელოვან ნაწილს ხელი არ მიუწვდება ელემენტარულ საარსებო წყაროებზე, რაც განსაკუთრებული სიმძაფრით დგას რეგიონებში. პრობლემის სიმწვავე მოითხოვს სწრაფ და ხელშესახებ შედეგებზე ორიენტირებულ აქტივობებს, განსაკუთრებით აგრარულ სექტორში, რომელიც მოგვცემს საშუალებას დროის მოკლე პერიოდში უზრუნველყოფით სამიზნე ჯგუფები შემოსავლებით. ეს პრობლემა კიდევ უფრო აქტუალურია კორონავირუსის პანდემიით გამოწვეული გამძაფრებული ეკონომიკური პრობლემების ფონზე, როცა მცირდება სამუშაო ადგილები და ჩვენს თანამოქალაქეებს მკვეთრად შეუმცირდათ საარსებო წყაროები.

ამ მხრივ მნიშვნელოვანია ჯერ კიდევ გამოუყენებელი რესურსის მიმართვა ერთწლიანი კულტურის (სიმინდი) წარმოებაზე, რათა მოკლევადიან პერიოდში მივიღოთ გარკვეული შედეგი და გავლენა მოვახდინოთ თუნდაც რამდენიმე ჩვენი თანამოქალაქის კეთილდღეობაზე.

პროგრამის მიზანია ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის სოფ. რიყეში არსებული მიწის ნაკვეთის (ს/კ 43.09.02.399) ერთ კონტურზე – 8 ჰა სიმინდის მოყვანა-რეალიზაციის შედეგად აფხაზეთიდან დევნილთა საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფის ხელშეწყობა.

პროექტის სამიზნე ჯგუფი იქნება ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის ე.წ. „გამყოფი ხაზის“ მიმდებარე სოფლებში და მცხოვრები 7 აფხაზეთიდან დევნილი, რომლებიც მონაწილეობას მიიღებენ სიმინდის მოვალ-პატრონობაში.

5.1.13 „აფხაზეთიდან დევნილთა სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესების ხელშეწყობა ერთწლიანი კულტურების წარმოების გზით“ (18 07 10)

დევნილთა მნიშვნელოვან ნაწილს ხელი არ მიუწვდება ელემენტარულ საარსებო წყაროებზე, რაც განსაკუთრებული სიმძაფრით დგას რეგიონებში. პრობლემის სიმწვავე მოითხოვს სწრაფ და ხელშესახებ შედეგებზე ორიენტირებულ აქტივობებს, განსაკუთრებით აგრარულ სექტორში, რომელიც მოგვცემს საშუალებას დროის მოკლე პერიოდში უზრუნველყოთ სამიზნე ჯგუფები შემოსავლებით. ეს პრობლემა კიდევ უფრო აქტუალურია კორონავირუსის პანდემიით გამოწვეული გამძაფრებული ეკონომიკური პრობლემების ფონზე, როცა მცირდება სამუშაო ადგილები და ჩვენს თანამოქალაქეებს მკვეთრად შეუმცირდათ საარსებო წყაროები.

ამ მხრივ მნიშვნელოვანია ჯერ კიდევ გამოუყენებელი რესურსის (სახელმწიფოს სარგებლოში არსებული სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ფართობები) მიმართვა ერთწლიანი კულტურის (სიმინდი) წარმოებაზე, რათა მოკლევადიან პერიოდში მივიღოთ გარკვეული შედეგი და გავლენა მოვახდინოთ თუნდაც რამდენიმე ჩვენი თანამოქალაქის კეთილდღეობაზე

პროგრამის მიზანია ხობის მუნიციპალიტეტის სოფ. ზემო ქვალონში 10 ჰა-ზე სიმინდის მოყვანა-რეალიზაციის შედეგად აფხაზეთიდან დევნილთა საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფის ხელშეწყობა.

5.2 აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და დარგობრივი ეკონომიკის სამინისტროს საქვეუწყებო დაწესებულება – აგრარულ საკითხთა დეპარტამენტის პროგრამები (18 09)

5.2.1 საშიში ინფექციური (ზოონოზური) დაავადებების საწინააღმდეგოდ იმუნიზაციის ჩატარებისა და ეპიზოოტური კეთილსაიმედობის შენარჩუნების პროგრამა აფხაზეთის ოკუპირებულ ტერიტორიაზე (18 09 01)

აფხაზეთის ოკუპირებულ ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის საქმიანობის ძირითად მიმართულებას წარმოადგენს სოფლის მეურნეობის, მათ შორის, მეცხოველეობის, მეფუტკრეობისა და მეფრინველეობის პროდუქციის წარმოება-რეალიზაცია, რაც პრაქტიკულად წარმოუდგენელია ვეტერინარული მომსახურების გარეშე.

აფხაზეთის ოკუპირებულ ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა წლების განმავლობაში უკიდურესად მძიმეა, შესაბამისად, ფინანსური რესურსის სიმწირის გამო ნაკლებად ხელმისაწვდომია აუცილებელი და თანამედროვე საპროფილაქტიკო-სამკურნალო ვეტპრეპარატები.

შინაური ცხოველებისა და ფუტკართა საპროფილაქტიკო-სამკურნალო ღონისძიებების ჩატარება ისეთ დაავადებათა წინააღმდეგ, როგორცაა: ინვაზიური, გარე პარაზიტების პიროპლაზმოზის, მასტიტების, ენდომეტრიტები, კუჭ-ნაწლავის სხვადასხვა დაავადებები, ემკარი, ჰემორაგიული სეპტიცემიით, ღორის კლასიკური ჭირის, წითელი ქარი, ფუტკრის ვაროატოზი, ამერიკული სიდამპლე, ნოზემატოზი ხელს შეუწყობს აფხაზეთის ოკუპირებულ ტერიტორიაზე ეპიზოოტური კეთილსაიმედობის შენარჩუნებას და მის ეფექტურ კონტროლს.

ზემო აღნიშნულიდან გამომდინარე პროგრამა არის ერთადერთი საშუალება საჭირო ვექტორპარატების შემცნის და ოკუპირებულ ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის საკუთრებაში მყოფი შინაური ცხოველებისა და ფუტკართა ოჯახების დაავადებათა საწინააღმდეგო ვექტორების ჩატარების. ამასთანავე აღნიშნული პროგრამის ეფექტურად განხორციელება თავის მხრივ მეზობელი ქვეყნიდან და ოკუპირებული ტერიტორიიდან შინაური ცხოველების ინფექციური დაავადებებისა და ეპიდემიების გავრცელების საშიშროების მინიმიზაციას მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს.

5.2.2 „მცენარეთა დაცვითი ღონისძიებების ხელშეწყობის პროგრამა“ (18 09 02)

ოკუპირებულ აფხაზეთის ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის შემოსავლის ძირითადი წყაროა სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოება და რეალიზაცია. ამ დარგში უმეტესი წილი მოდის ერთწლიან და მრავალწლიან კულტურებზე (თხილი, სიმინდი, ციტრუსი და სხვა), რომელთა მოსავლიანობა და შესაბამისად მოსახლეობის საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფა მნიშვნელოვნად დამოკიდებულია მცენარეთა დაცვის ღონისძიებების ეფექტურობაზე.

პროგრამის მიზანია გალის, ნაწილობრივ ტყვარჩელისა და ოჩამჩირის ოკუპირებულ ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის შემოსავლების ზრდა თანამედროვე და ეფექტური მცენარეთა დაცვის ღონისძიებების გატარების ხელშეწყობის შედეგად, რაც ითვალისწინებს ღონისძიებების ორგანიზებას, საკონსულტაციო მომსახურებას და პერმანენტულ მონიტორინგს.

პროგრამის ფარგლებში განხორციელებული აქტივობები ხელს შეუწყობს მცენარეთა დაცვის ღონისძიებების ეფექტურ განხორციელებას, რაც შესაბამისად შეამცირებს მავნებლების პოპულაციას და დაავადებების გავრცელების ხარისხსა და მიყენებული ზიანის რაოდენობას.

5.2.3 მდ. ენგურის ე.წ. „გამყოფი ხაზის“ ორივე მხარეზე მცხოვრებ დევნილ ფერმერთა შემოსავლების ზრდის ხელშეწყობა“ (18 09 03)

ე.წ. „გამყოფი ხაზის“ ორივე მხარეს მცხოვრები ფერმერებისა და აგრომეწარმეთა ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესების ერთ-ერთი ძირითადი წყაროა წარმოადგენს სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოება, ინტენსიური ტექნოლოგიების დანერგვის გზით მაღალეფექტური მრავალწლიანი სასოფლო-სამეურნეო კულტურების წარმოების განვითარება, დაბალმოსავლიანი ხეხილოვანი და კურკოვანი კულტურების პერსპექტიული მაღალმოსავლიანი, ექსპორტზე ორიენტირებული ალტერნატიული ბალებით ჩანაცვლების ხელშეწყობა.

– ადგილობრივი მოსახლეობის ხარისხიანი სანერგე მასალით უზრუნველყოფა, რაც გულისხმობს მაღალმოსავლიანი ჯიშების პოპულარიზაციას და მათ დანერგვას ფერმერულ მეურნეობებში.

– საკონსულტაციო მომსახურება, რაც ითვალისწინებს თანამედროვე და ეფექტური აგროტექნიკური ღონისძიებების ჩატარებას;

– ფერმერთა პროფესიული უნარ-ჩვევების გაუმჯობესება და წარმტებული აგრობიზნესისკენ მისწრაფების მოტივაციის გაზრდას.

პროგრამის მიზანია გალის ოკუპირებულ ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობისა და სამეგრელოს რეგიონში მცხოვრებ დევნილების შემოსავლების ზრდა და შესაბამისად მათი სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება თხილის და ტყემლის მაღალშემოსავლიანი ნერგების პოპულარიზაციისა და ფერმერთა პროფესიული უნარ-ჩვევების გაუმჯობესების გზით .

რეგიონში ძირითადად გავრცელებულია ადგილობრივი თხილის ჯიშები, რომელთა მოსავლიანობა, გაშენების დროს არასწორი აგროტექნიკური ღონისძიებების შედეგად, საკმაოდ დაბალია. ბოლო პერიოდში ბაზარზე გამოჩნდა მაღალმოსავლიანი, ძირითადად იტალიური ჯიშები-“Tonda di Giffoni”(ჯიფონი), “Romana” (რომანა) და “Tonda Gentile” (ტონდა ჯენტილე) რომლებიც თანდათან ანაცვლებენ ადგილობრივ ჯიშებს. თუმცა ეს პროცესი საკმაოდ რთულად მიდის, რაც განპირობებულია შემდეგი ფაქტორებით:

-ნერგების ფასი მაღალია ადგილობრივ ჯიშებთან შედარებით;

-გაშენების დროს აუცილებელია აგროტექნიკური ღონისძიებების მკაცრი დაცვა მაქსიმალური მოსავლიანობის (მინიმუმ 6-7კგ ერთ ძირზე) მისაღებად, რაც გარკვეულ ხარჯებთანაა დაკავშირებული;

-ფაქტობრივად არ არის თავისუფალი ფართობები და უნდა მოხდეს ძველი პლანტაციების ჩანაცვლება, რაც ასევე ხარჯებთანაა დაკავშირებული და დამატებით გამოიწვევს ფერმერის შემოსავლების დროებით წყვეტას/შემცირებას. თუმცა საშუალოვადიან პერიოდში ჩანაცვლების შედეგად მიღებული ფინანსური ეფექტი მნიშვნელოვანი იქნება.

პროგრამის ფარგლებში ე.წ. „გამყოფი ხაზის“ ორივე მხარეს მდებარე ადმინისტრაციული რაიონებში – გალი, ზუგდიდი, წალენჯიხა – მოძიებული და შერჩეული იქნება 8 ფერმერი (3-5 ორივე მხარეს). რომელთა აქვთ სურვილი ჩანაცვლონ მაღალშემოსავლიანი იტალიური ჯიშით – ჯიფონი დაბალშემოსავლიანი ადგილობრივი ჯიშები. ასევე გააშენონ მაღალშემოსავლიანი ტყემლის პლანტაცია. თითოეული ფერმერის საკუთრებაში არსებულ პლანტაციებში მოხდება თხილის ახალი ჯიშის ნერგით ჩანაცვლება. ასევე გაშენდება ტყემლის სადემონსტრაციო ნაკვეთი. პროგრამით მათ გადაეცემათ უსასყიდლოთ თხილის ნერგები, მცენარეთა დაცვის საშუალებები და სასუქი. ე.წ. „გამყოფი ხაზის“ ორივე მხარეს მოეწყობა სადემონსტრაციო ნაკვეთი, რაც მისცემს დაინტერესებულ ადგილობრივ ფერმერებს საშუალებას უშუალოდ ნახონ ახალი ჯიშის უპირატესობა. დამატებით პროგრამით ორივე მხარეს მცხოვრები ფერმერებისათვის ჩატარდება 4 პრაქტიკული ტრენინგი სადემონსტრაციო ნაკვეთებზე, რაც ხელს შეუწყობს ფერმერთა პროფესიული უნარ-ჩვევების გაუმჯობესებას.

5.3 „დევნილთა კოლექტიურ ცენტრში კეთილმოწყობისა და გამწვანების ღონისძიებები“ (12 05) (ამოღებულია)

6. ინსტიტუციური განვითარება, სამოქალაქო ინტეგრაცია და ქვეყნის ინტერესების მხარდაჭერა (პროგრამების ადმინისტრირება და მართვა)

6.1 აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭო (პროგრამული კოდი 01 00)

კანონშემოქმედებითი საქმიანობის გააქტიურება. აუცილებელი ბაზის შექმნა, რომელიც ხელს შეუწყობს ავტონომიური რესპუბლიკის ყველა სახელისუფლებო სტრუქტურის გამართულ ფუნქციონირებას, აფხაზეთის მომავლის პოლიტიკური სტატუსისა და კონსტიტუციური საფუძვლების შემუშავებას. მჭიდრო საქმიანი კავშირების დამყარება ქვეყნის საკანონმდებლო და ცენტრალურ აღმასრულებელ სტრუქტურებთან. საკონსტიტუციო ცვლილებების მომზადება აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის კონსტიტუციის საქართველოს კონსტიტუციასთან შესაბამისობაში მოსაყვანად. აფხაზეთში მიმდინარე პროცესების შესახებ მსოფლიოს პროგრესული საზოგადოებისათვის სწორი, ობიექტური ინფორმაციის მიწოდება. ოკუპირებულ ტერიტორიაზე ადამიანის უფლებების დარღვევის ფაქტების აღრიცხვა, ამ უფლებების დაცვისკენ მიმართული ღონისძიებების გატარება ქვეყნის შიგნით და საერთაშორისო არენაზე. აფხაზეთში განხორციელებული ეთნიკური წმენდისა და გენოციდის პოლიტიკური და სამართლებრივი ასპექტების შესახებ საერთაშორისო საზოგადოების ინფორმირება. აფხაზეთში კონფლიქტის დარეგულირების და აფხაზეთიდან დევნილთა პრობლემების გადაწყვეტაში აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ხელისუფლების ჩართულობის ხარისხის ამაღლება. შერიგებისა და ნდობის აღდგენისაკენ მიმართული ღონისძიებების გატარებაში აქტიური მონაწილეობა. გამომდინარე იქიდან, რომ ოკუპირებულ ტერიტორიებზე გრძელდება ქართველთა ეთნიკური წმენდა, იკრძალება სწავლა ქართულ ენაზე, ნადგურდება ქართული ისტორიული და კულტურული ძეგლები, გასააქტიურებელია მუშაობა საერთაშორისო კომპეტენტურ ორგანოებთან (გაერო, ევროსაბჭო, ევროკავშირი...) რუსეთის მიერ აფხაზეთის ტერიტორიის ანექსიის მამხილებელი მასალების მოძიება, ობიექტური სინამდვილის გასაჯაროება, სისტემური კონტაქტების უზრუნველყოფა და ობიექტური ინფორმაციის მიწოდება მეგობარი და წამყვანი სახელმწიფოების ხელმძღვანელებისათვის, მათ პოლიტიკურ და აკადემიურ წრეებში, სამოქალაქო სექტორში მხარდამჭერთა მოძიება და მათი დახმარებით სეპარატისტული რეჟიმის არაღიარების პოლიტიკის გააქტიურება. დეოკუპაციის თემის საერთაშორისო პოლიტიკური პროპაგანდის მიზნობრივი პროგრამების განხორციელება.

6.2 აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის აპარატი (პროგრამული კოდი 02 01)

ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის საქმიანობის კიდევ უფრო გააქტიურება და დევნილი საზოგადოების ინტელექტუალური და პოლიტიკურ-ეკონომიკური რესურსების მობილიზება;

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ლეგიტიმური სტრუქტურების აქტიური ჩართულობა კონფლიქტის სრულმასშტაბიან პოლიტიკურ დარეგულირებაში;

აფხაზეთში შექმნილ ვითარებასა და მიმდინარე პროცესებთან დაკავშირებით საერთაშორისო საზოგადოებისათვის ობიექტური ინფორმაციის მიწოდება;

საერთაშორისო თანამეგობრობის, პოლიტიკური და სამეცნიერო-აკადემიური წრეებისათვის ობიექტური ინფორმაციის მიწოდების მიზნით, საერთაშორისო კონფერენციებისა და მედიაფორუმების ორგანიზება, სამუშაო პროცესში საერთაშორისო ორგანიზაციების, მეცნიერებისა და ექსპერტების ფართო სპექტრის მონაწილეობის უზრუნველყოფა;

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის მონაწილეობა ოკუპირებულ ტერიტორიებთან მიმართებაში სახელმწიფო სტრატეგიის „ჩართულობა თანამშრომლობის გზით“ იმპლემენტაციის პროცესში;

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის საქმიანობა დევნილთა სოციალური და საყოფაცხოვრებო პირობების გაუმჯობესების მიმართულებით.

6.2.1 აფხაზეთის მთავრობის საქვეუწყებო დაწესებულება – ადმინისტრაციულ-სამეურნეო სამმართველო (პროგრამული კოდი 02 02) (ლიკვიდრებულია)

6.2.2. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის საქვეუწყებო დაწესებულება – „აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის არქივის სამმართველო“ (პროგრამული კოდი 02 04)

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის საარქივო საქმის მართვის, საქმის წარმოების სრულყოფისა და საარქივო ფონდის განვითარების მიზნით:

– აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის საარქივო ფონდის შევსება დოკუმენტებით მატერიალური სახით, საარქივო ფონდის დოკუმენტების ბაზის ფორმირება და მისი მუდმივი განახლება;

– აფხაზეთის საარქივო ფონდის დოკუმენტების, განურჩევლად მათი შენახვის ადგილისა (მათ შორის აფხაზეთის საარქივო ფონდში არსებული კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების), აღრიცხვის, დაცვისა და შენახვის, აგრეთვე საქმისწარმოებაში არსებული წესების დაცვის კონტროლი და ზედამხედველობა;

– აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის საარქივო ფონდის დოკუმენტებით სარგებლობა;

– აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის დაწესებულებათა არქივებისა და საქმისწარმოებაში დოკუმენტების ორგანიზაციის სრულყოფა, კოორდინაცია, ნორმატიული და მეთოდოლოგიური უზრუნველყოფა;

– აფხაზეთის საარქივო საქმის განვითარების საკითხებზე პერსპექტიულ-მიზნობრივი პროგრამებისა და მიმდინარე გეგმების შემუშავება.

6.2.3 ა(ა)იპ „აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის საინფორმაციო-ანალიტიკური ცენტრი“ (პროგრამული კოდი 02 06)

ახალი ამბების, რუბრიკების, დოკუმენტური მასალებისა და მიუკერძოებელი ანალიტიკური ინფორმაციების მომზადება აფხაზეთის თემატიკასთან დაკავშირებულ მოვლენებზე.

აფხაზეთის პრობლემასთან დაკავშირებით ცენტრის საკომუნიკაციო არხებით მიღებული და მასმედიით გავრცელებული ინფორმაციების აკუმულირება, კვლევა, ანალიზი, შესწავლა, შეფასება, პროგნოზირება, რეკომენდაციების მომზადება და დაინტერესებული პირებისათვის წარდგენა.

აფხაზეთის კონფლიქტზე მომუშავე კონფლიქტოლოგთა, პოლიტიკურ მიმომხილველთა, ექსპერტთა და დაინტერესებული მხარეების მონაწილეობით საერთაშორისო და ადგილობრივი კონფერენციების, სემინარების ორგანიზება და ჩატარება.

სამშვიდობო პოლიტიკის განხორციელების ხელშეწყობის მიზნით საერთაშორისო არასამთავრობო სექტორთან ურთიერთთანამშრომლობა; ექსპერტებისა და ანალიტიკოსების ჩართულობით საინფორმაციო-ანალიტიკური ვიდეომასალის მომზადება.

მულტიმედიური მეთოდების დანერგვა და განვითარება ცენტრის საკომუნიკაციო არხების სხვადასხვა პლატფორმებით.

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ოკუპირებული ტერიტორიის დეოკუპაციისა და დევნილთა საკუთარ სახლებში ღირსეული დაბრუნების პროცესში ჩართულობა და ხელშეწყობა.

აფხაზეთის ავტონომიურ რესპუბლიკასთან დაკავშირებული საზოგადოებრივი, პოლიტიკური, ეკონომიკური, სოციალური, საგანმანათლებლო, კულტურული და სპორტული პროცესების საინფორმაციო უზრუნველყოფა.

აფხაზეთის პრობლემატიკასთან დაკავშირებით ინფორმაციის სისტემატიზაცია, არსებული და შესაძლო საფრთხეების იდენტიფიცირება, საინფორმაციო-ანალიტიკური მასალის მომზადება და მთავრობისთვის წარდგენა.

6.3 აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო (პროგრამული კოდი 05 01)

- დევნილი მოსახლეობის სამედიცინო დაწესებულებების მიერ მიწოდებული სამედიცინო მომსახურების ხარისხის გაუმჯობესება; სამედიცინო პერსონალის უწყვეტი განათლების რეჟიმში გადამზადების პროგრამებსა და სხვადასხვა სამედიცინო ტრენინგებში ჩართვის ხელშეწყობა;
- ქვეყანაში აღიარებული პრიორიტეტული მიმართულებებით პროგრამების შემუშავება და შესაბამისად, დევნილი მოსახლეობისათვის პროგრამით განსაზღვრული სამედიცინო მომსახურების ხელმისაწვდომობის გაზრდა;
- სამედიცინო დაწესებულებათა მოქმედ ფედერალურ პროგრამებში ჩართვის ხელშეწყობა და ტექნიკური ბაზის გაუმჯობესება;
- დევნილი მოსახლეობის სამედიცინო აქტივობის (სამედიცინო ამბულატორიულ-პოლიკლინიკურ) დაწესებულებებში მიმართვები) ამაღლება;
- მოსახლეობაში სამედიცინო (სანიტარულ-ჰიგიენური) განათლების გავრცელების ხელშეწყობა; ჯანსაღი ცხოვრების წესის პროპაგანდა;
- ინტენსიური თანამშრომლობა საერთაშორისო და არასამთავრობო ორგანიზაციებთან დევნილთა სამედიცინო და სოციალური დახმარების ასპექტში;
- დევნილი მოსახლეობის ინფორმირებულობის გაზრდა მათი უფლებებისა (ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში) და მოქმედი სამედიცინო და სოციალური დახმარების შესახებ.

6.4 აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის განათლებისა და კულტურის სამინისტრო (პროგრამული კოდი 06 01)

ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის გატარება ზოგადი განათლების სფეროში და სამშვიდობო განათლების პოლიტიკის განხორციელება აფხაზეთის საჯარო სკოლებში და დევნილ ახალგაზრდებში, ეროვნული სასწავლო გეგმების დანერგვის ორგანიზება, ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასების ცენტრის ხელშეწყობა ეროვნული შეფასებების განხორციელებაში. ოკუპირებული ტერიტორიის პედაგოგებისათვის საგნობრივი ტრენინგების პროგრამების განხორციელება, საგანმანათლებლო

რესურსცენტრების ფუნქციონირების ხელშეწყობა;

სამშვიდობო განათლების, პროფესიული ორიენტაციისა და კარიერის დაგეგმვის, პროფესიული განათლების და მთელი ცხოვრების განმავლობაში საბაზო კომპეტენციების დაუფლების პროგრამების განხორციელებაზე ხელშეწყობა;

ინოვაციური პროგრამების განხორციელებისათვის დამატებითი სახსრების მოზიდვის მიზნით, სახელმწიფო, არასამთავრობო, საერთაშორისო ორგანიზაციებთან და საზოგადოებრივ ასოციაციებთან პარტნიორული ურთიერთობების დამყარება;

პროფესიული ხელოვნების დარგების (თეატრი, მუსიკა, სახვითი ხელოვნება, კინო, ქორეოგრაფია) განვითარების სტრატეგიის შემუშავება, პროფესიონალ შემოქმედთა, ინდივიდუალურ შემსრულებელთა და შემოქმედებითი კოლექტივების (საგასტროლო და საკონცერტო, საკონკურსო და საფესტივალო, საგამოფენო და ა.შ.) მოღვაწეობა, ხელშეწყობა და მოღვაწეობის პოპულარიზაციის უზრუნველყოფა;

კულტურულ-გასართობი და შემეცნებითი პროექტების განხორციელება აფხაზეთიდან დევნილი მოსახლეობის სოციალური ჩართულობისა და ინტეგრაციის მიზნით. ოკუპირებულ ტერიტორიაზე არსებული ბავშვთა და მოზარდთა შემოქმედებითი ჯგუფების მხარდაჭერა. დევნილ ახალგაზრდებში პატრიოტული სულისკვეთების ამღვლელების მხარდაჭერა, მასობრივი სპორტის ხელშეწყობა და ახალგაზრდებში ჯანსაღი ცხოვრების წესის დანერგვა;

ლიტერატურული და საგამომცემლო საქმიანობის ხელშეწყობისა და ამ მიზნით პროგრამების, წინადადებების, გეგმების შემუშავება, ხალხური ხელოვნების დანერგვის (ქორეოგრაფია, მუსიკა, თეატრი, სახვითი ხელოვნება, ზეპირსიტყვაობა, ხალხური რეწვა, ფოლკლორი) დაცვა-განვითარების ხელშეწყობა და პოპულარიზაცია;

აფხაზეთის ძირძველი მემკვიდრეობის საინფორმაციო ბაზის შექმნა და მისი პოპულარიზაცია, ამ მიზნით სპეციალური გამოცემების, ვებგვერდების, ფილმების მომზადება;

შესაძლებლობების ფარგლებში აფხაზეთში არსებული მატერიალური და არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის გამოვლენის, შენარჩუნებისა და პოპულარიზაციის ღონისძიებათა განხორციელება და მათი ხელშეწყობა;

კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ღონისძიებათა განხორციელების უზრუნველყოფა, მისი შესწავლისა და მოვლა-პატრონობის მეთოდოლოგიის შემუშავება;

სამშვიდობო განათლებისა და კულტურის უზრუნველყოფის მიზნით ქვეყნის ერთიანი პოლიტიკის ორგანიზება-კოორდინაციაზე ზრუნვა;

სამინისტროს მართვის სფეროში ინფორმაციული სისტემების დანერგვის ხელშეწყობი პროგრამებისა და პროექტების შემუშავება და განხორციელება;

ბავშვთა და ახალგაზრდების საქმეთა სფეროში სამთავრობო პოლიტიკის განხორციელების კოორდინაცია;

სამინისტროს საინფორმაციო საჭიროებებიდან გამომდინარე, სტატისტიკური მონაცემების შეგროვება, დამუშავება და ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფა, მონაცემთა ბაზის დადგენა.

6.4.1 ზემო აფხაზეთის საგანმანათლებლო რესურსცენტრი (პროგრამული კოდი 06 02)

6.4.2 გალის რაიონის საგანმანათლებლო რესურსცენტრი (პროგრამული კოდი 06 03)

რესურსცენტრების მიზანია განათლების სფეროში საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროსა და აფხაზეთის განათლებისა და კულტურის სამინისტროს ხელშეწყობა ერთიანი სახელმწიფო პოლიტიკის განხორციელებაში.

კანონმდებლობით მინიჭებული უფლებამოსილების ფარგლებში რესურსცენტრი ახორციელებს სამოქმედო ტერიტორიაზე არსებულ საჯარო სამართლის იურიდიული პირის ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებში, სააღმზრდელო და საგანმანათლებლო-სააღმზრდელო დაწესებულებებში, პროფესიულ საგანმანათლებლო დაწესებულებებსა და სკოლამდელი აღზრდის დაწესებულებებში მიმდინარე პროცესების კვლევასა და ზედამხედველობას;

კონტროლს უწევს საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს მიერ დამტკიცებული ეროვნული სასწავლო გეგმების, სტანდარტების და სპეციალური საგანმანათლებლო პროგრამების შესრულებას მის სამოქმედო ტერიტორიაზე არსებულ საგანმანათლებლო, სააღმზრდელო, პროფესიულ და საგანმანათლებლო-სააღმზრდელო დაწესებულებებში;

წარუდგენს აფხაზეთის განათლებისა და კულტურის სამინისტროს რეკომენდაციებს და წინადადებებს სამოქმედო ტერიტორიაზე არსებული საჯარო სკოლების რეორგანიზაციის, ლიკვიდაციის, აგრეთვე საჯარო სკოლების, სააღმზრდელო და საგანმანათლებლო-სააღმზრდელო დაწესებულებების დაფუძნების შესახებ;

ხელს უწყობს აფხაზეთის განათლებისა და კულტურის სამინისტროს მიერ სახელმწიფო ენების –ქართულისა და აფხაზურის- განვითარებისა და გავრცელების მიზნით დაგეგმილი ღონისძიებების, სპეციალური პროგრამებისა და პროექტების განხორციელებას სამოქმედო ტერიტორიაზე;

ახორციელებს სამოქმედო ტერიტორიაზე არსებულ ზოგადსაგანმანათლებლო, პროფესიულ-საგანმანათლებლო, სააღმზრდელო და საგანმანათლებლო-სააღმზრდელო დაწესებულებების მატერიალურ-ტექნიკური, ადამიანური და ფინანსური რესურსების შესახებ მონაცემთა შეგროვებას და დამუშავებას;

ასრულებს საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილ და აფხაზეთის განათლებისა და კულტურის მინისტრის მიერ კანონმდებლობის საფუძველზე დაკისრებულ სხვა ფუნქციებს.

6.5 აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის იუსტიციის დეპარტამენტი (პროგრამული კოდი 10 01) (ლიკვიდაცია 2019 წლის 1 ნოემბრიდან)

6.5.1 აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის იუსტიციის დეპარტამენტის საქვეუწყებო დაწესებულება – აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის არქივის სამმართველო (პროგრამული კოდი 10 02 გადავიდა 02 04 პროგრამულ კოდზე)

6.6 აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის იძულებით გადაადგილებულ პირთა – დევნილთა სამინისტრო (პროგრამული კოდები 11 01). (13 01, 14 01, 15 01 ლიკვიდაცია, აუთვისებელი თანხები გადავიდა დევნილთა სამინისტროს განკარგვაში).

– აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ოკუპირებული ტერიტორიიდან იძულებით გადაადგილებული სოციალურად დაუცველი მოსახლეობის სოციალურ – ეკონომიკური მდგომარეობის შესწავლა, შეფასება და მათთვის შესაძლებლობის ფარგლებში დახმარების გაწევა მიზნად ისახავს დევნილი მოსახლეობის სოციალურ- ეკონომიკური მდგომარეობის, მათი ფსიქოლოგიური ფონის გაუმჯობესებას, პროფესიული განათლების დონის განვითარება-ამაღლებას.

კომპაქტური ჩასახლების ობიექტებში განსახლებულ აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა – დევნილთა სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის, საყოფაცხოვრებო პირობების შესწავლისა და ერთიანი საინფორმაციო ბაზის შექმნასთან დაკავშირებული სამუშაოების მონიტორინგი;

დევნილთა კომპაქტურ ჩასახლებებში მიმდინარე სარემონტო-სარეაბილიტაციო სამუშაოების ადგილზე შესწავლა, ინფორმაციის დამუშავება-ანალიზი და ზემდგომი ორგანოებისთვის მიწოდება;

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის წარმომადგენლობებში აფხაზეთიდან დევნილ, სოციალურად დაუცველ კატეგორიებზე ერთჯერადი მატერიალური დახმარების გამცემი კომისიების

საქმიანობის კოორდინაცია;

აფხაზეთიდან დევნილი და აფხაზეთის ტერიტორიაზე მაცხოვრებელი მოქალაქეების სამხედრო-სავალდებულო და სამხედრო-სარეზერვო სამსახურში აღრიცხვა-გაწვევის ორგანიზაციების მოქცევა კანონმდებლობის ჩარჩოში.

6.7 აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის სოფლის მეურნეობის, გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების დეპარტამენტი (პროგრამული კოდი 12 01) (ამოღებულია)

6.8 სსიპ „გამწვანებისა და გარემოსდაცვითი პროექტების სააგენტო“ (პროგრამული კოდი 12 03 ამოღებულია)

6.9 აფხაზეთის ფინანსთა და დარგობრივი ეკონომიკის სამინისტრო (პროგრამული კოდი 18 01)

– საფინანსო-საბიუჯეტო სისტემის სრულყოფა და გამჭვირვალობა;

– საბიუჯეტო დაწესებულებებში საფინანსო-საბიუჯეტო დისციპლინის გამკაცრება;

– აღებული ვალდებულებების სრულყოფილად დაფინანსება;

– საქართველოს ფინანსთა სამინისტროსთან მჭიდრო თანამშრომლობა შემოსავლების დამატებითი წყაროების მოძიების მიზნით, რათა ბიუჯეტში გაიზარდოს სოციალური პროგრამების დაფინანსების ხვედრითი წილი;

– ხაზინის მეშვეობით აფხაზეთის ბიუჯეტიდან სახსრების გაცემა, შემოსავლებისა და ხარჯების ოპერატიული კონტროლის დაწესება კანონმდებლობის შესაბამისად;

– დაწესებულებათა საფინანსო სამსახურებისათვის შესაბამისი მეთოდური მითითებებისა და ლიტერატურის მიწოდება, კონსულტაციებისა და ტრენინგების ჩატარება;

– მხარჯავი დაწესებულებების მიერ შესყიდვების განხორციელებისას კონტროლის დაწესება მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად;

სტატისტიკური ანგარიშების მიღება-დამუშავება, სტატისტიკური ბიულეტენებისა და კრებულების გამოშვება, აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ეკონომიკური და სოციალური მდგომარეობის შესახებ ყოველკვარტალური და წლიური ანალიტიკური ბარათების მომზადება დარგთა ჭრილში;

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის კუთვნილი ქონებისა (უძრავ-მოძრავი) და წილების - აქციების მართვა, განკარგვა მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად;

საქართველოს ტერიტორიაზე მოქმედ საერთაშორისო და არასამთავრობო ორგანიზაციებთან და ფონდებთან ურთიერთობის გაღრმავება იგპ-თა სოციალურ - ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით;

მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარების ხელშეწყობა.

6.9.1 აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და დარგობრივი ეკონომიკის სამინისტროს საქვეუწყებო დაწესებულება – ინფრასტრუქტურისა და დარგობრივ საკითხთა დეპარტამენტი (პროგრამული კოდი 18 02)

აფხაზეთის ეკონომიკის დარგების მდგომარეობის ანალიზი, ურბანული დაგეგმარების, სივრცითი-ტერიტორიული დაგეგმვის, არქიტექტურული და სამშენებლო-საინჟინრო საქმიანობის ზედამხედველობის განხორციელების მეთოდური ხელმძღვანელობა, აფხაზეთიდან დევნილებში მცირე და საშუალო ბიზნესის განვითარების ხელშეწყობა, აფხაზეთის ტერიტორიაზე ეკონომიკის დარგების განვითარების მდგომარეობის შესახებ ინფორმაციის მოპოვება, ანალიზი.

6.9.2 სსიპ – „აფხაზეთის გეოლოგიისა და მინერალური რესურსების სააგენტო“- (პროგრამული კოდი 18

აფხაზეთის სანაპირო ზოლის გეოეკოლოგიური მონიტორინგი;

აფხაზეთის გეოლოგიური ფონდური მასალის სისტემატიზაცია და ანალიზი;

მინერალური რესურსების საბადოების ეკონომიკური შეფასება;

გეოინფორმაციული პაკეტების შექმნა და მინერალური რესურსების უკანონო მოპოვების მონიტორინგი თანამედროვე დისტანციური მეთოდებით.

6.9.2.1 შავი ზღვის სანაპირო ზოლის ოკუპირებული აფხაზეთის მონაკვეთზე ანთროპოგენური ზემოქმედების შედეგების ანალიზი, მართვის სტრატეგია და სენსიტიურ უზნებზე პრევენციული ღონისძიებების განხორციელების მეთოდები (პროგრამული კოდი 18 03 02)

სანაპირო ზონის მორფოდინამიკურ წონასწორობის რეანიმაციის შესაძლებლობის მოძიება ლითოდინამიკური პროცესების მართვის გზით ყოველი დინამიკური რაიონის ფარგლებში. დასმული ამოცანის გადაწყვეტა ითვალისწინებს პლაჟამები ნაშალი მასალის ბიუჯეტის ბალანსირების მიღწევას და მის შემდგომ შენარჩუნებას ყველა ქვესისტემაში. ეს შესაძლებელია მიღწეულ იქნეს ისტორიულ წარსულში არსებული ლითოდინამიკური პირობების ხელოვნურად შექმნის გზით.

6.9.2.2 დევნილთა კომპაქტური განსახლების ობიექტებში კომპლექსური გეოეკოლოგიური კვლევების განხორციელება, გასატარებელი ღონისძიებების დასახვა და სადებინფექციო სამუშაოების ჩატარება (პროგრამული კოდი 18 03 03)

პროექტი ითვალისწინებს ქვეყნის მასშტაბით არსებული კომპაქტურად ჩასახლებულ ობიექტთა კადასტრული ხასიათის ინფორმაციული სისტემის შექმნას (რუკა) და მოპოვებული ინფორმაციის შედეგად მუდმივად განახლებადი მონაცემთა ბაზის ფორმირებას. ამ ორი კომპონენტის დანერგვა ყველა დაინტერესებულ მხარეს მისცემს შესაძლებლობას ეფექტურად დაგეგმოს პრობლემების გადაჭრისკენ მიმართული აქტივობები, სწორად დაგეგმოს პოლიტიკა და ადვილად იქნეს მიღწეული გაზომვადი შედეგი.

6.9.2.3 ქართულ-აფხაზური თანამშრომლობის ფორმატში რეგიონში მავნებელ-დაავადებების წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებების ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 18 03 04)

საქართველოში ბოლო ათწლეულში მკვეთრად გამწვავდა მცენარეთა დაცვის კუთხით არსებული მდგომარეობა, ეს ეხება როგორც ტყის სახეობებს, ისე სასოფლო-სამეურნეო კულტურებს. მიზეზთა შორისაა გლობალური კლიმატური ცვლილებები, მსოფლიოს კონტინენტებს შორის ეკონომიკური ურთიერთობების განვითარება, ტვირთბრუნვის მნიშვნელოვანი ზრდა, რაც მათ შორის გულისხმობს სარგავი მასალისა და სხვა საქონლის იმპორტს, რამაც ხელი შეუწყო რეგიონში არსებული მავნებელ-დაავადებების გავრცელების მასშტაბისა და შესაბამისად მიყენებული ზიანის გაზრდას, ინვაზიური სახეობების გავრცელებას. არანაკლებ რთული მდგომარეობაა აფხაზეთში, რასაც განაპირობებს მძიმე სოციალურ-ეკონომიკური ფონი, ინსტიტუციების სისუსტე, ფინანსური რესურსის სიმცირე, მოსახლეობის ცნობიერების დაბალი დონე და ბრძოლის თანამედროვე მეთოდებზე ნაკლები ხელმისაწვდომობა. აფხაზეთი არის საქართველოს ერთიანი ეკოსისტემა და ხელოვნური ბარიერები, რომელიც შექმნილია ე.წ. გამყოფ ხაზზე ხელს უშლის განსაკუთრებით ინვაზიური მავნებელ-დაავადების შემთხვევაში ეფექტური ბრძოლის ღონისძიებების გატარებას, რადგანაც კოორდინირებული და იდენტური ქმედებების გარეშე შეუძლებელია წარმატების მიღწევა. ამის ნათელი მაგალითია კოლხური ბზის პრობლემა, ინფორმაციის გაცვლისა და თანამშრომლობის ეფექტური მექანიზმის გარეშე ვერ მოხერხდა დროული და ადეკვატური რეაგირება წარმოქნილ საფრთხეზე, რამაც ეს უნიკალური სახეობა განადგურების საფრთხის წინაშე დააყენა. ანალოგიურად არასახარბიელო მდგომარეობა „წითელ წიგნში“ შეტანილი სახეობის წაბლის შემთხვევაში, რომელიც ფართოდაა გავრცელებული დასავლეთ საქართველოში, მათ შორის აფხაზეთში და მას დიდ ზიანს აყენებს დაავადება წაბლის ქერქის კიბო (2016 წელს აფხაზეთში გავრცელდა საშიში მავნებელი – პალმის წითელი ცხვირგრძელა რომელმაც გამოიწვია ათეულობით უნიკალური პალმის ხეების გახმობა. ჯერჯერობით საქართველოს დანარჩენ ტერიტორიაზე არ დაფიქსირებულა მისი გავრცელება, მაგრამ ალბათობა საკმაოდ მაღალია და საჭიროებს ეფექტური ბრძოლის ღონისძიებების შემუშავებას.

ეს ახალი ინიციატივაა, მაგრამ აფხაზეთის მთავრობას აქვს გარკვეული აქტივობები ამ კუთხით განხორციელებული კოლხური ბზის გადარჩენის საერთაშორისო ექსპერტთა ჯგუფის მუშაობაში. ასევე ყავს პარტნიორები აფხაზეთში – ამ დარგის სპეციალისტების და დაინტერესებული პირები, რომლებიც წარმოდგენილი იქნებიან პროგრამაში. პროგრამის ფარგლებში შეიქმნება მავნებელ-დაავადებების გავრცელების არეალის რუქა, რომელიც ორივე მხარისათვის იქნება ხელმისაწვდომი.

6.9.2.4 დევნილთა კომპაქტური განსახლების ობიექტებში საერთო სარგებლობის ფართების ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობებისათვის გადაცემის ხელშეწყობა (პროგრამული კოდი 18 03 05)

პროექტის უპირველეს ამოცანას წარმოადგენს დევნილთა 150 კომპაქტურ ჩასახლებაში შექმნილი ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობებისთვის მათ საერთო სარგებლობაში არსებული ფართების კერძო საკუთრებაში გადაცემა. შერჩეულ 80 ობიექტზე ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობების საერთო სარგებლობის ფართების აზომვა, შემდგომი რეგისტრაციის მიზნით. აზომვით ნახაზებზე მაიდენტიფიცირებული მონაცემების დატანა, რადგან დღევანდელი მდგომარეობით უმრავლეს შემთხვევაში ვერ დგინდება საჯარო რეესტრის ამონაწერით, თუ შენობის რომელ ნაწილში გადაეცა ბინა დევნილ ოჯახს, რაც, მათ პრობლემას უქმნით მესაკუთრის მიმართ მინიჭებული უფლებების გამოყენებაში. წინა წლებში არსებული ხარვეზების იდენტიფიცირება და აღმოფხვრა.

6.9.3 სსიპ – აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის სავაჭრო-სამრეწველო პალატა (პროგრამული კოდი 18 06)

მეწარმე სუბიექტების კოორდინაცია, სამეწარმეო საქმიანობის განვითარება, ინვესტიციების მოზიდვა, მეწარმეთა ინტერესების დაცვისა და მათი საქმიანობისათვის ხელსაყრელი პირობების შექმნა. საქართველოსა და საზღვარგარეთის ქვეყნების საწარმოებს შორის სავაჭრო, სამრეწველო, სამეცნიერო-ტექნიკური კავშირების დამყარებისა და განვითარებისათვის ხელშეწყობა.

6.9.4. სსიპ – დევნილთა საარსებო წყაროების მხარდამჭერი პროექტებისა და პროგრამების სააგენტო (პროგრამული კოდი 18 07 01)

ქვეყნის მდგრადი ეკონომიკური განვითარების ერთ-ერთი პრიორიტეტული მიმართულებაა მცირე ბიზნესის ხელშეწყობა, როგორც უმუშევრობის საკმაოდ მაღალი დონის მნიშვნელოვნად შემცირების ქმედითი ინსტრუმენტი. შრომისუნარიანი მოსახლეობის დასაქმება და ღირსეული შემოსავლებით უზრუნველყოფა მოითხოვს სხვადასხვა დონეზე სახელმწიფოს მხრიდან მიზანმიმართულ და გრძელვადიან შედეგზე ორიენტირებულ ქმედებებს, რაც გულისხმობს ხელსაყრელი ბიზნესგარემოს შექმნას, მცირე ბიზნესის მხარდამჭერი პროგრამების განხორციელებას და ა.შ. მიუხედავად იმისა, რომ ქვეყანაში საკანონმდებლო დონეზე ბევრი გაკეთდა ბიზნესის ხელშეწყობისათვის, ჯერ კიდევ აქტუალურია ფინანსურ რესურსზე და მატერიალურ-ტექნიკურ აქტივებზე ხელმისაწვდომობა, დაბალ დონეზეა ბიზნესის, განსაკუთრებით მცირეს შემთხვევაში, წარმოების უნარ-ჩვევები. ეს საკითხი ასევე აქტუალურია დევნილ მცირე ან დამწყები მეწარმეებისათვის.

პროგრამის მიზანია დევნილთა მცირე ბიზნესის, მათ შორის, აგრარული მიმართულებით მხარდამჭერა პროფესიული უნარ-ჩვევების გაუმჯობესებისა და მათი მატერიალურ-ტექნიკური მცირე აქტივებით უზრუნველყოფის გზით.

პროგრამის სამიზნე ჯგუფია საქართველოს რეგიონებში მცხოვრები დევნილი ქალი და ახალგაზრდა მეწარმეები, რომელთაც სურთ საკუთარი ბიზნესის განვითარება ისეთ სექტორებში, როგორცაა - მომსახურების სერვისი, პირველადი აგროპორდუქციის წარმოება და სხვა.

6.9.5 აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და დარგობრივი ეკონომიკის სამინისტროს საქველსეუბო დაწესებულება – აგრარულ საკითხთა დეპარტამენტი (პროგრამული კოდი 18 08)

– გალის რაიონის და საქართველოს სხვადასხვა რეგიონში განსახლებული, სოფლის მეურნეობაში დასაქმებული დევნილი მოსახლეობისათვის დახმარების გაწევა სასოფლო-სამეურნეო სამუშაოების ჩატარებაში, მათი უზრუნველყოფა აუცილებელი მატერიალური საშუალებებით, შესაძლებლობის ფარგლებში;

– დევნილი მოსახლეობისათვის დახმარების გაწევა მცირე ბიზნესპროექტების შემუშავებაში და მათი

პრაქტიკული განხორციელება სხვადასხვა საერთაშორისო ორგანიზაციებისა და ფონდების ფინანსური ხელშეწყობით. აგროსასურსათო სექტორში მოსალოდნელი პროექტების შესახებ დევნილთა ინფორმირება, დევნილ მოსახლეობაში არსებული ბიზნესსაქმიანობის მონაცემთა ბაზის შექმნა და მათი სტიმულირება.

– გალის რაიონში მოსახლეობისათვის ვეტერინარული მომსახურების გაწევა, მცენარეთა დაცვის საშუალებების კონტროლი და საკარანტინო ზედამხედველობის გატარება, სასოფლო-სამეურნეო კულტურების მავნებელთა წინააღმდეგ ღონისძიებების ჩატარება.

6.9.6 ა(ა)იპ „საერთაშორისო ინიციატივა განვითარებისა და თანადგომისთვის“ (პროგრამული კოდი 18 10)

სახელმწიფოს (მათ შორის, აფხაზეთის ა/რ-ის) და კერძო სექტორის, საერთაშორისო და ადგილობრივი ორგანიზაციების, საზოგადოების მონაწილეობით საქართველოში მცხოვრები აფხაზეთიდან დევნილი, ოკუპირებულ ტერიტორიებზე ლეგიტიმურად მცხოვრები და ასევე სხვა იურიდიული და ფიზიკური პირებისათვის, ნებისმიერი კანონიერი გზით, დახმარების გაწევა მეწარმეობის განვითარებასა და სამეწარმეო საქმიანობის განხორციელებაში;

სოციალური, ინფრასტრუქტურული, ჯანდაცვის, სპორტის, კულტურის, განათლებისა და ბუნების დაცვის სფეროებში სხვადასხვა პროგრამებისა და პროექტების განხორციელება.

საჭიროების მქონე პირებისათვის სოციალური და ჰუმანიტარული სახის მხარდაჭერა.

6.10 იუსტიციისა და სამოქალაქო ინტეგრაციის საკითხებში აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მინისტრის აპარატი (პროგრამული კოდი 19 01)

იუსტიციისა და სამოქალაქო ინტეგრაციის საკითხებში აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მინისტრის აპარატის საქმიანობის სფეროს განეკუთვნება იუსტიციის, ადამიანის უფლებათა დაცვისა და სამოქალაქო ინტეგრაციის მიმართულებით აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის აღმასრულებელი ხელისუფლების საქმიანობის კოორდინაცია.

მინისტრის აპარატი, სტრუქტურული ერთეულის - იუსტიციის დეპარტამენტის მეშვეობით უზრუნველყოფს, ერთი მხრივ, სამართალმემოქმედებით საქმიანობას, კერძოდ, შესაბამისი სამართლებრივი აქტების პროექტების მომზადებას და სამართლებრივ ექსპერტიზას, ხოლო, მეორე მხრივ, აფხაზეთის ავტონომიურის რესპუბლიკის ნორმატიული აქტების შესაბამისობაში მოყვანას საქართველოს კანონმდებლობასთან და უპირატესი იურიდიული ძალის მქონე სხვა ნორმატიულ აქტებთან. საქმიანობის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებას წარმოადგენს ადამიანის უფლებების დაცვის მიზნით, აფხაზეთის საზოგადოების (მათ შორის აფხაზეთის ოკუპირებულ ტერიტორიაზე ლეგიტიმურად მცხოვრები პირების) სამართლებრივი მართლშეგნების ამაღლება, სხვადასხვა ღონისძიებების დაგეგმვისა და განხორციელების გზით.

„ჩართულობის სტრატეგიის სამოქმედო გეგმისა“ და მოქმედი სამთავრობო პროგრამებით განსაზღვრული ამოცანების ფარგლებში, აფხაზეთის გახლეჩილი საზოგადოების წევრებს შორის ნდობის აღდგენისა და გაძლიერების, სახალხო დიპლომატიის გზით „გამყოფი ხაზის“ ორივე მხარეს მცხოვრები მოსახლეობის მიერ შენარჩუნებული ოჯახური, ნათესაური და პირადი ურთიერთობების წახალისების და გამყარების მიზნით, მინისტრის აპარატი სამოქალაქო ინტეგრაციის დეპარტამენტის მეშვეობით უზრუნველყოფს სხვადასხვა პროექტების მომზადებას და განხორციელებას.

ზემოაღნიშნული მიზნის მისაღწევად მინისტრის აპარატი ახორციელებს როგორც აფხაზეთის ოკუპირებულ ტერიტორიაზე არსებული ვითარებასთან დაკავშირებით, ღია წყაროებიდან მიღებული ინფორმაციის დამუშავებას, სისტემატიზაციას, სტატისტიკური ანგარიშების მომზადებას, ანალიზს და ერთიან საინფორმაციო-ანალიტიკურ ბანკში განთავსებას, ასევე ინოვაციური მიდგომების ძიების მიზნით სხვადასხვა ქვეყნის საუკეთესო გამოცდილებების ანალიზსა და წინადადებების შემუშავებას.

აფხაზეთის ოკუპირებულ ტერიტორიაზე მცხოვრები მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლების მიზნით, მინისტრის აპარატი უზრუნველყოფს ევროპული და ევროატლანტიკური ინტეგრაციისა და სამშვიდობო ინიციატივების საკითხებზე შესაბამისი საინფორმაციო საქმიანობის განხორციელებას,

თემატური გზავნილების გავრცელების ხელშეწყობას.

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 28 ივლისის კანონი №12 - ვებგვერდი, 31.07.2020 წ.

თავი VI

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ასიგნებები
მუხლი 14. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ასიგნებები
 განისაზღვროს აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის ასიგნებები
 საბიუჯეტო კლასიფიკაციის მიხედვით, თანდართული რედაქციით:

ლარებში

პროგრამული კოდი	დასახელება	2018 წლის ფაქტი	2019 წლის გეგმა	2020 წლის გეგმა	მ.შ. კრედიტები და გრანტები
	ჯამი:	15160871	18642123	19447969	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	573	596	573	0
	ხარჯები	14812306	17948183	18968879	0
21	შრომის ანაზღაურება	7310186	8293320	8159390	0
22	საკონელი და მომსახურება	2956948	3552103	3235379	0
25	სუბსიდიები	2775040	3524520	4543910	0
26	გრანტები	43079	8800	0	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	1324420	1652630	1868645	0
28	სხვა ხარჯები	402633	916810	1161555	0
31	არაფინანსური აქტივები	348565	693940	479090	0
01 00	უმაღლესი საბჭო და მასთან არსებული ორგანიზაციები	1979205	2266040	2522920	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	65	66	66	0
	ხარჯები	1972311	2105990	2454420	0
21	შრომის ანაზღაურება	1429145	1436040	1818640	0
22	საკონელი და მომსახურება	531561	631950	617780	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	6144	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	5461	38000	18000	0
31	არაფინანსური აქტივები	6894	160050	68500	0
01 01	უმაღლესი საბჭო	1979205	2266040	2522920	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	65	66	66	0
	ხარჯები	1972311	2105990	2454420	0
21	შრომის ანაზღაურება	1429145	1436040	1818640	0

22	საქონელი და მომსახურება	531561	631950	617780	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	6144	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	5461	38000	18000	0
31	არაფინანსური აქტივები	6894	160050	68500	0
02 00	მთავრობის აპარატი და მასთან არსებული ორგანიზაცია სულ	1775223	2166970	2460778	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	84	81	60	0
	ხარჯები	1752691	2066170	2320058	0
21	შრომის ანაზღაურება	1168232	1330350	1296300	0
22	საქონელი და მომსახურება	509110	728870	580420	0
25	სუბსიდიები	61383	0	429738	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	9356	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	4610	6950	13600	0
31	არაფინანსური აქტივები	22532	100800	140720	0
02 01	მთავრობის აპარატი	1028182	1564700	1899650	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	61	51	52	0
	ხარჯები	1028182	1557900	1773650	0
21	შრომის ანაზღაურება	890545	1089520	1194300	0
22	საქონელი და მომსახურება	128281	465130	570750	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	9356	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	0	3250	8600	0
31	არაფინანსური აქტივები	0	6800	126000	0
02 02	მთავრობის საქვეუწყებო დაწესებულება-ადმინისტრაციულ-სამეურნეო სამმართველო აპარატი	684458	570970	0	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	23	22	0	0
	ხარჯები	663126	476970	0	0
21	შრომის ანაზღაურება	277687	215330	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	380829	257940	0	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	0	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	4610	3700	0	0
31	არაფინანსური აქტივები	21332	94000	0	0
	ვალდებულების კლება	0	0	0	0

02 03	სსიპ აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის სავაჭრო-სამრეწველო პალატა	62583	0	0	0
	ხარჯები	61383	0	0	0
25	სუბსიდიები	61383	0	0	0
31	არაფინანსური აქტივები	1200	0	0	0
02 04	აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის საქვეუწყებო დაწესებულება – „აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის არქივის სამმართველო“.	0	31300	112790	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	8	8	0
	ხარჯები	0	31300	111670	0
21	შრომის ანაზღაურება	0	25500	102000	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	5800	9670	0
31	არაფინანსური აქტივები	0	0	1120	0
02 05	ა(ა)იპ „სულიერების ცენტრი“	0	0	169600	0
	ხარჯები	0	0	167900	0
25	სუბსიდია	0	0	162900	0
28	სხვა ხარჯები	0	0	5000	0
31	არაფინანსური აქტივები	0	0	1700	0
02 06	ა(ა)იპ „აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის საინფორმაციო-ანალიტიკური ცენტრი“	0	0	278738	0
	ხარჯი	0	0	266838	0
25	სუბსიდია	0	0	266838	0
31	არაფინანსური აქტივები	0	0	11900	0
05 00	ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო სულ	1002255	1585100	1816025	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	30	30	30	0
	ხარჯები	996648	1528100	1800725	0
21	შრომის ანაზღაურება	369199	453600	455400	0
22	საქონელი და მომსახურება	183490	145000	169325	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	402357	654500	854145	0
28	სხვა ხარჯები	41602	275000	321855	0
31	არაფინანსური აქტივები	5607	57000	15300	0
	ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის				

05 01	სამინისტრო აპარატი	572840	660100	631025	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	30	30	30	0
	ხარჯები	567233	603100	615725	0
21	შრომის ანაზღაურება	369199	453600	455400	0
22	საქონელი და მომსახურება	183490	145000	159325	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	13652	3500	0	0
28	სხვა ხარჯები	892	1000	1000	
31	არაფინანსური აქტივები	5607	57000	15300	0
05 02	აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა სოციალურად დაუცველ პირთა (მზრუნველობამოკლებულ ბავშვთა და ხანდაზმულთა) სათემო ცენტრი	0	0	50000	0
	ხარჯები	0	0	50000	0
28	სხვა ხარჯები	0	0	50000	0
05 03	აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა და ოკუპირებული აფხაზეთის ტერიტორიაზე ლეგიტიმურად მცხოვრებ მოქალაქეთა ამბულატორიული დახმარების პროგრამა	249952	490000	422600	0
	ხარჯები	249952	490000	422600	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	249952	490000	422600	0
05 04	აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა და ოკუპირებული აფხაზეთის ტერიტორიაზე ლეგიტიმურად მცხოვრებ მოქალაქეთა ჰოსპიტალური დახმარების პროგრამა	39683	110000	110000	0
	ხარჯები	39683	110000	110000	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	39683	110000	110000	0
05 05	აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა გასვლითი პროფილაქტიკური სამედიცინო გასინჯვების პროგრამა	59780	70000	24630	0
	ხარჯები	59780	70000	24630	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	45000	51000	18775	0
28	სხვა ხარჯები	14780	19000	5855	0
05 06	აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა სოციალური მხარდაჭერის პროგრამა	80000	255000	567770	0
	ხარჯები	80000	255000	567770	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	54070	0	302770	
28	სხვა ხარჯები	25930	255000	265000	0

05 07	აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებული და ოკუპირებულ აფხაზეთის ტერიტორიაზე მომუშავე ექიმების და საშუალო სამედიცინო პერსონალის გადამზადების პროგრამა	0	0	10000	0
	ხარჯები	0	0	10000	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	0	10000	0
06 00	განათლებისა და კულტურის სამინისტრო სულ	3871316	4601930	3721470	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	63	62	63	0
	ხარჯები	3752957	4393230	3717320	0
21	შრომის ანაზღაურება	710978	849200	867700	0
22	საქონელი და მომსახურება	456521	505410	251650	0
25	სუბსიდიები	1989293	2496480	2095200	0
26	გრანტები	43079	0	0	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	280030	339520	360000	0
28	სხვა ხარჯები	273056	202620	142770	0
31	არაფინანსური აქტივები	118359	208700	4150	0
06 01	განათლებისა და კულტურის სამინისტროს ცენტრალური აპარატი	1092913	1273800	909200	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	50	49	50	0
	ხარჯები	1012580	1073800	907800	0
21	შრომის ანაზღაურება	599728	713600	732100	0
22	საქონელი და მომსახურება	372793	299400	174700	0
25	სუბსიდიები	19290	0	0	
26	გრანტები	13062	0	0	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	0	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	7707	60800	1000	0
31	არაფინანსური აქტივები	80333	200000	1400	0
	ვალდებულების კლება	0	0		0
06 02	ზემო აფხაზეთის რესურსცენტრი	44719	55070	55450	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	5	5	5	0
	ხარჯები	44719	55070	54150	0
21	შრომის ანაზღაურება	42450	52800	52800	0
22	საქონელი და მომსახურება	2269	2270	1350	0

31	არაფინანსური აქტივები	0	0	1300	0
06 03	გალის რაიონის რესურსცენტრი	118978	140070	134470	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	8	8	8	0
	ხარჯები	118978	140070	133020	0
21	შრომის ანაზღაურება	68800	82800	82800	0
22	საქონელი და მომსახურება	50070	57150	50100	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	0	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	108	120	120	0
31	არაფინანსური აქტივები	0	0	1450	0
06 04	განათლების ხელშეწყობის პროგრამა	226377	212050	133150	0
	ხარჯები	226377	212050	133150	0
22	საქონელი და მომსახურება	791	31700	0	0
25	სუბსიდიები	84062	56650	25000	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	5950	21000	20000	0
28	სხვა ხარჯები	135574	102700	88150	0
06 04 01	სასკოლო ინფრასტრუქტურისა და სასწავლო გარემოს გაუმჯობესება	94444	52650	25000	0
	ხარჯები	94444	52650	25000	0
25	სუბსიდიები	84063	52650	25000	0
28	სხვა ხარჯები	10381	0	0	0
06 04 02	წარმატებული ახალგაზრდების მხარდაჭერა	89999	95000	85000	0
	ხარჯები	89999	95000	85000	0
28	სხვა ხარჯები	89999	95000	85000	0
06 04 03	„კარიერის დაგეგმვა, პროფესიული ორიენტაცია და სახელობო სწავლება სკოლებში“	1992	4000	0	0
	ხარჯები	1992	4000	0	0
28	სხვა ხარჯები	1892	0	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	100	4000	0	0
06 04 07	„საზაფხულო ბანაკი“	139000	16000	0	0
	ხარჯები	13900	16000	0	0
28	სხვა ხარჯები	13900	0	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	16000	0	0

06 04 11	„დიმიტრი (არზაყან) ემუხვარისა და ჟიული შარტავას სახელობის სტიპენდიები“	4523	5100	1650	0
	ხარჯები	4523	5100	1650	0
28	სხვა ხარჯები	4523	5100	1650	0
06 04 12	აკადემიკოს ილია ვეკუას სახელობის სტიპენდია	617	2600	1500	0
	ხარჯები	617	2600	1500	0
28	სხვა ხარჯები	617	2600	1500	0
06 04 13	აფხაზეთის განათლებისა და კულტურის სამინისტროს თანამშრომელთა პერსონალური და პროფესიული უნარების განვითარების ტრენინგები	7500	0	0	0
	ხარჯები	7500	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	7500	0	0	0
06 04 14	შეხვედრები: 1. ღვაწლმოსილ პედაგოგებთან; 2. მედალოსან კურსდამთავრებულებთან; 3. წარმატებულ სტუდენტ-ახალგაზრდობასთან	936	1200	0	0
	ხარჯები	936	1200	0	0
28	სხვა ხარჯები	696	0	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	240	1200	0	0
06 04 15	თანაბარი შესაძლებლობები თანაბარი მზრუნველობა	3998	6000	0	0
	ხარჯები	3998	6000	0	0
28	სხვა ხარჯები	3547	0	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	451	6000	0	0
06 04 16	საინფორმაციო ბანკი საზღვარგარეთ მცხოვრებ აფხაზეთიდან ლტოლვილ წარმატებულ ახალგაზრდებზე	2519	0	0	0
	ხარჯები	2519	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	2519	0	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	2519	0	0	0
06 04 17	აფხაზური ენის პედაგოგთა ფინანსური მხარდაჭერა	5950	21000	20000	0
	ხარჯები	5950	21000	20000	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	5950	21000	20000	0
06 04 18	სამოქალაქო განათლება- აქტიურ მოქალაქეთა პროგრამა	0	4000	0	0
	ხარჯები	0	4000	0	0

25	სუბსიდიები	0	4000	0	0
06 04 19	ვიცნობდეთ ქვეყნის გმირებს	0	4500	0	0
	ხარჯები	0	4500	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	4500	0	0
06 05	აფხაზეთის მეცნიერთა მხარდაჭერის პროგრამა	19483	20000	10000	0
	ხარჯები	19483	20000	10000	0
25	სუბსიდიები	1500	0	0	0
26	გრანტები	1000	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	16983	20000	10000	0
06 06	სამშვიდობო და სამოქალაქო განათლების მხარდაჭერის პროგრამა	2960	3000	0	0
	ხარჯები	2960	3000	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	2960	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	0	3000	0	0
06 06 06	აფხაზეთიდან დევნილი მოზარდები მედიაპროექტში „ეტალონი“	2960	3000	0	0
	ხარჯები	2960	3000	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	2960	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	0	3000	0	0
06 07	კულტურული ღონისძიებების მხარდაჭერის პროგრამა	62391	124020	132000	0
	ხარჯები	62391	124020	132000	0
22	საქონელი და მომსახურება	3188	70520	22000	0
25	სუბსიდიები	444	39500	100000	0
26	გრანტები	28275	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	30484	14000	10000	0
06 07 03	„საახალწლო ზეიმი დევნილი ბავშვებისათვის“	7500	20000	0	0
	ხარჯები	7500	20000	0	0
26	გრანტები	3000	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	4500	0	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	20000	0	0
06 07 05	სადამოები	3650	14000	5000	0

	ხარჯები	3650	14000	5000	0
28	სხვა ხარჯები	1250	0	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	2400	14000	5000	0
06 07 07	„გ.შარვაშიძის სახელობის პრემია“	0	14000	10000	0
	ხარჯები	0	14000	10000	0
28	სხვა ხარჯები	0	14000	10000	0
06 07 09	აფხაზეთის დღე	16590	17820	0	0
	ხარჯები	16590	17820	0	0
28	სხვა ხარჯები	16590	0	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	17820	0	0
06 07 10	ქართულ-აფხაზური კულტურის პოპულარიზაცია	34651	31500	100000	0
	ხარჯები	34651	31500	100000	0
22	საქონელი და მომსახურება	788	0	0	0
25	სუბსიდიები	444	31500	100000	0
26	გრანტები	25275	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	8144	0	0	0
06 07 11	გამოყენებითი ხელოვნების სასწავლო პროგრამა	0	8000	0	0
	ხარჯები	0	8000	0	0
25	სუბსიდიები	0	8000	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	0	0	0
06 07 12	ქართულ-აფხაზური სამუსიკო დიალოგი	0	15000	0	0
	ხარჯები	0	15000	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	15000	0	0
06 07 13	მნიშვნელოვანი თარიღებისადმი მიძღვნილი შეხვედრების ორგანიზება	0	3700	0	0
	ხარჯები	0	3700	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	3700	0	0
06 07 14	ქართულ-აფხაზური ფოლკლორის საბავშვო ფესტივალი	0	0	0	0
	ხარჯები	0	0	0	0
28	სხვა ხარჯი	0	0	0	0

06 07 15	ეპოქა ქალი	0	0	10000	0
	ხარჯები	0	0	10000	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	0	10000	0
06 07 16	ახალგაზრდა მწერალთა კონკურსი	0	0	7000	0
	ხარჯები	0	0	7000	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	0	7000	0
06 08	სპორტული ღონისძიებების ხელშეწყობის პროგრამა	91153	79370	22000	0
	ხარჯები	91153	79370	20000	0
22	საქონელი და მომსახურება	22700	34370	2000	0
25	სუბსიდიები	0	45000	0	0
26	გრანტები	742	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	67711	0	20000	0
06 08 01	„სპორტულ ინიციატივათა მხარდაჭერა“	67762	45000	20000	0
	ხარჯები	67762	45000	20000	0
25	სუბსიდიები	0	45000	0	0
26	გრანტები	742	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	67020	0	20000	0
06 08 02	„ტურნირები და ღია პირველობა სპორტის სხვადასხვა სახეობაში“	22700	29400	0	0
	ხარჯები	22700	29400	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	22700	29400	0	0
06 08 04	ვეტერან სპორტსმენთა და სპორტის მუშაკთა დაჯილდოება	691	2000	2000	0
	ხარჯები	691	2000	2000	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	2000	2000	0
28	სხვა ხარჯები	691	0	0	
06 08 05	აფხაზეთის სპორტის შესახებ წიგნის ბეჭდვა	0	2970	0	0
	ხარჯები	0	2970	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	2970	0	0
06 09	გალის რაიონის სკოლამდელი აღზრდისა და სახელ. ადმინისტრაციულ - ტექნიკური პერსონალის ფინანსური დახმარება	274080	318520	340000	0

	ხარჯები	274080	318520	340000	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	274080	318520	340000	0
06 10	კულტურული ფასეულობათა დაცვისა და პოპულარიზაციის პროგრამა	15310	13000	15000	0
	ხარჯები	15310	13000	15000	0
22	საქონელი და მომსახურება	1750	10000	1500	0
25	სუბსიდიები	0	3000	0	0
28	სხვა ხარჯები	13560	0	13500	0
	არაფინანსური აქტივები	0	0	0	0
06 10 01	სამეცნიერო კონფერენცია	3500	3000	1500	0
	ხარჯები	3500	3000	1500	0
28	სხვა ხარჯები	1750	0	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	1750	3000	1500	0
06 10 04	აფხაზეთის კულტურულ ფასეულობათა პოპულარიზაცია საზღვარგარეთ	5010	0	0	0
	ხარჯები	5010	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	5010	0	0	0
06 10 08	"საველე ბანაკი (შემეცნებითი ტურები, ექსკურსიები, არქეოლოგიური ბანაკი)	3530	7000	0	0
	ხარჯები	3530	7000	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	7000	0	0
28	სხვა ხარჯები	3530	0	0	0
06 10 09	ფოტოკონკურსი „ აფხაზეთის ისტორიულ-არქიტექტურული ძეგლები“	2520	0	0	0
	ხარჯები	2520	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	2520	0	0	0
06 10 10	“აფხაზეთის ისტორიულ-არქიტექტურული ნაგებობების ონლაინ რუკა“	750	0	0	0
	ხარჯები	750	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	750	0	0	0
	არაფინანსური აქტივები	0	0	0	0
06 10 11	გავიდრმავით ცოდნა აფხაზეთის ისტორიის შესახებ	0	3000	6000	0
	ხარჯები	0	3000	6000	0

25	სუბსიდიები	0	3000	0	0
28	სხვა ხარჯი	0	0	6000	
06 10 12	საგამომცემლო სერია“აფხაზეთის კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლები“	0	0	0	0
	ხარჯები	0	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	0	0	0	0
06 10 13	კულტურული მემკვიდრეობა“ვიკიპედიაში“	0	0	2500	0
	ხარჯები	0	0	2500	0
28	სხვა ხარჯები	0	0	2500	0
06 10 14	ექსკურსიები დევნილი ახალგაზრდებისათვის	0	0	0	
	ხარჯები	0	0	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	0	0	0
06 10 15	ბუკლეტი “კულტურული მემკვიდრეობა აფხაზეთში“	0	0	5000	0
	ხარჯები	0	0	5000	0
28	სხვა ხარჯები	0	0	5000	0
06 11	სსიპ აფხაზეთის სპორტული მომზადების ცენტრი	171788	164000	0	0
	ხარჯები	171638	164000	0	0
25	სუბსიდიები	171638	164000	0	0
31	არაფინანსური აქტივები	150	0	0	0
06 12	სსიპ ქ. სოხუმის კონსტანტინე გამსახურდიას სახელობის პროფესიული სახელმწიფო დრამატული თეატრი	418244	513300	439500	0
	ხარჯები	401242	513300	439500	0
25	სუბსიდიები	401242	513300	439500	0
31	არაფინანსური აქტივები	17002	0	0	0
06 13	სსიპ ქ. სოხუმის მოზარდმაცურებელთა პროფესიული სახელმწიფო თეატრი „თეთრი ტალღა“	228795	282030	333300	0
	ხარჯები	228795	282030	333300	0
25	სუბსიდიები	228795	282030	333300	0
06 14	სსიპ -აფხაზეთის სიმღერისა და ცეკვის სახ. აკადემიური ანსამბლი „აფხაზეთი“	353856	484300	384000	0
	ხარჯები	353806	482100	384000	0

25	სუბსიდიები	353806	482100	384000	0
31	არაფინანსური აქტივები	50	2200	0	0
06 15	სსიპ სულიერებისა და კულტურის ცენტრი	175197	186400	8800	0
	ხარჯები	174267	184400	8800	0
25	სუბსიდიები	174267	184400	8800	0
	არაფინანსური აქტივები	930	2000	0	0
06 20	სსიპ „გურამ ყურაშვილის სახელობის აფხაზეთის სახელმწიფო საგუნდო კაპელა“	238731	333500	268000	0
	ხარჯები	232503	333500	268000	0
25	სუბსიდიები	232503	333500	268000	0
31	არაფინანსური აქტივები	6228	0	0	0
06 26	სსიპ აფხაზეთის კულტურისა და ხელოვნების ცენტრი სულ	336340	399500	0	0
	ხარჯები	321745	395000	0	0
25	სუბსიდიები	321745	393000	0	0
28	სხვა ხარჯები	0	2000	0	0
31	არაფინანსური აქტივები	14595	4500	0	0
06 26 01	სსიპ აფხაზეთის კულტურისა და ხელოვნების ცენტრი	336340	397400	0	0
	ხარჯები	321745	392900	0	0
25	სუბსიდიები	321745	392900	0	0
31	არაფინანსური აქტივები	14595	4500	0	0
06 26 02	ნიკოლოზ თაბუკაშვილის სახელობის პრემია	0	2100	0	0
	ხარჯები	0	2100	0	0
25	სუბსიდიები	0	100	0	0
28	სხვა ხარჯები	0	2000	0	0
06 27	სსიპ „კულტურის, სპორტის და ახალგაზრდულ საქმეთა სააგენტო“	0	0	536600	0
	ხარჯები	0	0	536600	0
25	სუბსიდიები	0	0	536600	0
08 00	ზემო აფხაზეთში - აფხაზეთის ა/რ მთავრობის წარმომადგენლობა	191875	213840	247590	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	10	10	10	0

	ხარჯები	191875	211840	246290	0
21	შრომის ანაზღაურება	140540	152400	155440	0
22	საქონელი და მომსახურება	51335	59440	66350	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	0	0	24500	0
31	არაფინანსური აქტივები	0	2000	1300	0
08 01	ზემო აფხაზეთში - აფხაზეთის ა/რ მთავრობის წარმომადგენლობა	0	0	223090	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	0	10	0
	ხარჯები	0	0	221790	0
21	შრომის ანაზღაურება	0	0	155440	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	0	66350	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	0	0	0	0
31	არაფინანსური აქტივები	0	0	1300	0
08 02	დევნილთა სოციალური დაცვა	0	0	24500	0
	ხარჯები	0	0	24500	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	0	0	24500	0
10 00	იუსტიციის დეპარტამენტი და მასთან არსებული ორგანიზაცია სულ	448557	432633	0	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	31	31	0	0
	ხარჯები	439387	432633	0	0
21	შრომის ანაზღაურება	343575	360580	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	82050	71253	0	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	13066	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	696	800	0	0
31	არაფინანსური აქტივები	9170	0	0	0
10 01	იუსტიციის დეპარტამენტი	354994	348753	0	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	23	23	0	0
	ხარჯები	347013	348753	0	0
21	შრომის ანაზღაურება	263022	284080	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	74277	63873	0	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	9018	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	696	800	0	0

31	არაფინანსური აქტივები	7981	0	0	0
10 02	იუსტიციის დეპარტამენტის საქვეუწყებო დაწესებულება – აფხაზეთის არ საარქივო სამმართველო	93563	83880	0	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	8	8	0	0
	ხარჯები	92374	83880	0	0
21	შრომის ანაზღაურება	80552	76500	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	7774	7380	0	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	4048	0	0	0
31	არაფინანსური აქტივები	1189	0	0	0
11 00	აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის იმულებით გადაადგილებულ პირთა - დევნილთა სამინისტრო სულ	731259	908700	2566520	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	46	38	125	0
	ხარჯები	688163	902100	2556920	0
21	შრომის ანაზღაურება	498303	570480	1419001	0
22	საქონელი და მომსახურება	146369	174120	417846	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	37395	0	508150	0
28	სხვა ხარჯები	6096	157500	211923	0
31	არაფინანსური აქტივები	43096	6600	9600	0
11 01	აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის იმულებით გადაადგილებულ პირთა - დევნილთა სამინისტრო	731259	756700	1950470	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	46	38	125	0
	ხარჯები	688163	750100	1940870	0
21	შრომის ანაზღაურება	498303	570480	1419001	0
22	საქონელი და მომსახურება	146369	174120	417846	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	37395	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	6096	5500	104023	0
31	არაფინანსური აქტივები	43096	6600	9600	0
11 02	დევნილთა ჩასახლების ობიექტებში სარემონტო-აღდგენითი სამუშაოების ჩატარების უზრუნველყოფის პროგრამა	0	150000	80000	0
	ხარჯები	0	150000	80000	0
28	სხვა ხარჯები	0	150000	80000	0
11 03	აფხაზეთიდან დევნილთათვის მართლზომიერ მფლობელობაში გადაცემულ ობიექტებზე ბინათმესაკუთრეთა ამხანაგობის შექმნის	0	2000	4900	0

	ხელშეწყობის პროგრამა				
	ხარჯები	0	2000	4900	0
28	სხვა ხარჯები	0	2000	4900	0
11 05	დევნილთა სოციალური დაცვა	0	0	508150	0
	ხარჯები			508150	
27	სოციალური უზრუნველყოფა	0	0	508150	0
11 06	დევნილთა საცხოვრებლებში მცირე ფასიანი სარემონტო სამუშაოების უზრუნველყოფა	0	0	23000	0
	ხარჯები			23000	
28	სხვა ხარჯები	0	0	23000	0
12 00	სოფლის მეურნეობის, გარემოს დაცვისა და ზუნებრივი რესურსების დეპარტამენტი სულ	903870	769900	0	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	28	27	0	0
	ხარჯები	857308	761260	0	0
21	შრომის ანაზღაურება	348419	274950	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	135651	146080	0	0
25	სუბსიდიები	352936	299330	0	0
26	გრანტი	0	0	0	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	0	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	20302	40900	0	0
31	არაფინანსური აქტივები	46562	8640	0	0
	ვალდებულების კლება	0	0	0	0
12 01	სოფლის მეურნეობის, გარემოს დაცვისა და ზუნებრივი რესურსების დეპარტამენტი	494198	390870	0	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	28	27	0	0
	ხარჯები	484372	390730	0	0
21	შრომის ანაზღაურება	348419	274950	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	135651	115280	0	0
28	სხვა ხარჯები	302	500	0	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	0	0	0	0
31	არაფინანსური აქტივები	9826	140	0	0
12 02	მცენარეთა დაცვითი და ინვაზიურ დაავადებათა საწინააღმდეგო ღონისძიებების პროგრამები	20000	67300	0	0

	ხარჯები	20000	67300	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	30800	0	0
28	სხვა ხარჯები	20000	36500	0	0
12 02 01	„ინვაზიური და სხვა სახის დაავადებათა საწინააღმდეგო ღონისძიებები“	20000	30000	0	0
	ხარჯები	20000	30000	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	20000	30000	0	0
12 02 02	მცენარეთა დაცვის ღონისძიებების ხელშეწყობა	0	30800	0	0
	ხარჯები	0	30800	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	30800	0	0
12 02 04	მდ. ენგურის ე.წ. „გამყოფი ხაზის“ ორივე მხარეზე მცხოვრებ დევნილ ფერმერთა შემოსავლების ზრდის ხელშეწყობა	0	6500	0	0
	ხარჯები	0	6500	0	0
28	სხვა ხარჯები	0	6500	0	0
12 03	სსიპ "გამწვანებისა და გარემოსდაცვითი პროექტების სააგენტო"	389672	307830	0	0
	ხარჯები	352936	299330	0	0
25	სუბსიდიები	352936	299330	0	
31	არაფინანსური აქტივები	36736	8500	0	0
12 05	„დევნილთა კოლექტიურ ცენტრში კეთილმოწყობისა და გამწვანების ღონისძიებები“	0	3900	0	0
	ხარჯები	0	3900	0	0
26	გრანტები	0	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	0	3900	0	0
13 00	აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის წარმომადგენლობა სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონში	740239	872810	117100	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	47	40	30	0
	ხარჯები	737760	868810	117100	0
21	შრომის ანაზღაურება	444779	526800	55300	0
22	საქონელი და მომსახურება	136381	177510	31800	0

27	სოციალური უზრუნველყოფა	145100	160000	30000	0
28	სხვა ხარჯები	11500	4500	0	0
31	არაფინანსური აქტივები	2479	4000	0	0
13 01	აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის წარმომადგენლობა სამეგრელო-ზემო სვანეთის რეგიონში	585339	708310	87100	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	47	40	30	0
	ხარჯები	582860	704310	87100	0
21	შრომის ანაზღაურება	444779	526800	55300	0
22	საქონელი და მომსახურება	136381	177510	31800	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	0	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	1700	0	0	
31	არაფინანსური აქტივები	2479	4000	0	0
13 02	დევენილთა სოციალური დაცვა	145100	160000	30000	0
	ხარჯები	145100	160000	30000	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	145100	160000	30000	0
13 03	დევენილთა საცხოვრებლებში მცირე ფასიანი სარემონტო სამუშაოების უზრუნველყოფა	9800	4500	0	0
	ხარჯები	9800	4500	0	0
28	სხვა ხარჯები	9800	4500	0	0
14 00	მთავრობის წარმომადგენლობა იმერეთის, გურიის, რაჭა-ლეჩხუმისა და ქვემო სვანეთის რეგიონებსა და აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში	460248	513380	79699	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	27	25	20	0
	ხარჯები	457178	507680	79699	0
21	შრომის ანაზღაურება	248137	302400	40455	0
22	საქონელი და მომსახურება	67134	74980	15644	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	127792	125000	23000	0
28	სხვა ხარჯები	14115	5300	600	0
31	არაფინანსური აქტივები	3070	5700	0	0
14 01	მთავრობის წარმომადგენლობა იმერეთის, გურიის, რაჭა-ლეჩხუმისა და ქვემო სვანეთის რეგიონებსა და აჭარის ავტონომიურ რესპუბლიკაში	333907	383880	56099	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	27	25	20	0

	ხარჯები	330837	378180	56099	0
21	შრომის ანაზღაურება	248137	302400	40455	0
22	საქონელი და მომსახურება	67134	74980	15644	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	10792	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	4774	800	0	0
31	არაფინანსური აქტივები	3070	5700	0	0
14 02	დევნილთა სოციალური დაცვა	117000	125000	23000	0
	ხარჯები	117000	125000	23000	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	117000	125000	23000	0
14 03	დევნილთა საცხოვრებლებში მცირე ფასიანი სარემონტო სამუშაოების უზრუნველყოფა	9341	4500	600	0
	ხარჯები	9341	4500	600	0
28	სხვა ხარჯები	9341	4500	600	0
15 00	მთავრობის წარმომადგენლობა აღ. საქართველოში	943118	1104000	158745	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	50	48	30	0
	ხარჯები	933836	1097700	158745	0
21	შრომის ანაზღაურება	481940	580800	62944	0
22	საქონელი და მომსახურება	143687	161900	26874	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	286126	340000	68850	0
28	სხვა ხარჯები	22083	15000	77	0
31	არაფინანსური აქტივები	9282	6300	0	0
15 01	მთავრობის წარმომადგენლობა აღ. საქართველოში	651413	749500	89895	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	50	48	30	0
	ხარჯები	646795	743200	89895	0
21	შრომის ანაზღაურება	515483	580800	62944	0
22	საქონელი და მომსახურება	113393	161900	26874	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	10653	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	7266	500	77	
31	არაფინანსური აქტივები	4618	6300	0	0

15 02	დევენილთა სოციალური დაცვა	158250	340000	68850	0
	ხარჯები	158250	340000	68850	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	158250	340000	68850	0
15 03	დევენილთა საცხოვრებლებში მცირე ფასიანი სარემონტო სამუშაოების უზრუნველყოფა	9472	14500	0	0
	ხარჯები	9472	14500	0	0
28	სხვა ხარჯები	9472	14500	0	0
16 00	საერთო-რესპუბლიკური მნიშვნელობის გადასახდელები (ფონდები)	0	100000	100000	0
	ხარჯები	0	100000	100000	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	0	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	0	100000	100000	0
16 01	სარეზერვო ფონდი	0	100000	100000	0
	ხარჯები	0	100000	100000	0
28	სხვა ხარჯები	0	100000	100000	0
16 02	კომპენსაციები და დავალიანებები (მ.შ. სასამართლო გადაწყვეტილება) და მიმდინარე რეორგანიზაციის ხარჯები	0	0	0	0
	ხარჯები	0	0	0	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	0	0	0	0
	ვალდებულების კლება	0	0	0	0
18 00	აფხაზეთის ფინანსთა და დარგობრივი ეკონომიკის სამინისტრო და მასთან არსებული ორგანიზაციები	1549936	2587470	4531922	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	77	101	101	0
	ხარჯები	1516572	2456320	4414502	0
21	შრომის ანაზღაურება	900807	1171620	1475810	0
22	საქონელი და მომსახურება	240121	443690	569990	0
25	სუბსიდიები	357628	728710	2018972	0
26	გრანტები	0	8800	0	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	17056	33610	0	0
28	სხვა ხარჯები	960	69890	349730	0
31	არაფინანსური აქტივები	33364	131150	117420	0
	აფხაზეთის ფინანსთა და დარგობრივი				

18 01	ეკონომიკის სამინისტრო	936667	1317940	1299171	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	64	67	67	0
	ხარჯები	927920	1259590	1283800	0
21	შრომის ანაზღაურება	763906	938220	1012700	0
22	საქონელი და მომსახურება	145998	286800	255800	0
27	სოციალური უზრუნველყოფა	17056	33610	0	0
28	სხვა ხარჯები	960	960	15300	0
31	არაფინანსური აქტივები	8747	58350	15371	0
18 02	აფხაზეთის ფინანსთა და დარგობრივი ეკონომიკის სამინისტროს საქვეუწყებო დაწესებულება - ინფრასტრუქტურისა და დარგობრივ საკითხთა დეპარტამენტი	236271	263720	278600	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	13	15	15	0
	ხარჯები	231024	261720	277300	0
21	შრომის ანაზღაურება	136901	168000	201000	0
22	საქონელი და მომსახურება	94123	93720	76300	0
31	არაფინანსური აქტივები	5247	2000	1300	0
18 03	სსიპ აფხაზეთის გეოლოგიისა და მინერალური რესურსების სააგენტო	126998	171000	751800	0
	ხარჯები	126348	171000	751800	0
25	სუბსიდიები	126348	171000	679800	0
28	სხვა ხარჯები	0	0	72000	0
31	არაფინანსური აქტივები	650	0	0	0
18 03 01	სსიპ აფხაზეთის გეოლოგიისა და მინერალური რესურსების სააგენტოს აპარატი	0	0	307700	0
	ხარჯები	0	0	307700	0
25	სუბსიდიები	0	0	307700	0
31	არაფინანსური აქტივები	0	0	0	0
18 03 02	შავი ზღვის სანაპირო ზოლის ოკუპირებული აფხაზეთის მონაკვეთზე ანთროპოგენული ზემოქმედების შედეგების ანალიზი მართვის სტრატეგია და სენსიტიურ უბნებზე პრევენციული ღონისძიებების განხორციელების მეთოდები	0	0	28000	0
	ხარჯები	0	0	28000	0
25	სუბსიდიები	0	0	16000	
28	სხვა ხარჯები	0	0	12000	0

18 03 03	დევენილთა კომპაქტური განსახლების ობიექტებში კომპლექსური გეოეკოლოგიური კვლევების განხორციელება, გასატარებელი ღონისძიებების დასახვა და სადეზინფექციო სამუშაოების ჩატარება.	0	0	336300	0
	ხარჯები	0	0	336300	0
25	სუბსიდია	0	0	276300	0
28	სხვა ხარჯები	0	0	60000	0
18 03 04	ქართულ-აფხაზური თანამშრომლობის ფორმატში რეგიონში მავნებელ-დაავადებების წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებების ხელშეწყობა	0	0	5000	0
	ხარჯები	0	0	5000	0
25	სუბსიდია	0	0	5000	0
18 03 05	დევენილთა კომპაქტური განსახლების ობიექტებში საერთო სარგებლობის ფართების შინაათმესაკუთრეთა ამხანაგობებისათვის გადაცემის ხელშეწყობა	0	0	74800	0
	ხარჯები	0	0	74800	0
25	სუბსიდია	0	0	74800	0
18 04	სსიპ აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის საინფორმაციო უზრუნველყოფის ცენტრი	250000	250000	51762	0
	ხარჯები	231280	246800	51762	0
25	სუბსიდიები	231280	246800	51762	0
31	არაფინანსური აქტივები	18720	3200	0	0
18 06	სსიპ აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის სავაჭრო –სამრეწველო პალატა	0	167750	130950	0
	ხარჯები	0	100250	129450	0
25	სუბსიდიები	0	100250	129450	0
31	არაფინანსური აქტივები	0	67500	1500	0
18 07	სსიპ დევენილთა საარსებო წყაროების მხარდაჭერი პროექტებისა და პროგრამების სააგენტო სულ:	0	132760	1256989	0
	ხარჯები	0	132760	1163840	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	0	32700	0
25	სუბსიდიები	0	60660	907960	0
26	გრანტები	0	8800	0	0
28	სხვა ხარჯები	0	63300	223180	0
31	არაფინანსური აქტივები	0	0	93149	0

18 07 01	სსიპ დევნილთა საარსებო წყაროების მხარდაჭერი პროექტებისა და პროგრამების სააგენტო	0	60660	468400	0
	ხარჯები	0	60660	466100	0
25	სუბსიდიები	0	60660	466100	0
31	არაფინანსური აქტივები	0	0	2300	0
18 07 02	„დევნილთა კოლექტიურ ცენტრში კეთილმოწყობისა და გამწვანების ღონისძიებები“	0	33700	5450	0
	ხარჯები	0	33700	5450	0
26	გრანტები	0	8800	0	0
28	სხვა ხარჯები	0	24900	5450	0
18 07 03	„მაღალეფექტური მრავალწლიანი კენკროვანი კულტურის (ლურჯი მოცვი) წარმოების განვითარების ხელშეწყობა“	0	38400	75000	0
	ხარჯები	0	38400	75000	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	0	17000	0
28	სხვა ხარჯები	0	38400	58000	0
18 07 04	„კოლხური ბზის გადარჩენის ღონისძიებების ფარგლებში საბაზისო სანერგე მეურნეობის ფუნქციონირება და დევნილი ახალგაზრდებისათვის ეკოსაგამანთლებლო სივრცის მოწყობა“	0	0	7000	0
	ხარჯები	0	0	7000	0
28	სხვა ხარჯები	0	0	7000	0
18 07 05	„დევნილთა მოწყვლადი ჯგუფების დახმარება“	0	0	441860	0
	ხარჯები	0	0	441860	0
25	სუბსიდიები	0	0	441860	0
18 07 06	დევნილთა დასაქმების ხელშეწყობა დაფინანსებული პირველადი გადამუშავების საამქროს მოწყობა-ფუნქციონირების შედეგად”	0	0	65849	0
31	არაფინანსური აქტივები	0	0	65849	0
18 07 07	„დევნილთა საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფა და მათი ეკონომიკური შესაძლებლობების ზრდა მრავალწლიანი კულტურის წარმოება-რეალიზაციის შედეგად“	0	0	42750	0
	ხარჯები	0	0	42750	0
28	სხვა ხარჯები	0	0	42750	0
18 07 08	„დევნილთა საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფის ხელშეწყობა მარტივი ტიპის სათბურების რეაბილიტაცია-ფუნქციონირების გზით“	0	0	25000	0

31	არაფინანსური აქტივები	0	0	25000	0
18 07 09	„აფხაზეთიდან დევნილთა საარსებო წყაროებით უზრუნველყოფის ხელშეწყობა ერთწლიანი კულტურების წარმოების გზით“	0	0	18980	0
	ხარჯები	0	0	18980	0
28	სხვა ხარჯები	0	0	18980	0
18 07 10	„აფხაზეთიდან დევნილთა სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესების ხელშეწყობა ერთწლიანი კულტურების წარმოების გზით“	0	0	106700	0
	ხარჯები	0	0	106700	0
22	საქონელი და მომსახურება			15700	
28	სხვა ხარჯები	0	0	91000	0
18 08	აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და დარგობრივი ეკონომიკის სამინისტროს საქვეუწყებო დაწესებულება – აგრარულ საკითხთა დეპარტამენტი	0	108700	387700	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	0	19	19	0
	ხარჯები	0	108600	381600	0
21	შრომის ანაზღაურება	0	65400	262110	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	42870	118690	0
28	სხვა ხარჯები	0	330	800	0
31	არაფინანსური აქტივები	0	100	6100	0
18 09	აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და დარგობრივი ეკონომიკის სამინისტროს საქვეუწყებო დაწესებულება – აგრარულ საკითხთა დეპარტამენტის პროგრამები	0	25600	124950	0
	ხარჯები	0	25600	124950	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	20300	86500	0
28	სხვა ხარჯები	0	5300	38450	0
18 09 01	„საშიში ინფექციური (ზოონოზური) დაავადებების საწინააღმდეგოდ იმუნიზაციის ჩატარებისა და ეპიზოოტური კეთილსაიმედობის შენარჩუნების პროგრამა აფხაზეთის ოკუპირებულ ტერიტორიაზე“	0	12600	67600	0
	ხარჯები	0	12600	67600	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	12600	50800	0
28	სხვა ხარჯები	0	0	16800	0
18 09 02	„მცენარეთა დაცვითი ღონისძიებების ხელშეწყობის“ პროგრამა	0	7700	32200	0

	ხარჯები	0	7700	32200	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	7700	32200	0
18 09 03	მდ. ენგურის ე.წ. „გამყოფი ხაზის“ ორივე მხარეზე მცხოვრებ დევნილ ფერმერთა შემოსავლების ზრდის ხელშეწყობის პროგრამა	0	5300	25150	0
	ხარჯები	0	5300	25150	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	0	3500	0
28	სხვა ხარჯები	0	5300	21650	0
18 10	ა(ა)იპ „საერთაშორისო ინიციატივა განვითარებისა და თანადგომისთვის“	0	150000	250000	0
	ხარჯები	0	150000	250000	0
25	სუბსიდიები	0	150000	250000	0
19 00	იუსტიციისა და სამოქალაქო ინტეგრაციის საკითხებში აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მინისტრის აპარატი სულ	563770	519350	1125200	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	15	37	38	0
	ხარჯები	515620	516350	1003100	0
21	შრომის ანაზღაურება	226131	284100	512400	0
22	საქონელი და მომსახურება	273538	231900	487700	0
25	სუბსიდიები	13800	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	2151	350	3000	0
31	არაფინანსური აქტივები	48150	3000	122100	0
19 01	იუსტიციისა და სამოქალაქო ინტეგრაციის საკითხებში აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მინისტრის აპარატი	533536	497350	925200	0
ეკ. კლ.	მომუშავეთა რიცხოვნობა	15	37	38	0
	ხარჯები	485386	494350	803100	0
21	შრომის ანაზღაურება	226131	284100	512400	0
22	საქონელი და მომსახურება	243305	209900	287700	0
25	სუბსიდიები	13800	0	0	0
28	სხვა ხარჯები	2151	350	3000	0
31	არაფინანსური აქტივები	48150	3000	122100	0
19 02	სამშვიდობო ინიციატივები, სამოქალაქო ინტეგრაცია, წლობის აღდგენის მხარდაჭერა და დიალოგისაკენ მიმართული შესაძლებლობების	15234	22000	200000	0

	გამლიერება				
	ხარჯები	15234	22000	200000	0
22	საქონელი და მომსახურება	15234	22000	200000	0
19 02 01	სამშვიდობო რესურსები ქართულ-აფხაზური ურთიერთობები და საქართველოს ევროპული მომავალი	1620	2000	40000	0
	ხარჯები	1620	2000	40000	0
22	საქონელი და მომსახურება	1620	2000	40000	0
19 02 02	ქართველი და აფხაზი ახალგაზრდების ჩართულობა ნდობის აღდგენისა და შერიგებისათვის (საერთაშორისო პროგრამა) აფხაზეთის დღისადმი მიძღვნილი კვირეული	5286	6150	40000	0
	ხარჯები	5286	6150	40000	0
22	საქონელი და მომსახურება	5286	6150	40000	0
19 02 03	მშვიდობის ლაბორატორია ნდობის აღდგენისა და შერიგების რესურსები	3073	3700	50000	0
	ხარჯები	3073	3700	50000	0
22	საქონელი და მომსახურება	3073	3700	50000	0
19 02 04	აფხაზეთის თემატიკაზე მომუშავე პროფესორების, დოქტორანტების და მაგისტრანტების ჩართულობა ნდობის აღდგენისა და შერიგების პროცესებში	3450	6150	0	0
	ხარჯები	3450	6150	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	3450	6150	0	0
19 02 05	კვლევა - აფხაზეთიდან დევნილი საზოგადოების პოსტრავმული ადაპტაცია და მათი ჩართულობა საქართველოს სამოქალაქო საზოგადოების მშენებლობის პროცესში	1485	2000	0	0
	ხარჯები	1485	2000	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	1485	2000	0	0
19 02 06	დიასპორების ჩართულობა ნდობის აღდგენისა და შერიგების პროცესებში	320	2000	10000	0
	ხარჯები	320	2000	10000	0
22	საქონელი და მომსახურება	320	2000	10000	0
19 02 07	ახალგაზრდა ლიდერები ერთიანი საქართველოსთვის-ჩართულობა ნდობის აღდგენის საკითხებში	0	0	50000	0
	ხარჯები	0	0	50000	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	0	50000	0

19 02 08	თემატური გზავნილები სამშვიდობო, ევროპულ და ევროატლანტიკურ საკითხებზე	0	0	10000	0
	ხარჯები	0	0	10000	0
22	საქონელი და მომსახურება	0	0	10000	0
19 03	შევისწავლოთ აფხაზური ენა	15000	0	0	0
	ხარჯები	15000	0	0	0
22	საქონელი და მომსახურება	15000	0	0	0

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის 28 ივლისის კანონი №12 - ვებგვერდი, 31.07.2020 წ.

თავი VII მარეგულირებელი ნორმები

მუხლი 15. სარეზერვო ფონდი

1. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2020 წლის რესპუბლიკურ ბიუჯეტში გათვალისწინებულია მთავრობის სარეზერვო ფონდი 100000 (ასი ათასი) ლარის ოდენობით, აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკურ ბიუჯეტში გათვალისწინებული გადასახდელების დასაფინანსებლად.
2. სარეზერვო ფონდიდან თანხებს აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის თავმჯდომარის გადაწყვეტილების საფუძველზე, რომელიც მოიცავს ინფორმაციას თანხების ოდენობისა და მიზნობრიობის შესახებ, გამოყოფს აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და დარგობრივი ეკონომიკის სამინისტრო.

მუხლი 16. თანამდებობრივი სარგოები, ფულადი ჯილდო, დანამატები და დახმარებები

1. უფლება მიეცეთ აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მინისტრებსა და დეპარტამენტის ხელმძღვანელებს მათდამი დაქვემდებარებული სამინისტროების, აპარატების, საქვეუწყებო დაწესებულებების, ტერიტორიული ორგანოებისა და აგრეთვე წარმომადგენლობების სამტატო ნუსხები და თანამდებობრივი სარგოები განსაზღვრონ აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობასთან შეთანხმებით, აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის აპარატის სამტატო ნუსხასა და თანამდებობრივ სარგოებს განსაზღვრავს მთავრობის თავმჯდომარე. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს სამტატო ნუსხასა და თანამდებობრივ სარგოებს განსაზღვრავს აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარე, ხოლო უმაღლეს საბჭოსთან არსებული ორგანიზაციები – უმაღლეს საბჭოსთან შეთანხმებით.
2. აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობასთან შეთანხმებას საჭიროებს აგრეთვე ცვლილებები დამტკიცებულ სამტატო ნუსხებსა და თანამდებობრივ სარგოებში, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც განხორციელებული ცვლილებების შედეგად უცვლელი რჩება სამტატო რიცხოვნება, თანამდებობათა დასახელებები და თანამდებობრივი სარგოები.
3. 2020 წლის განმავლობაში აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის რესპუბლიკური ბიუჯეტის დაფინანსებაზე მყოფი დაწესებულებებისა და ორგანიზაციების მუშაკებზე ფულადი ჯილდოს, კანონმდებლობით დადგენილი დანამატებისა და დახმარებების გაცემა განხორციელდეს დამტკიცებული ასიგნებების ფარგლებში.
4. ამასთანავე მხარჯავი დაწესებულებები უფლებამოსილი არიან გაზარდონ მათთვის წლიური ბიუჯეტით განსაზღვრული შრომის ანაზღაურების მუხლით დამტკიცებული ასიგნებები არაუმეტეს ამავე მუხლით დამტკიცებული ასიგნების 1/12-ისა, აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის მთავრობის თანხმობით.
5. დასაგეგმი საბიუჯეტო წლის დაწყებამდე აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ბიუჯეტის დაუმტკიცებლობის შემთხვევაში ბიუჯეტის დამტკიცებამდე აღმასრულებელი ხელისუფლება უფლებამოსილია მხარჯავ დაწესებულებებზე ყოველთვიურად გასცეს თანხები არაუმეტეს გასული წლის ასიგნებების 1/12-ის ოდენობისა.

დაუშვებელია ბიუჯეტიდან შრომის ანაზღაურების გაცემა შესაბამისი საშემოსავლო გადასახადის გადახდის გარეშე.

მუხლი 17. წლის განმავლობაში მიღებული ფულადი გრანტები და მიზნობრივი დაფინანსება

სამინისტროებისა და უწყებების მიერ მიღებული ფულადი გრანტებისა და მიზნობრივი დაფინანსების აღრიცხვა და ხარჯვა განხორციელდეს საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მიერ დამტკიცებული წესით.

მუხლი 18. წინა წლებში წარმოქმნილი დავალიანებების დაფარვისა და სასამართლო გადაწყვეტილებების აღსრულების ფინანსური უზრუნველყოფა

აღნიშნული ფონდიდან ხორციელდება წინა წლების სახელოფასო და სხვა კრედიტორული დავალიანებების, კომპენსაციების და სასამართლო გადაწყვეტილებათა საფუძველზე წარმოქმნილი ვალდებულებებისა და მიმდინარე რეორგანიზაციის დაფინანსება, რომლის განკარგვა განხორციელდება ფინანსთა და დარგობრივი ეკონომიკის მინისტრის ბრძანების საფუძველზე დავალიანების დასაფარავად.

წინა წლების დავალიანებების დაფარვისათვის ამ კანონით დამტკიცებული ასიგნებებიდან თანხების გამოყოფის მიზნით სამინისტროებმა და უწყებებმა 2020 წლის განმავლობაში უზრუნველყონ მათ ბალანსზე რიცხული წინა წლების კრედიტორული დავალიანების დაზუსტებული ინფორმაციის წარდგენა აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის ფინანსთა და დარგობრივი ეკონომიკის სამინისტროში.

თავი VIII

დასკვნითი დებულებანი

მუხლი 19. კანონის ამოქმედებასთან დაკავშირებით:

1. კანონი ძალაშია გამოქვეყნების დღიდან და მისი მოქმედება გავრცელდეს 2020 წლის 1 იანვრიდან წარმოშობილ სამართლებრივ ურთიერთობებზე.
2. ამ კანონის ამოქმედებისთანავე ძალადაკარგულად გამოცხადდეს „აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის 2019 წლის რესპუბლიკური ბიუჯეტის შესახებ“ აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის კანონი (№254-რ/ს, ვებგვერდი, 31.12.2018 წ., სარეგისტრაციო კოდი: № 190020020.30.060.016046).

აფხაზეთის ავტონომიური
რესპუბლიკის მთავრობის
თავმჯდომარე

რუსლან აბაშიძე

14 იანვარი 2020 წ.

ქ. თბილისი

NN - 01 - რს

